

CD-i

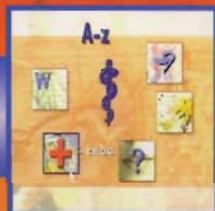
Onafhankelijk tijdschrift
over de wereld van CD-i

FILMS • MUZIEK • GAMES • SPECIAL INTEREST • KINDEREN

SOLAR CRUSADE MYST UNCOVER TATJANA DRUG WARS

Medische Encyclopedie
Dokter!

Ik, Mik, Letterland
Veilig leren lezen

Breedbeeld TV De bios thuis!

B&O, JVC, Philips en Sony uitgemeten

Philipscdi.com

Pijlsnel
scherpste naar het
beeld.

Let's make things better.

**HI-FI
TURBO DRIVE
VIDEO
RECORDER**

De Philips HiFi Turbo Drive is 's werelds snelste videorecorder. Maar er is nog meer... Studio Picture Control verbetert beelden op uw oudste banden. Direct Record zoekt zelf het kanaal op waar u naar kijkt en begint op te nemen. Alles in "full-stereo" natuurlijk. Uw Philips HiFi Turbo Drive is niet alleen 's werelds snelste videorecorder - wij denken dat ie ook 's werelds beste is. Bel voor meer informatie de Philips Consumentenlijn : 06-8406 (20 cent per minuut).

PHILIPS

TURBO
Philips.com

MEG RYAN en KEVIN KLINE in

French Kiss

*Je zal maar tegen een man
aanlopen die àlles steelt...
ook je hart!*

FRENCH KISS is een romantische komedie met de topacteurs MEG RYAN (When Harry Met Sally, Sleepless in Seattle) en KEVIN KLINE (The Big Chill, A Fish Called Wanda).

Als de wat naïeve en onderwete Kate in de steek wordt gelaten door haar verloofde, reist ze hem ondanks haar vlieg angst achterna naar Parijs. Onderweg ontmoet ze de Fransman Luc, professioneel kruimeldief en charmeur van het eerste uur. Twee eigenschappen die garant staan voor een wervelend romantisch avontuur!

PolyGram Video

INHOUD

Redactioneel

De herfst breekt weer aan, we zetten het daglicht een uur terug, de verwarming een paar graden hoger en kruipen op de bank. Gelukkig zijn er de komende tijd weer een hoop uren te besteden met een reeks nieuwe spelletjes. Dwalen in het prachtige *Myst*, dat al één van de mooiste spelletjes op de computer is en dat nu de stap naar CD-i heeft gemaakt. Het in je eentje opnemen tegen de ergste drugsbaronnen in *Drug Wars* of anders ongegeneerd enge aliens uit de ruimte schieten in *Solar Crusade*. Lekker simpel.

Aan de andere kant wordt de wereld weer een beetje ingewikkelder. DVD heet de opvolger van het CD-systeem dat huis- en studeerkamer zal gaan veroveren. Volgend jaar zal DVD waarschijnlijk langzaam maar heel zeker oprukken. Er is her en der al het een en ander over geschreven. Wij zijn er eens driftig ingedoken en gaan met ingang van dit nummer de hooggespannen verwachtingen volgen van dit nieuwe medium. Wat betekent dat voor de CD-i-bezitters? Wij zetten het op een rijtje.

Tot zover de verre toekomst. Voor de nabije toekomst kijken we naar onszelf, naar CD-i Magazine, want na 2 jaar is de tijd rijp om inhoud en vormgeving tegen het licht te houden. Onze lezers hebben hun voorkeuren aangegeven in het lezersonderzoek en onze ideeën bevestigd. Met ingang van het volgende nummer zal er het een en ander veranderen. Wat zeg ik, verbeteren!

Maar dat ziet u vanzelf.

Sybrand Frietema de Vries

SF

12

BREEDBEELD TV'S

Vorige maand probeerden we de huiskamer al met een aantal Dolby Surround-setjes in een thuisbioscoop te veranderen. Wil je het écht spectaculair aanpakken dan kun je hierbij natuurlijk niet om een breedbeeld TV heen. Wij braken de muren eruit en bekeken vier hele brede jongens.

28

MYST

Wat goed is raakt nooit uit de tijd. Met veel plezier kunnen wij dan ook aankondigen dat dé klassieker onder de adventures op CD-i gaat verschijnen. Onze spelredacteur neemt een voorschotje en zwelgt bij voorbaat al in nostalgie.

HET ROER GAAT OM!

Het komende nummer zal iets later verschijnen, want wij hebben zeer spectaculaire plannen. Meer verklappen we niet, maar houd de brievenbus goed in de gaten!

Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem, Telefoon redactie: 023-5360160 Telefax: 023-5359627 E-mail: cdi@hub.nl

REDACTIE EN MEDEWERKERS: Sybrand Frietema de Vries (Hoofdredactie), Foeke Collet (Eindredactie), Sieds de Boer, Mark Friederichs, Rom Helweg, René Janssen, Lennie Pardoel, Léan Seuren, Rob Smit, Hans Stavleu. **VORMGEVING:** Ernst Bernson (Art Director), Carola Hoff, Margo Witte, Joachim Mahn, Jan Willem Bijl. **FOTOGRAFIE:** Hans van Dormolen. **REDACTIESECRETARIAAT:** Wilma Boekel. **TRAFFIC:** Saskia van Holk. **MARKETING:** Babette Molenaar. **BOEKHOUDING:** Kees Kroon, Dennis Tol. **UITGEVER:** Wouter Hendrikse. **DIRECTIE:** A.W. Elfers, J.C. Nusselder. **ABONNEMENTEN:** CD-i Magazine, Postbus 3389, 2001 DJ Haarlem, Telefoon: 023-5364401. CD-i Magazine komt 11 maal per jaar uit. Een jaarabonnement kan op elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij u het abonnement schriftelijk opzegt, uiterlijk twee maanden voor de vervaldatum. **ADVERTENTIES:** Retra PubliciteitsService, Sander Retra, Marlou den Drijver, Postbus 333, 2040 AH Zandvoort, Telefoon: 023-5718480, Telefax: 023-5716002. Advertenties kunnen zonder opgaaf van redenen geweigerd worden. **PREPRESS EN DRUK:** Nederlands Drukkerij Bedrijf, Zoeterwoude. **DISTRIBUTIE NEDERLAND:** BetaPress, Gilze. **DISTRIBUTIE BELGIË:** ImaPress.

CD-i Magazine is een uitgave van het Haarlems Uitgeef Bedrijf B.V. Zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever mag niets uit deze uitgave op enigerlei wijze worden overgenomen.

INHOUD KORT

BRIEVEN
pagina 6

NIEUWS
pagina 8

SERVICE
pagina 10

BREEDBEELD TV
pagina 12

DVD
pagina 20

DRUG WARS
pagina 22

SOLAR CRUSADE
pagina 24

MYST
pagina 28

UNCOVER TATJANA
pagina 30

MEDISCHE ENCYCLOPEDIË
pagina 33

LOST EDEN
pagina 35

TIPS & TRUCS
pagina 38

MUZIEK
pagina 43

KINDERSPEL
pagina 50

FILMS
pagina 54

CD ONLINE
pagina 56

INTERNET
pagina 58

PROFESSIE
pagina 62

DVD VERVOLG
pagina 66

30 UNCOVER TATJANA

Als er 40 foto's van onze 'Hollands glorie' worden gestolen, zijn wij er vanzelfsprekend als de kippen bij om ze terug te vinden. De redactie werd op z'n kop gezet, met als enige gevolg dat nu zelfs de proefversie van dit CD-i-spel is verdwenen.

33 MEDISCHE ENCYCLOPEDIË

We willen niet meteen alle vage kwaaltjes en enge ziektes erbij halen, maar de medische ditjes en datjes van het menselijk lichaam blijven altijd boeien. En dan is een medisch interactief naslagwerk toch veel interessanter dan al die stoffige boeken? Niet meteen zelf doktertje gaan spelen!

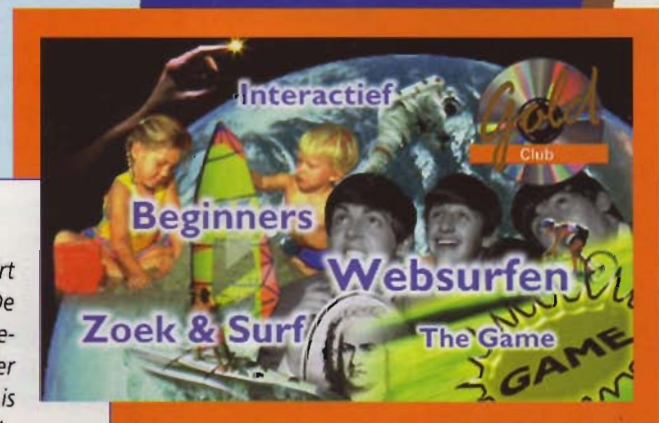

52 KINDERBOEKEN- WEEK

Het heet nog steeds kinderboekenweek, maar met alle CD-i's en CD-ROM's wordt deze week steeds meer een multimediaal spektakel. Wij gingen op onderzoek uit. En natuurlijk namen we de CD-i Ik, Mik, Letterland onder de loep, want daarmee wordt leren lezen wel heel erg leuk.

56 CD ONLINE

Goed nieuws voor alle Internet-CD-i-ers! Binnenkort ligt de nieuwe CD Online-schijf in de winkel. De homepage is vernieuwd, er zijn speciale nieuwsgroepen voor CD Online-abonnees en jullie kunnen lekker ouwehoeren op een echte 'chatpagina'. En dan is een abonnement nog interessanter geworden ook!

brieven

CD-Graphics dus!

Wij zijn toch altijd weer aangenaam verrast als we merken dat de lezers van CD-i Magazine volop met ons meedelen en niet te beroerd zijn een briefje te sturen als wij een probleem hebben. Op de vraag van vorige maand over het CD+G probleem van Marcel Pera met het singeltje 'Gold' van The Symbol kwamen vele antwoorden binnen. Zo zit het dus:

De heer Pera heeft naar alle waarschijnlijkheid een Amerikaans CD-singeltje te pakken. Daar bestaat namelijk het CD+G systeem, hetgeen staat voor CD + Graphics. Met name in de Karaoke-hoek wordt dit veel gebruikt. Met een speciale CD+G speler lopen de teksten dan mee op een aangesloten TV.

W. van Walderveen

Ik ken het bewuste singeltje niet, maar heb een vermoeden wat er aan de hand is. 'Gold' bevat waarschijnlijk CD-Graphics en de CD-i-speler schakelt automatisch over op het CD-Graphics scherm, waar de grafische informatie zou moeten verschijnen. Blijkbaar ziet uw lezer echter niets gebeuren. Is dit weer een grap van T.A.F.K.A.P.? Dit kun je controleren door alle kanalen open te zetten (grijze hokjes roze maken). In Europa zijn er weinig CD's die gebruikmaken van CD+G, maar in het Verre Oosten wordt het veel gebruikt voor Karaoke. Een bekende CD+G plaat is 'New York' van Lou Reed.

Wiebe de Haan

Dit is een experiment geweest van Warner Bros., waarbij je bij de muziek ook foto's en teksten had. Ik heb veel gebeld naar winkels en platenmaatschappijen, maar niemand weet hier iets van. Voor zover ik weet zijn er drie titels die met deze functie zijn uitgevoerd: 'Behind the Mask' van Fleetwood Mac, 'Rapture' van Anita Baker en een derde waarvan ik alleen de titel 'New York' weet (Lou Reed dus, volgens Wiebe, red). Er zijn meerdere titels die vreemde kuren vertonen als je deze in je CD-i-speler doet, zoals 'The Arms of Orion' en de CD 'Batman', beide van Prince. Ik vraag me af waarom ze ermee gestopt zijn, want

het is toch leuk als je naast de muziek ook nog teksten voorbij ziet komen.

Zannalee

Met lichte verbazing las ik dat jullie geen antwoord hadden op de vraag over het CD-singeltje 'Gold', want het betreft hier een 'normaal' CD-Graphics CD'tje. Dit is een normale muziek CD met daarop 'verborgen' (dat wil zeggen niet voor de gewone CD-speler toegankelijke) graphics informatie die de CD-i-speler wel ziet en gebruikt. Nu weet ik niet of het CD'tje van Prince een beetje fout in elkaar zit, waardoor de CD-i-speler wel het graphics programma start, maar verder geen informatie van de CD krijgt, of dat er ergens op deze CD nog een verrassing te wachten staat.

Voor een 'echte' CD-Graphics verwijs ik naar de CD 'Behind the Mask' van Fleetwood Mac. Probeer maar eens uit.

Eize Oosting

Nou weten we tenminste weer een beetje hoe het allemaal zit. Bedankt voor jullie brieven!

De redactie onder de loep

Jammer dat ik als een van de eerste abonnee's geen vragenlijst heb gekregen. Als 50% maar is teruggestuurd, heeft u nog steeds geen overzicht maar een dekmantel.

Vraag 1: Wie zijn jullie? Eén ding is zeker, het zijn mensen met een goed inkomen want de software van CD-i is razend duur. Koopt u dat voor uw kinderen? En wat u bespreekt moet nog in de winkel komen, niet één week maar maanden later.

Vraag 2: Doen wij het goed? CD-i Magazine nummer 9: advertenties 7 pagina's, inhoud/brieven/nieuws 5, bespreking spellen 8, bespreking algemeen 20, lezersonderzoek 1, oplossingen 6, films en muziek 14 pagina's. Vindt u dat u het dan goed doet?!

Dan naar de rapportcijfers. Vormgeving en redactie (als dit de uitwerking betreft) geef ik een 9 (kan niet beter), maar inhoudelijk een 5 (zie boven).

Vraag 3: Waar willen jullie dat wij over schrijven? Ik (67 jaar) lees uw blad voor de besprekingen en oplossingen van spellen en koop ook alleen spellen als er oplossingen van zijn. Dit is mijn visie: 14 films en muziek? Dit is toch geen filmblad! 8 pagina's spelbespreking? Niets aan te doen, het bekende mondjesmaat. 6 pagina's oplossingen? U hoeft toch niet te wachten op de abonnees. Blijf wel lid.

H. de Wit, Voorburg

Bedankt voor deze kritische noot. Tja, 50% respons vinden wij persoonlijk heel goed. Het geeft aan dat de lezers van ons blad zeer betrokken zijn en ook uw brief onderstreept dit. Zo'n onderzoek blijft natuurlijk slechts een indicatie, maar om nu van een dekmantel te spreken?! Dure software? Ook wij zouden de prijzen graag willen zien dalen, maar dit blijft een 'Nederlandse' kwaal waar wij helaas niets aan kunnen doen. Wat de previews betreft willen wij er natuúrlijk zo vroeg mogelijk bij zijn om de lezers op de hoogte te houden welke spellen er de komende maanden gaan uitkomen. Dat lijkt ons toch beter dan een achteraf-verhaaltje als een spel al in de winkel ligt?! Dat dit soms wel erg lang duurt is waar, maar ook hierbij hebben wij geen vinger in de pap.

Gelukkig maken een 9 en een 5 gemiddeld nog een rapportcijfer van een 7. Wat de inhoud betreft zijn we weer afhankelijk van wat er aan CD-i's en Video CD's uitkomt. De ene maand zijn dat veel films en muziek en de andere maand (zie dit nummer) zitten we weer een stuk ruimer in de spellen. Dat de oplossingen en de tips & trucs voor veel

lezers enorm belangrijk zijn, weten we. Maar om nu meteen van alle spellen complete oplossingen te geven, lijkt ons niet de bedoeling. Daarvoor hebben we de rubriek Tips & Trucs, zodat lezers bij specifieke problemen aan de bel kunnen hangen. Het blijft immers de kunst om er (met flink zweten) zelf uit te komen.

Ons inziens blijft het vooral een kwestie van smaak. Er zijn volgens ons onderzoek heel veel lezers die met veel plezier de film- en muziekpagina's lezen. Ook voor nieuwe ontwikkelingen is er veel interesse en deze maand kijken we dan ook naar een aantal breedbeeld TV's en nemen we het DVD-verhaal onder de loep. Wij zijn ook aan het tellen geslagen en gelukkig komt u in dit nummer ook heel aardig aan bod met maar liefst 20 pagina's interactieve/spel-titels. We zijn in ieder geval blij dat u lid blijft en hopen dat u CD-i Magazine toch met veel plezier leest.

De redactie ontvangt veel lezersbrieven met vragen, opmerkingen, complimenten en, af en toe, gezonde kritiek. Daar zijn wij blij mee. Door die hoeveelheid is het helaas niet mogelijk alle brieven te publiceren. Onze games-redactie geeft, aan de hand van lezersbrieven, in de rubriek Tips & Trucs antwoorden op veelgestelde vragen. Vragen of opmerkingen over de abonnementen kunnen gesteld worden aan de abonnementenregistratie; adres en telefoonnummer zijn voorin het blad te vinden.

De redactie behoudt zich het recht voor brieven te selecteren en te redigeren. Blijf schrijven!

NIEUWS

Two Much prijsvraag

Onze prijsvraag van vorige maand over de bioscoopfilm *Two Much*, leverde weer een flinke stapel inzendingen op. Een aantal daarvan bleek gebaseerd op een misverstand. Oké, we beginnen met de hand in eigen boezem te steken: als wij vragen om één film met Antonio Banderas, één met Melanie Griffith en één met Daryl Hannah kun je inderdaad volstaan met het drie keer invullen van *Two Much*. Maar dat was natuurlijk niet onze bedoeling! We bedoelden drie andere films. De keus was toch uitgebreid met onder andere *Desperado*, *Assasins*, *Interview with a Vampire*, *House of the Spirits*, *Bonfire of Vanities*, *Body Double*, *Working Girl*, *Milk Money*, *Roxanne*, *Clan of the Cavebear* en natuurlijk *Splash*. Niet de kleinste films toch? Misschien was de prijsvraag inderdaad een beetje belabberd geformuleerd, maar gelukkig groef het grootste deel van de inzenders toch in het geheugen en kwam met drie eerdere films op de proppen. De 5 winnaars van de *Two Much* soundtrack en poster zijn: P. Raaphorst uit Leidschendam, D. Maes uit Susteren, Neel Tom uit Antwerpen, M. de Nobel uit Ridderkerk en M. Koster uit Almere. De prijzen zijn onderweg!

BiosDisk prijsvraag

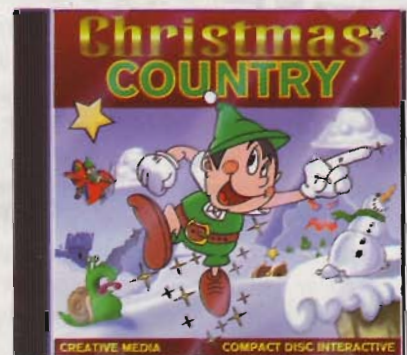
Met het oktober/novembernummer gaat de BiosDisk zijn vijfde editie in. De disc staat weer vol previews van topfilms die in oktober en november in de Nederlandse bioscopen te zien zullen zijn. Naast de Amerikaanse science fiction kaskraker *Independence Day*, zien we Eddy Murphy met 8 verschillende (vet)rollen in *The Nutty Professor*, Robert de Niro, Dustin Hoffman en Brad Pitt in *Sleepers* en John Travolta en Harry Belafonte in *White Man's Burden*. Ook aan bod komen *Chain Reaction*, *Tin Cup*, *Restoration*, *Escape from L.A.*, *A Time To Kill*, *Fargo*, *The Fan*, *Fear*, *Le Huitième Jour*, de animatiefilm *De Klokkenuider van de Notre Dame* en de laatste Nederlandse aanwinst *De Zeemeerman*.

Producent Videco heeft aangeboden onder de lezers van CD-i Magazine 10 exemplaren van de BiosDisk nummer 5 te verloten. Vanzelfsprekend maken we hier weer een prijsvraag van en deze keer is-ie niet zo makkelijk. Vaak zijn films gebaseerd op bekende boeken of verhalen. Wij willen van jullie weten welke ex-advocaat het originele

verhaal van *A Time To Kill* heeft geschreven én van welke wereldberoemde Franse schrijver *De Klokkenuider van de Notre Dame* is. Vul de antwoorden in op de bon elders in dit CD-i Magazine en stuur 'm voldoende gefrankeerd op, vóór 18 oktober!

Christmas Country

Kennelijk zijn wij niet de enigen aan wie de 'zomer' onverwacht voorbij is gegaan, want de eerst 'kerst CD-i' is al weer op de redactie binnen. Het ging om het spel *Christmas Country* en de makers van Creative Media vroegen ons of wij de kerstman een handje wilden helpen, want hij had zijn been gebroken. Phuh, dachten wij als Sinterklaasfans bij uitstek, laat 'm z'n eigen zaakjes maar opknappen. Totdat wij *Christmas Country* in de speler

stopten en een heerlijk platformspel ontdekten. Het wat, wanneer en hoe van dit spel is nog allemaal onbekend, maar wij hebben al besloten hoe wij de donkere winter nachten gaan doorbrengen.

Digitale Taxi

Nee, de Digitale Taxi is geen virtueel ritje over de elektronische snelweg, maar de eerste landelijke taxicentrale via Internet. Omdat de Digitale Taxi alleen vooraf geplande ritten uitvoert is het mogelijk de ritten beter op elkaar af te stemmen. Hierdoor is het de bedoeling dat taxi's minder vaak 'leeg' rijden. Momenteel wordt nog 50% van de taxi-kilometers 'leeg' afgelegd.

Via Internet kunnen passagiers minimaal 24 uur van tevoren een rit aanvragen. De Digitale Taxi richt zich vooral op zakelijke reizigers, ook internationaal. Er wordt samenge-

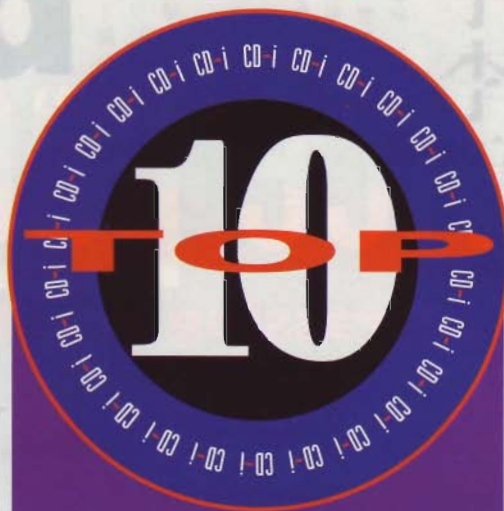
werkt met ruim 100 taxibedrijven en -organisaties door heel Nederland. De Digitale Taxi is op Internet te vinden onder: <http://www.taxi.nl>

Emotion '96

Vorige maand berichtten we al over de Moderne Consumentenelectronica en Nieuwe Media-beurs Emotion '96 die van 11 tot en met 20 oktober in de Amsterdamse RAI wordt gehouden. Wat is er precies te doen? Met *Foto Future* kun je zelf aan de slag met digitale fotografie, terwijl in het *Movie Maker Paviljoen* de geheimen van een goede 'home movie' worden ontrafeld. Bij de *Internet Beach Club* surf je onder het genot van een cocktail of een glas prik van site naar site en met de *Emotion Game Competition* kun je laten zien dat jouw bolide het snelst is. Het *Home Office Paviljoen* laat zien dat met telewerken, teleleren, teleshoppen en tebankieren tegenwoordig alles thuis kan. Bij de *Kabelpresentatie* zetten de kabelexploitanten de feiten op een rijtje over Internet via de kabel, alarmering, telefonie, Pay per View, elektronisch winkelen en de inmiddels bekende RTV pluspakketten. De kinderen kunnen terecht in de *Emotion Kids Club*, waar naast CD-i en CD-Rom spelletjes ook de houten speeltoestellen niet ontbreken. Zijn er nog vragen over de beurs Emotion '96, over producten die op de beurs te zien zijn of over technische zaken? Je kunt ze stellen in het *Emotion Info Centre*. Emotion '96 is dagelijks geopend van 11.00 tot 21.00 en in het weekend van 11.00 tot 17.00. De toegangsprijs bedraagt f 20,- per persoon, voor houders van PAS 65 en groepsbezoek (mits vooraf schriftelijk aangemeld) f 15,- en voor jeugd tot 12 jaar (onder begeleiding) f 10,-.

Science Fiction: Evoluon '96

Alle SF-fans in Nederland moeten 30 november en 1 december in hun agenda's vrijhouden. Dan zal Evoluon, het meest futuristische gebouw van Nederland, zijn deuren openen voor de grootste science fiction conventie van Nederland, *Evoluon '96*. Vooraanstaande (buitenlandse) gasten zullen lezingen verzorgen, natuurlijk zijn er spullen te kopen en kunnen er oude én nieuwe films en series worden bekeken. Bij de VVV-Eindhoven zijn kaarten (f 50,-) verkrijgbaar. Tel. 06-911 22 363.

Dutch Interactive Charts

• 19 september •

- 1 Crime Patrol
- 2 Lucky Luke
- 3 Secret Mission
- 4 Sportfreaks
- 5 Mad Dog McCree 2
- 6 Zelda's Adventure
- 7 Mad Dog McCree 1
- 8 Video Speedway
- 9 Pac Panic
- 10 Family Games 2

Tips

- 1 Hieperdepiep, Ik Lees!
- 2 Let-terg-reep
- 3 Ik, Mik, Letterland
- 4 Drugwars
- 5 Kindom II Shadoan

© Muziek en Beeld Media

Deze CD-i Top 10 is gebaseerd op de Dutch Interactive Charts die tweewekelijks in het vaktijdschrift Muziek & Beeld wordt gepubliceerd. Deze lijst komt tot stand op basis van een groot aantal verkooppunten (boekhandels, platenzaken, videotheken, multimediamwinkels en computerzaken).

DUTCH INTERACTIVE CHARTS

Service pagina

Verrassing Verrassing Verrassing Verrassing Verra

CD-i Magazine gaat uitbreiden!

We gaan het blad dikker maken en aanpassen aan de wensen van de lezers: meer Tips & Trucs; meer spelletjes; meer films; meer aandacht voor Internet en andere nieuwe media, zoals CD-ROM en DVD.

De losse verkoopprijs en het abonnementsgeld zullen daardoor stijgen. Maar...ter gelegenheid van het tweejarig bestaan gaan we onze trouwe abonnees eens extra in het zonnetje zetten. Diegenen die dit jaar hun abonnement verlengen, krijgen een fantastische aanbieding. Daarover krijgen jullie nog bericht en met ingang van het volgende nummer vermelden we dat op deze pagina.

Ook voor nieuwe lezers hebben we een speciale verjaardagsverrassing in petto:

Wie zich vóór 14 november 1996 aanmeldt als abonnee van CD-i Magazine, kan als welkomstgeschenk kiezen uit 2 verschillende titels. Het spannende actie-spel *Mad Dog McCree I* (winkelwaarde f 129,95/Bfr. 2699!)

of het betrouwbare naslagwerk *Dit was 1995* (winkelwaarde f 79,95/Bfr. 1799!) en dat tegen de huidige abonnementsprijs van f 69,95 (Bfr. 1399).

LET OP! LET OP! LET OP! Deze aanbieding geldt tot 14 november 1996!

CD-i Magazine komt 11 keer per jaar uit. Een jaarabonnement kan elk gewenst moment ingaan en wordt automatisch verlengd, tenzij je het abonnement uiterlijk twee maanden voor vervaldatum opzegt. Na 14 november zal voor nieuwe lezers een hogere abonnementsprijs gelden. Maar ook voor hen hebben wij spectaculaire welkomstgeschenken!

Nieuw adres en telefoonnummer

Abonnementenadministratie
CD-i Magazine
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem
Telefoon 023-5364401

De redactie

De redactie van CD-i Magazine is benieuwd wat onze lezers vinden van het blad. Als je vragen of opmerkingen hebt, kun je contact opnemen met de redactie. Doe dit bij voorkeur schriftelijk. Stuur een kaartje of brief naar:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
t.a.v. Redactie CD-i Magazine
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem

Brieven aan de games-redactie met vragen of tips over bepaalde spellen kunnen eveneens naar het bovenstaande adres gestuurd worden met de vermelding 'Tips & Trucs'.

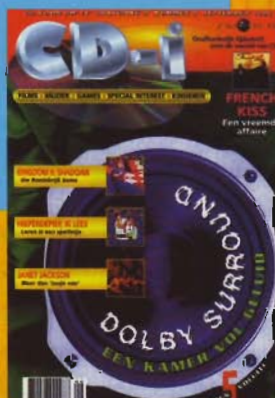
Als je de mogelijkheid hebt om elektronische post te versturen, dan kan je een e-mailtje sturen naar cdi@hub.nl

Nabestellen

CD-i Magazine bestaat nu twee jaar. Heb je in de tussentijd een nummer gemist of wil je je verzameling CD-i Magazines compleet maken, dan kun je oude nummers nabestellen.

Op dit moment zijn alle oude CD-i Magazines nog voorradig. De prijs is f 8,95 per stuk. Een complete jaargang (11 nummers) kost f 59,95. De porto- en verzendkosten zijn f 5,- per exemplaar. Voor drie of meer exemplaren zijn de kosten f 12,50 per zending. Een briefje met volledig ingevulde girobetaalkaart of eurocheque kun je sturen naar:

Haarlems Uitgeef Bedrijf
o.v.v. Nabestellingen CD-i Magazine
Postbus 3389
2001 DJ Haarlem

CD-i Magazine wordt dikker en leuker!

Medische Encyclopedie

Uniek interactief naslagwerk

De Medische Encyclopedie is gebaseerd op vele standaardwerken die al 25 jaar de belangrijkste vraagstukken op medisch gebied zijn. De inhoud van Medische Encyclopedie is tot stand gekomen met medewerking van de redactie en hoofdredactie van de Winkler Prins Medische Encyclopedie en de Medical Health Encyclopaedia. Door de gebruiksvriendelijke menustructuur en de tienduizenden links bladert u efficiënt én plezierig door de enorme hoeveelheid informatie en gegevensbestanden.

Vier hoofdingangen

De CD-i bestaat uit vier hoofdgebieden. De 'Medische en Gezondheidsencyclopedie' bevat ruim 250 artikelen over de menswording, gezondheidsrisico's, ziekte en genezing, mens en dokter en gezond zijn en blijven. Een andere ingang is het 'Menselijk Lichaam', terwijl 'Algemene Klachten' antwoord geeft op specifieke en algemene aandoeningen. De 'A tot Z gids' voert naar vijf verschillende gegevensbestanden. Er is een Encyclopedisch woordenboek met 14.000 ingangen, een database met 775 geneesmiddelen en één met evenzoveel zelfmedicatiemiddelen. De EHBO Gids bevat 100 onderwerpen over Eerste Hulp en er zijn meer dan 900 algemene vragen en antwoorden over belangrijke medische onderwerpen.

De Philips Media Interactieve Encyclopedie is dan ook met recht een uniek interactief medische naslagwerk.

Het is nog even wachten tot half november, maar vol trots introduceren wij alvast de kersverse Philips Media Medische Encyclopedie. Een compleet interactief naslagwerk waarin u snel en eenvoudig alles vindt wat u op medisch gebied zoekt. Terwijl dit door de vele foto's, illustraties, doorsneden, animaties, videofragmenten en reportages nog leuk is ook!

ONDERSTEUND MET:

- meer dan 1500 foto's, scans en illustraties
- 40 videofragmenten (35 minuten)
- 25 fotoreportages
- gedetailleerde scrolling illustraties
- tabellen met medische statistieken
- uitspraken van medische termen
- microscopische opnames
- tienduizenden links

Verkrijgbaar vanaf half november

De toekomst is aan

breedbeeld-TV

Het zal nog even duren, maar over een jaar of vijftien (verwachten de experts althans) is iedereen aan de breedbeeld-TV. Met name voor film liefhebbers is breedbeeld het summum van kijken. Speelfilms zijn tenslotte opgenomen in een breder formaat dan wij op een normale TV te zien krijgen. De

verwachting is dan ook dat het 16:9-formaat het huidige 4:3-formaat in de toekomst zal gaan vervangen.

René Janssen

Wie het breed heeft....

JVC

Voorlopig zijn breedbeeld-TV's echter nog slechts weggelegd voor de 'happy few'. Ze zijn namelijk niet echt goedkoop en bovendien zoals gezegd vooral geschikt voor fervente filmkijkers. In de loop der jaren zullen breedbeeld-TV's echter steeds vaker de plaats innemen van normale televisies, net zoals er steeds meer breedbeelduitzendingen zullen komen. Die breedbeelduitzendingen kunnen trouwens ook nu al gewoon op een 4:3-toestel bekeken worden. In dat geval moet echter wel rekening worden gehouden met zwarte balken onder en boven in het beeld. Soms worden die ook nuttig gebruikt, bijvoorbeeld door de ondertiteling in de onderste zwarte balk te zetten. Meestal wekt het echter alleen maar irritatie op. Op het moment wordt tussen de tien en twintig procent van de Europese TV-programma's in widescreen-formaat uitgezonden. Dat percentage is echter stijgende, dus over een aantal jaren wordt breedbeeld ongetwijfeld de standaard. Allemaal aan de breedbeeld-TV dus? Nou, dat is misschien nog wat te vroeg, maar mooi zijn ze wel. Dat is althans onze mening na het bekijken van vier toestellen: van Philips, Sony, JVC en Bang & Olufsen. Kijk maar even mee.

Een stukje geschiedenis

Tot begin jaren vijftig werden bioscoopfilms nog gewoon in de verhouding 4:3 opgenomen. Het beeld was dus altijd iets breder dan het hoog was. Geen probleem, totdat de televisie de huiskamers veroverde. De bioscoopindustrie zag de televisie (terecht waarschijnlijk) als een grote bedreiging en verzond dus een list. Bioscoopfilms werden voortaan in een breder formaat gefilmd, zodat films er in de bioscoop altijd beter uitzagen dan op de televisie. Als je een bioscoopfilm later op TV bekijkt, zul je merken dat je een heleboel informatie aan de zijkanten van de schermen mist. Wat men namelijk doet bij het overzetten van bioscoopfilm naar TV, is het zogenaamde 'pan en scan'. De camera blijft in het midden van het beeld, tenzij er aan een van de zijkanten iets belangrijks gebeurt. Hoe dan ook, er blijft altijd slechts een kleiner gedeelte van de film in beeld. Soms levert dat ook een probleem op. Stel je bijvoorbeeld maar eens voor dat twee personen tegen elkaar praten, en dat die beiden aan een tegenovergestelde kant van de film zitten. Er zijn dan drie mogelijkheden, die eigenlijk geen van alle voldoen. Je kunt de camera gewoon in het midden laten, maar dan zie je alleen maar twee neuzen. Of je gaat als een gek de camera heen en weer bewegen, zodat het lijkt of je naar een tenniswedstrijd zit te kijken. Optie nummer drie is één persoon constant in beeld houden, zodat je van de andere persoon alleen de stem hoort.

Met name het afgelopen jaar hebben al heel wat van die brede jongens de weg naar de Nederlandse huiskamers gevonden. Toch worden er nog altijd meer 'normale' (4:3) TV's verkocht dan breedbeeld (16:9). Logisch, want zoveel breedbeeld-uitzendingen zijn er nog niet. Het is een beetje het bekende kip-en-ei-verhaal. TV-uitzendingen zijn meestal nog niet in breedbeeld omdat te weinig mensen een breedbeeld-TV hebben, en consumenten kopen geen breedbeeld omdat er nog te weinig uitzendingen zijn. Dat breedbeeld in de lift zit is echter duidelijk. Gelukkig kun je op breedbeeld-TV's ook normale 4:3-uitzendingen bekijken. De TV-fabrikanten hebben namelijk allerlei trucs bedacht om een 4:3-uitzending beeldvullend op een 16:9-toestel uit te zenden. Dat wil zeggen, zonder die hinderlijke balken links en rechts van het beeld. Het nadeel daarvan is vaak wel dat het beeld wat uitgerekt wordt. Eén van de redenen dat breedbeeld-TV tot nu toe niet echt van de grond is gekomen, is een gebrek aan standaarden. Jarenlang hebben de diverse fabrikanten uit verschillende Europese landen (ieder met een ander systeem, denk maar eens aan het Franse Secam) gevochten over de vraag welk TV-systeem er voor breedbeeld gebruikt zou worden. Uiteindelijk is men het eens geworden over PALplus, dat

wellicht zelfs een wereldstandaard wordt. Ook in Nederland heeft men voor PALplus gekozen. Het PALplus-testbeeld van de Nozema is al een tijdje te zien op de Nederlandse TV.

JVC

De eerste breedbeeld die we uit de doos rukken (jawel rukken, want zo nieuwsgierig zijn we) is de JVC AV-28WX1. JVC behoort in Nederland dan wel niet tot de grotere TV-leveranciers (de marktleiders zijn heel duidelijk Philips en in mindere mate Sony), maar mooie TV's maken doen ze wel. Het toestel is snel aangesloten, eigenlijk zonder dat we de Nederlandstalige handleiding hebben bestudeerd. Gewoon een kwestie van stekker en kabel aansluiting erin, CD-i-speler aansluiten via de Scart-kabel en dan nog even de zenderzoeker activeren. Die zoekt automatisch alle aanwezige zenders op, waarna ze via een handig menu gesorteerd kunnen worden in de gewenste volgorde. In totaal is er ruimte voor honderd stations, plus een AV-kanaal voor de video. Als geheugensteuntje kan via het menu ook een Program-list worden opgeroepen, handig als je even vergeten bent waar je Sport 7 ook alweer gezet had. Handig is ook de kinderslot-optie, waarmee bepaalde kanalen tot verboden gebied kunnen worden verklaard voor kinderen.

Dolby Surround

Een sterk punt van de JVC is de ingebouwde Dolby Pro Logic 3D-Phonic. Hiermee wordt Dolby Surround-geluid mogelijk zonder dat extra voor- en achterluidsprekers nodig zijn. Voor deze vinding ontving JVC van een Engels vakblad onlangs overigens de Innovation Award 1996. Toegegeven, het geluid kan zich niet helemaal meten met echte Dolby Surround uit een aparte versterker met een dure speakerset, maar het geluid dat uit de JVC komt is

Sony

inderdaad beter dan gebruikelijk. Naast 3D-Phonic en Dolby Pro Logic (als u toch liever vier of vijf externe speakers aansluit) kan ook nog worden gekozen voor één van de vier ingebouwde Digital Surround-modes: Dance Club, Concert, Stadion en Hyper Sound (mono-uitzendingen worden voorzien van een soort quasi-stereo geluid). De ingebouwde 3D-Phonic speakers zijn aan de voorzijde van de TV heel smal maar lopen tot diep in de kast door, zelfs om de beeldbuis heen. Het gevolg is dat de afmetingen van deze TV een stuk kleiner zijn dan bij andere breedbeeld TV's. De JVC-TV was dan ook het enige toestel dat zonder hulp door één persoon kon worden geplaatst. De afmetingen (BxHxD) van de JVC AV-28WX1 zijn 71,6x48,9x49,6. Hij heeft echter ook nog een grotere broer (de JVC AV-32WX1), met de afmetingen 80,5x55x55. De werkelijk zichtbare beelddiagonaal van de AV-28WX1 is trouwens 66 centimeter, die van de AV-32WX1 76 centimeter. De prijzen van deze toestellen zijn respectievelijk f 2799,- en f 3499,-.

Weergaves

JVC gebruikt voor het weergeven van 4:3-uitzendingen een techniek die ze Panoramic hebben genoemd. Aan de boven- en onderzijde van het scherm wordt een stukje weggesneden, zonder dat dit natuurlijk ten koste gaat van de ondertiteling. Toch missen we soms wel degelijk een klein stukje van het beeld. Met name op tekst-TV pagina's (waarin overdag bijvoorbeeld Teletext-informatie wordt uitgezonden) zien we de teksten aan de onderkant van het scherm een beetje vervormen. Dat wordt mede veroorzaakt door een tweede aspect van Panoramic, namelijk het enigszins uitrekken van de zijkanten van het scherm. Het voordeel van deze techniek is wel dat het centrum van het beeld ongemoeid wordt gelaten en dat is toch het gedeelte van het scherm waar u het meest naar kijkt. Het resul-

taat is in ieder geval beeldvullend, zonder dat personen op het scherm vreemd vervormd overkomen. Bij PALplus-breedbeelduitzendingen schakelt het toestel automatisch over. Dat is ook zichtbaar. Zodra naar een PAPplus-uitzending wordt geschakeld, zie je het beeld even verspringen van 4:3 naar 16:9-formaat. Met de Zoom-knop op de afstandsbediening kan het beeld sowieso op allerlei manieren worden gemanipuleerd. Door deze knop herhaaldelijk in te drukken, kan voor verschillende weergaves worden gekozen: normaal (dus meestal inclusief zwarte balken links en rechts), Panoramic (waarbij het beeld omhoog en omlaag kan worden verschoven), 16:9-zoom (hierbij gaat een deel van de film aan de zijkanten verloren), 14:9-zoom en vullen (beeldvullend, maar met als resultaat wel vaak een soort lachspiegeleffect met kleine brede mensen).

Warmere kleuren

De beeldkwaliteit van de JVC is uitstekend. Vooral de kleuren zijn opvallend warm en dat klopt ook wel. Om dat uit te leggen, moeten we even technisch worden. Bij normale TV's is meestal sprake van een kleurtemperatuurinstelling van ongeveer 9000 graden Kelvin. JVC heeft dit verhoogd tot ruim 11000 graden, zodat de kleuren zichtbaar warmer zijn. Bovendien is dit toestel uitgerust met een speciale bioscoopstand, waarbij donkere passages in speelfilms beter worden weergegeven. Ook vindt bij deze stand een kleurtemperatuurwijziging plaats, zodat de rode zweem van video-huurfilms verdwijnt. Erg handig is ook de ingebouwde lichtgevoelige sensor, die geactiveerd wordt door de TV in Eco-mode te zetten. Deze sensor meet als het ware continu het huiskamerlicht, waarna het contrast automatisch wordt aangepast. Dat werkt ten eerste energiebesparend en het kijkt een stuk prettiger (denk bijvoorbeeld maar eens aan invallend zonlicht).

Philips

Instellingen

Qua instellingsmogelijkheden biedt de JVC een flink aantal opties. De meeste zijn via een on-screen menu (in diverse talen waaronder Nederlands) in te stellen, zowel op het toestel zelf als via de niet al te ingewikkelde afstandsbediening. Op de achterzijde van het toestel vinden we twee Scart-aansluitingen, de kabelantenne-aansluiting en audio-out poorten voor degene die toch liever z'n (surround) speakers op de TV wil aansluiten. Aan de voorzijde van de TV zit een klepje, met daarachter ook nog enkele aansluitingen: voor de koptelefoon, en video-out voor het aansluiten van bijvoorbeeld een Camcorder of spelcomputer. Via het menusysteem kan onder andere het kleursysteem worden gekozen: Pal, Secam of (alleen in EXT-mode, dus niet in de normale TV-mode) NTSC 3,58 of NTSC 4,43. In principe wordt dit trouwens automatisch gedaan, tenzij de signaalkwaliteit niet voldoende is. Qua geluid kan voor Multisound worden

gekozen, bijvoorbeeld in het geval van tweetalige uitzendingen. Wat betreft het beeld zijn er drie instellingen: bioscoop, spelletjes en gebruiker. Bioscoop wordt gebruikt bij het bekijken van speelfilms, spelletjes bij het werken met een spelcomputer.

Philips

Philips stuurde ons de 28PW 9761/01, een indrukwekkende 70-cm 100 Hz Digital Scan breedbeeld-TV. Een prijswinnaar, want het toestel werd bij de uitreiking van de EISA Awards uitgeroepen tot European Television '96-'97. Zowel de aansluiting als de bediening zijn geen probleem. De meeste functies zijn via een on-screen menu en de RC 8101-afstandsbediening op te roepen. Die afstandsbediening is trouwens erg fraai. Niet alleen door z'n futuristische uiterlijk (met LCD-display), ook het aantal knoppen is alleszins binnen de perken gehouden. Onder een klepje zit nog wel een aantal minder vaak gebruikte knoppen, zoals die van Teletekst, picture-in-picture en een eventuele videorecorder. Een toets die ongetwijfeld wel vaak gebruikt gaat worden, is de beeldformaat-toets. Hiermee kan direct worden geschakeld tussen de diverse beschikbare beeldformaten. Smart Control-toetsen worden gebruikt voor het direct kiezen van één van de standaard-instellingen voor

Video CD's en spelletjes in breedbeeld

De afspreekwaliteit van Video CD's is op alle vier de TV's prima. Met name speciaal in Widescreen-formaat uitgebrachte Video CD's zoals Daens zien er perfect uit. In de diverse andere afspelmodes gaat er bijna altijd wel iets verloren aan de randen, of ontstaan juist zwarte balken. Dat kun je bij Video CD's natuurlijk heel makkelijk controleren door de film even te pauzeren. In een van de eerste scènes uit Forrest Gump zit Forrest bijvoorbeeld op een parkbankje. In de Panoramic-mode van de JVC-TV zien we de randen van het bankje in beeld, maar in de andere modi verdwijnt die. In dit geval is dat natuurlijk niet zo erg, maar stel je voor dat er aan de rand van het scherm net iets vreselijks belangrijks gebeurde. Ook spelletjes zien er prima uit in breedbeeld, maar een spel als The Apprentice blijkt in sommige gevallen wel opeens te zijn voorzien van zwarte randen. Dit is echter afhankelijk van het spel zelf. Secret Mission kan gewoon in JVC's Panoramic-mode gespeeld worden zonder dat er balken zichtbaar zijn. Gebruiken we in dit spel de 16:9-mode, dan verdwijnt een flink deel van het beeld. Zeker in een grafisch adventure zoals Secret Mission is dat een probleem, want je kunt dan eventueel een belangrijke aanwijzing missen.

Philips

beeld of geluid. Met de afstandsbediening kunnen naast de TV eventueel ook twee videorecorders, een audioversterker, satelliet-tuner, CD-speler, audiotuner, DCC-recorder en cassetterecorder worden bediend.

Optimaal scherp

De Philips-TV is voorzien van een supervlakke Blackline-S beeldbuis, die voor uitstekend beeld zorgt. Zelfs wanneer de zon er recht op staat, blijft het contrast toch prima in orde. 100 Hz Digital Scan zorgt voor sterk verminderde beeldflikkering en duidelijk minder trilling dan op een TV met mindere specificaties. Met name bij stilstaande beelden is dit goed zichtbaar. Via de tint-regeling is het mogelijk om te kiezen voor normale, warme of koele kleurtemperatuur. In de TV zit een PALplus-decoder ingebouwd, voor het decoderen en beeldvullend weergeven van PALplus-uitzendingen. De te selecteren beeldformaten zijn 4:3 (het normale 4:3-beeld met zwarte balken links en rechts in het beeld), verbreed (horizontaal uitgerekt 4:3 beeld, zodat het lachspiegeleffect ontstaat), filmformaat 14:9 (lineair vergroot 4:3-beeld, waarbij eventuele ondertitels veelal nog zichtbaar zijn), filmformaat 16:9 (met de mogelijkheid het beeld te verschuiven voor het geval de ondertitels gedeeltelijk wegvallen), en FILMFORMAAT 16:9 (het 4:3-beeld wordt met behulp van een intelligent systeem beeldvullend weergegeven, met behoud van ondertitels). Dankzij Wide Screen Plus lijninterpolatie wordt het beeld bij het lineair vergroten optimaal scherp weergegeven. Filmformaat 16:9 is vooral geschikt voor zogenoemde letterbox-uitzendingen (het brievenbusformaat met de zwarte balken onder en boven in het beeld). Bij ontvangst van een PALplus-sigitaal wordt automatisch omgeschakeld naar de stand Breedbeeld 16:9.

Elf speakers

Ook het geluid van dit toestel is dankzij de stereo- en surround sound-versterker (totaal muziekvermogen 120 Watt) uitstekend. Ingebouwd zitten maar liefst negen speakers: één bass reflex systeem, twee maal twee squeezers, twee tweeters en twee centre-speakers. Bij de TV wordt bovendien een stel surround-speakers meegeleverd, die zorgen voor een extra dimensie in het geluid. Front- en centre-speakers (plus woofer) zitten al ingebouwd in het toestel, zodat een complete Dolby Surround-set ontstaat. Uiteraard kan weer worden gekozen voor diverse standaardinstellingen: Klassiek, Jazz, Pop, Concert en Persoonlijk. Met behulp van een 5-band grafische equaliser is het mogelijk de gewenste klankkleur exact af te stemmen op de eigen wensen. Het volume van de koptelefoon is afzonderlijk regelbaar. Aan de achterzijde van het toestel zitten maar liefst drie Scart-aansluitingen, plus de audio- en kabel-aansluitingen. Aan de voorzijde vinden we onder andere Camcorder-aansluitingen (inclusief S-VHS) en een hoofdtelefoonaansluiting.

Handige snuffjes

De Philips-TV is verder voorzien van een groot aantal handige snuffjes, waarvan picture-in-picture eigenlijk al weer de minst spectaculaire is. Veel indrukwekkender is het mozaïekscherm, waarop tegelijkertijd twaalf zenders kunnen worden weergegeven (inclusief voorkeuropslag). Op dit scherm zien we dan twaalf kleine TV'tjes, waarvan één gewoon volledig actief is. Ook is het mogelijk van één zender een zogenoemd Foto Finish-scherm op te roepen. Hierbij wordt de uitzending in twaalf stappen beeldje voor beeldje getoond. Andere handige snuffjes op deze TV zijn de Easy Teletekst met 400 pagina's geheugen, de menubesturing met grafische ondersteuning, Easy Tune voor het automatisch programmeren en sorteren van maximaal honderd voorkeurzenders en het On Screen Display voor

Sony

informatie op het beeldscherm (in twaalf talen). Trouwens, over informatie op het beeldscherm gesproken. Er is ook een optie om zelf teksten te programmeren, die op gezette tijden (eenmalig of continu) op het scherm verschijnen. De teksten worden 'ingetypt' via de afstandsbediening. Wat het nut hiervan is, ontgaat ons nog enigszins. Misschien handig om de kinderen naar bed te sturen. Of die naar een TV luisteren, is echter zeer de vraag. Net als de JVC-TV heeft ook de Philips een kinderslot-optie.

De werkelijke beelddiagonaal van de suedegrijze Philips-TV is 66 centimeter. Het gewicht van het toestel is 46 kilo, de afmetingen (HxBxD) zijn 50x74x54. De prijs bedraagt f 5495,-. Z'n grote broer (de 32PW 9761/01) kost f 6495,-. Behalve een grotere beelddiagonaal beschikt deze ook over picture-in-picture met twee aparte tuners, zodat naar twee zenders tegelijk kan worden gekeken.

Sony

Da's even schrikken bij het uitpakken. De Sony KL-37W1 is een gigantisch projectietoestel met een enorm LCD-scherm (94 centimeter beelddiagonaal!). Voor z'n afmetingen (92x82,5x39) is-ie echter verrassend licht (29 kilo). Dat zal wel iets met de gebruikte techniek te maken hebben. Deze TV heeft namelijk geen zware beeldbuis maar een veel lichtere projectielamp als hart. Een extra lamp wordt standaard bij het toestel meegeleverd, de lampen slijten namelijk sneller dan beeldbuizen. Gemiddeld moet daarbij worden gerekend op circa 6000 uur, oftewel een levensduur van een jaar of vijf bij gemiddeld drie uur per dag TV kijken. Het voordeel is natuurlijk wel dat een kapotte beeldbuis vrijwel altijd het einde van uw TV betekent, terwijl een lamp dus nog vervangen kan worden. Ook vanuit milieu-oogpunt bekeken is dit een betere oplossing dan een TV met normale beeldbuis. Echt goedkoop is deze TV trouwens niet. De door ons geteste uitvoering kost op een piek na tienduizend gulden, de nog grotere KL-50W1 (beelddiagonaal 127 centimeter, gewicht 43 kilo) zelfs drieduizend gulden meer.

Onge oefende zappers

Aan de voorzijde van het toestel vinden we onder andere een hoofdtelefoonaansluiting en de (S)-video en audio-aansluitingen. Aan de achterzijde bevinden zich onder andere drie Scart-aansluitingen, kabel-aansluiting, luidsprekeraansluitingen en audio/video-aansluitingen. De afstandsbediening bij deze TV is een verhaal apart. Via een handig systeem kan gekozen worden voor één van twee mogelijkheden: een afstandsbediening voor onge oefende zappers (met uitsluitend eenvoudige functies zoals een programma kiezen, volume en dergelijke) en een uitgebreide uitvoering (gewoon even omdraaien in z'n hoesje) met een oerwoud van knopjes. Op deze versie van de afstandsbediening vinden we een knop waarmee we direct van beeldformaat kunnen veranderen. Hierbij kan worden gekozen voor 4:3, smart zoom (imitatie breedbeeld-effect 16:9 voor uitzendingen in 4:3), zoom (imitatie breedbeeld-effect voor films die in bioscoopformaat worden uitgezonden) en volbeeld (voor uitzendingen in 16:9-formaat). Het installeren van de zenders gaat, maar dat is vrijwel standaard tegenwoordig, vrijwel automatisch. Gevonden programma's kunnen naderhand ook weer gesorteerd worden. Indien beschikbaar worden programma-namen automatisch van Teletekst verkregen. Is dit niet het geval,

Sony

dan kan de naam van een zender door de kijker zelf worden ingevoerd met maximaal vijf tekens. Handig, want iedere keer dat je omschakelt krijg je zo te zien naar welke zender je kijkt. Zenders die niet voor kinderen geschikt zijn, kunnen weer worden voorzien van een kinderslot-blokkering.

Twee schermen tegelijk

De beeldkwaliteit van de Sony-TV valt eerlijk gezegd een beetje tegen. De beelden zijn nogal korrelig, maar wat wil je ook met zo'n groot scherm? Eigenlijk is deze TV dan ook alleen geschikt als je er een flink eind van af zit. De handleiding adviseert een afstand van minimaal 1,5 meter, maar dat lijkt ons vrij weinig. Wat wel opvalt, is het feit dat het beeld nauwelijks flikkert. In tegenstelling tot een normale beeldbuis wordt het beeld namelijk niet van boven naar beneden geschreven door een electronenstraal. In plaats daarvan wordt het continu 50 maal per seconde op alle plaatsen tegelijk ververst. Sony noemt dit Digital Constant Image en claimt hiermee een hogere beeldkwaliteit dan bij conventionele 100 Hz-TV's. Uiteraard is het verder mogelijk de kwaliteit van het beeld aan de eigen smaak aan te passen. Ook het geluid kan gewijzigd worden, via een onscreen grafische equaliser.

Een van de fraaiste functies van deze TV is PAP (Picture And Picture), een systeem waarmee via twee aparte tuners naar twee zenders tegelijk kan worden gekeken. En dan hebben we het niet over een bescheiden picture-IN-picture scherpje, maar over twee volstrekt gelijkwaardige schermen in 8:9-formaat. Deze doen door de grootte van het Sony-scherm niet onder voor een normale TV. Behalve naar twee TV-zenders is het ook mogelijk om één scherm te gebruiken om naar de video of CD-i-speler te kijken. Het geluid van het rechterscherm kan eventueel via de kopte-

HID lamp en Multi Lens Array

De lamp die door Sony wordt gebruikt in haar projectie-TV's is een zogenoemde High Intensity Discharge Lamp. Deze verschilt van conventionele halogeen-lampen in onder andere de afgegeven hoeveelheid licht en de temperatuur (kleur) hiervan, die vrijwel constant blijven gedurende de gehele levensduur van de lamp (ruim 6000 uur). Het licht van de projectielamp gaat door een beeldvormend element (dia, film of in dit geval LCD), waardoor een beeld geprojecteerd wordt. Omdat bij LCD-projectie-TV's met een relatief klein beeldscherm in over het algemeen een lichte omgeving wordt gewerkt, moet het licht in de Sony LCD-projectors op een speciale manier worden verdeeld. Dit gebeurt met behulp van een complexe lens, de Multi Lens Array (ook wel 'fly eye lens' genoemd). Deze lenzenmatrix bevindt zich naast de projectielamp. Het resultaat is een gelijke hoeveelheid licht in de hoeken en in het centrum van het beeld.

lefoon worden beluisterd, zodat twee mensen in één kamer in principe naar twee verschillende programma's kunnen kijken, ieder met hun eigen geluid. Niet echt gezellig, maar ieder wat wils. Het beeld van het PAP-scherm kan ook worden stilgezet, en met een druk op een knop is het mogelijk de schermen om te wisselen.

B & O

Voordelen LCD

LCD biedt naast een lager gewicht nog een aantal andere voordelen: perfecte geometrie, scherpte in de hoeken en een einde aan het gevaar van inbranden van bijvoorbeeld logo's (RTL, Veronica en dergelijke) die lange tijd op dezelfde plaats van het beeld staan.

Bang & Olufsen

Als u ons vraagt de Bang & Olufsen-TV in één woord te omschrijven, staan we voor een moeilijke keuze. We moeten namelijk kiezen tussen beeldschoon, peperduur en loeizwaar. Om met het laatste te beginnen, de BeoVision Avant 8100 weegt maar liefst 68 kilo, met afmetingen van 73x103x58. Dat is dan wel inclusief een bijzonder fraaie draaivoet en een ingebouwde videorecorder waarvan eigenlijk alleen het onopvallende klepje zichtbaar is. Deze TV heeft trouwens sowieso een flink aantal verborgen mogelijkheden. We hebben bijvoorbeeld een aantal minuten lopen zoeken naar de aan/uit-knop, die op ingenieuze wijze verborgen bleek te zijn. De luidsprekers zitten ook al zo slim verstopt, in de voet net boven de videorecorder. Die groen gelakte voet is overigens door middel van een knopje op de afstandsbediening in drie voorkeurposities te

draaien. We zijn eerlijk gezegd nogal onder de indruk van deze mogelijkheid. Datzelfde geldt helaas ook voor de prijs. Voor minder dan tienduizend gulden koopt u deze TV niet, zelfs niet als we uitgaan van de door ons geteste 50 Hz-uitvoering (in plaats van de duurdere 100 Hz). Maar laten we het toch maar houden op bloedmooi, want dat is ie zeker. Niet alleen de zwart met groene kast zelf, maar ook de Beo4-afstandsbediening (of Terminal zoals B&O het noemt) is beeldschoon. Deze Beo4 is een heel slank dingetje met een bedrieglijk klein aantal knoppen, een multifunctionele stervormige 'stuurknop' en een LCD-schermpje. De meeste knoppen hebben in combinatie met de List-knop echter dubbele functies, zodat met deze afstandsbediening alle mogelijkheden te bedienen zijn, inclusief die van de videorecorder. En dat niet alleen, ook het licht (indien aangesloten op een systeem van B&O althans), satellietontvanger, CD-speler en radio werken via deze afstandsbediening. Opvallend aan de afstandsbediening is trouwens het behoorlijk zware gewicht.

Optimaal contrast

De BeoVision Avant ziet er echt fantastisch uit. Het 70 centimeter-scherm (werkelijk zichtbaar is 66 centimeter) is voorzien van een black line/black matrix beeldbuis met een zogenoemd Invar schaduwmasker, hetgeen garant staat voor prima beeldkwaliteit. Een contrastscherm in kleur-neutraal grijs glas zorgt voor optimaal contrast, zelfs wanneer er sprake is van veel invallend licht. Op de TV bevindt zich een digitaal informatiebalkje (het Status Display), waarin we normaal gesproken de tijd en de geluidsmode zien (Dolby Pro Logic, Dolby-3 Stereo en dergelijke). Zodra een functie wordt gekozen (bijvoorbeeld een nieuw beeldformaat), zien we informatie over de gekozen functie op de Status Display verschijnen. Ook het feit dat de videorecorder aan het opnemen is, wordt in de display aangegeven. Achter deze display zitten koptelefoon en S-VHS-aansluitingen verstopt, plus een aantal knoppen waaronder de aan/uit-knop. Aan de achterzijde van het toestel vinden we verder diverse aansluitingen voor onder andere externe speakers en de kabelaan sluiting.

Optimaal gevuld scherm

De BeoVision Avant-serie gaat op een andere manier met de zes verschillende beeldformaten om dan gebruikelijk. Active Format Optimization Function is hierbij het sleutelwoord. Deze functie geeft de gebruiker automatisch het beste beeld bij een normale 4:3-uitzending (door een eigen systeem van B&O dat het beeld iets uitrekt en vergroot). Afwijkende formaten zijn via de Format-optie op de Beo4-afstandsbediening op eenvoudige wijze om te zetten naar breedbeeld. Het gevolg is dat het scherm altijd zoveel mogelijk volledig gevuld is, dus met een minimale hoeveelheid zwarte balken.

De Avant is voorzien van twee identieke tuners, één voor de TV en één voor de videorecorder. De tweede tuner neemt automatisch de zenderindeling van de eerste over. Het is dus niet nodig om de zenders tweemaal te installeren en de indeling van de zenders is op TV en video exact hetzelfde. Teletekst is op dit toestel voorzien van Fastext of FLOF (Full Level One Feature), een optie om met vier gekleurde knoppen op de afstandsbediening snel toegang te krijgen tot vier aparte groepen pagina's binnen Teletekst.

Opties

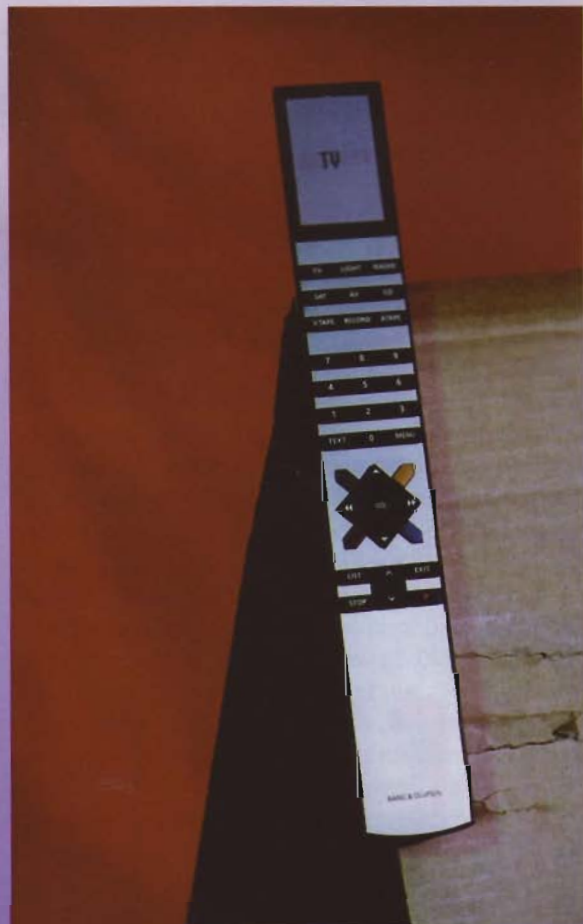
De geïntegreerde hi-fi stereo videorecorder is voorzien van Long Play, zodat maximaal tien uur kan worden opgenomen op een E-300 tape. De video is Dolby-compatible en kan ook in S-VHS opgenomen tapes afspelen, evenals NTSC (met mono-geluid). Terugspoelen gaat vrij snel, een E-180 tape is in ruim anderhalve minuut teruggespoeld. Om het programmeren van opnames te vergemakkelijken is de video verder voorzien van B&O Synchronous Program Recording, een PDC/VPS-compatible systeem.

De BeoVision Avant is leverbaar in diverse kleuren: blauw, rood, groen, zwart en metallic grijs. De TV kan uitgebreid worden met diverse interne opties, waaronder een satellietontvanger (495 gulden), Dolby Surround Pro Logic-decoder (595 gulden) en een picture-in-picture kit (396 gulden). Ook extern zijn er diverse uitbreidingsmogelijkheden, zoals een tweede videorecorder, camcorder of betaal-TV decoder.

VisionClear

Bang & Olufsen heeft de term VisionClear bedacht om de technologie aan te duiden die in B&O TV's en videosystemen wordt gebruikt. Het gaat hierbij zowel om verbeterde signaalkwaliteit als om de kijkomstandigheden in de kamer. VisionClear is een dynamisch concept en wordt bij iedere generatie B&O-toestellen dus weer verder aangepast. Het concept bestaat uit diverse niveaus, waarbij onder andere aandacht wordt besteed aan de volgende (indrukwekkend klinkende) punten: contrastscherm, anti-reflex frontscherm, gordijn-functie, automatische beeldin-

B & O

stellingen, breedband Colour Transient Improvement schakeling (CTI), Adaptive Luminance peaking, RGB Scan Velocity Modulation, auto cut-off en dynamische witbalans.

Beeldbuis, projectie of plasma?

De eerste beeldbuis werd zo'n 75 jaar geleden uitgevonden. Eerst werden ze natuurlijk alleen nog in zwart/wit-TV's gebruikt, maar in de jaren vijftig introduceerde RCA in Amerika een kleurenversie. In Nederland verschenen de eerste zwart/wit-TV's pas in 1953. Sony's projectie-TV is in feite een fase die tussen de huidige beeldbuis-toestellen en de plasmatoestellen van de toekomst zit. Plasmatoestellen zijn nu nog nauwelijks leverbaar. Philips was enkele maanden geleden de eerste fabrikant die een werkend prototype toonde van een superplat scherm van ruim een meter breed, dat als een schilderij aan de muur kon worden gehangen. Op een beurs zagen we onlangs een vergelijkbaar toestel van Panasonic, maar gemeengoed zullen deze (nu nog peperdure) TV's voorlopig niet zijn.

PAL, SECAM, NTSC en PALplus

Wereldwijd zijn drie verschillende TV-systemen in gebruik. In Amerika gebruikt men NTSC, een standaard die door de National Television System Committee werd bepaald. Verder werkt men hier met 525 beeldlijnen per beeld en dertig beelden per seconde. In Europa zijn er verschillende systemen actief, die overigens wel allemaal gebaseerd zijn op 625 beeldlijnen en 25 beelden per seconde. In het grootste deel van Europa is gekozen voor het Duitse PAL (Phase Alternation Line) systeem, dat onder andere minder kleurverloop kent dan NTSC. En dan is er nog SECAM (Séquentielle à Mémoire), dat in Frankrijk is ontwikkeld. Behalve in dat land wordt het ook gebruikt in Polen, de voormalige Sovjet Unie, Oost Duitsland en andere Oostbloklanden. PAL wordt over het algemeen echter beschouwd als het beste systeem en de meeste SECAM-landen overwegen dan ook over te stappen op PAL of diens opvolger PALplus. De laatste biedt een aantal voordelen ten opzichte van PAL. Met name interferentie is met PALplus verleden tijd. Dit is een term die gebruikt wordt om twee negatieve eigenschappen van PAL aan te duiden: Cross Chrominance (overspraak van de helderheidsinformatie in het kleursignaal) en Cross Luminance (overspraak van kleurinformatie in het helderheidssignaal). Een voorbeeld van Cross Chrominance is bijvoorbeeld het zogenoemde Moiré-effect, het paars/lila gewiebel in fijn gestreepte onderwerpen in het TV-beeld. Ook onrustige kleurranden en teruggang van scherpte is een effect van interferentie. Behalve het opheffen van interferentie heeft PALplus ook nog het voordeel van het 16:9 formaat. Bovendien is het volledig compatibel met de oude PAL-standaard.

Zo, tijd om een breedbeeld-filmpje te pakken.

We kunnen er niet omheen, DVD komt eraan. Deze nieuwe generatie CD's zal over enkele jaren net zo vertrouwd worden als de CD-i's, Audio CD's, Video CD's en CD-ROM's waar we inmiddels aan gewend en verslaafd zijn geraakt.

In dit nummer deel 1 van een verslag over de ontstuitbare opkomst van een nieuw en spectaculair medium. En, nog belangrijker, wat dit voor CD-i-bezitters betekent.

Sybrand Frietema de Vries

digital multi channel audio

DVD, wat is dat?!

Alweer een tijd geleden, januari vorig jaar, zagen wij de eerste DVD-Video testopstelling in een geheimzinnige, verduisterde hotelkamer in Las Vegas. We waren daar zwaar onder de indruk, niet in het minst door de aanwezigheid van de complete top van Sony en Philips bij deze heugelijke gebeurtenis. In anderhalf jaar is een hoop gebeurd, zijn een aantal zaken helder geworden en is er een hoop verwarring gezaaid. Met ingang van dit nummer gaan wij maandelijks berichten hoe het ermee staat. Waarom nu pas? Wij vonden het niet juist om te schrijven over een systeem dat nog niet bestaat en verwachtingen te wekken die misschien niet of pas veel later ingelost gaan worden. Waarom nu dan wel? De afgelopen weken heeft 'Het Consortium' (zie kader) een aantal afspraken gemaakt die duidelijkheid hebben gegeven. Afspraken die voor CD-i-bezitters en Video CD-liefhebbers van belang zijn.

DVD komt eraan!

'Ho. Stop. Wacht even, dit is mij te ingewikkeld. Wat betekent DVD voor mij?'

Heel simpel:

- 1 Er zullen nieuwe DVD-spelers komen.
- 2 Er zullen nieuwe DVD-schijfjes komen.
- 3 De schijfjes die er nu zijn (Audio CD, CD-i, Video CD en CD-ROM), zullen WEL afspeelbaar zijn op de verschillende DVD-spelers.
- 4 De nieuwe DVD-schijfjes zullen NIET afspeelbaar zijn op de huidige CD-spelers.
- 5 Het zal nog wel een aantal jaar duren voordat DVD-schijfjes de CD's vervangen.

Dus:

De grote verzameling muziek CD'tjes is gelukkig afspeelbaar op de DVD-Audio-speler. Hetzelfde geldt voor je Video CD's op de DVD-Video-speler. De computer met een DVD-ROM-drive zal uit de voeten kunnen met je 'oude' CD-ROM's. En met de DVD-i (als-ie zo gaat heten) kan je de The Apprentice blijven spelen of de Interactieve Encyclopedie er nog eens op naslaan.

Het Consortium

Het klinkt als een dubieus maffia-gezelschap, edoch 'Het Consortium' bestaat uit de grootste, en zeker gerespecteerde elektronicabedrijven ter wereld, gesteund door computer-, film- en muziekindustrie. Zij hebben zich verenigd om ervoor te zorgen dat er één standaard komt.

Dit zijn ze:

Hitachi, Matsushita, Mitsubishi, Philips, Pioneer, Sony, Thomson, Time Warner, Toshiba, JVC.

Wat betekent DVD?

Dat vroegen wij vorige maand tijdens de CeBIT Home beurs in Hannover na afloop van een DVD-persconferentie aan Jan Oosterveld, President Philips Key Modules, zeg maar de voorman van Philips in het DVD-Consortium. Staat de afkorting DVD voor Digital Video Disc, zoals wel geschreven wordt? 'Neen.' Wij weer: Digital Versatile ('veelzijdig bruikbare') Disc dan? 'Ook niet, DVD staat voor DVD, nergens anders voor. DVD is de naam voor een nieuw wereldwijd gestandaardiseerd medium waarop een reeks verschillende productvormen gebaseerd zal zijn.' In gewone woorden: DVD wordt het grote broertje én uiteindelijk vervanger van de verschillende schijfjes die gebukt gaan onder de verzamelnaam 'CD'.

DVD is groter, sneller en beter

DVD ziet er ogenschijnlijk uit als een gewone CD (Compact Disc) en maakt ook gebruik van lasertechniek om de schijf te 'lezen'. Maar DVD is groter (meer opslagcapaciteit), sneller (dan huidige CD-spelers) en, met name, beter (in geluids- en videokwaliteit). Naast de DVD-ROM voor de computer, later gevolgd door DVD-Audio als opvolger van het welbekende 'ceedeetje' en (wanneer is nog niet duidelijk) DVD-i als vernieuwde CD-i, zullen de meeste ogen gericht zijn op de DVD-Video. Voor al deze nieuwe soorten schijfjes zijn nieuwe spelers nodig. De oude schijfjes blijven trouwens afspeelbaar op de nieuwe apparaten. Hoe dat technisch in elkaar steekt, bespreken wij volgende keer.

Waarom is dit van belang voor CD-i-spelerbezitters?

Niemand zal op termijn ontkomen aan DVD: uiteindelijk zal DVD de opvolger worden van alle 'CD-achtigen'. Belangrijker voor CD-i'ers, en dat werd door Jan Oosterveld op bovengenoemde persconferentie duidelijk gemaakt, is dat Philips op het DVD-platform de opvolger van CD-i gaat uitbrengen. Philips heeft nooit onder stoelen of banken gestoken dat CD-i ooit een opvolger zal krijgen. De techniek staat niet stil en snellere spelletjes, betere geluidskwaliteit, één film op één schijf zijn inmiddels technisch haalbaar. Dat Philips wachtte tot DVD vorm begon te krijgen, lijkt ons logisch. Zo'n stap doe je niet lichtzinnig en moet in een keer veel toevoegen aan wat er al bestaat. Gelukkig heeft Philips beloofd dat zij zich er sterk voor maakt dat de CD-i-schijfjes zoals die nu worden uitgebracht, te gebruiken zijn op de, nog te ontwikkelen,

Drug Wars

Back on Crime Patrol

In 1991 zei president Bush ongeveer het volgende tegen de internationale drugskartels: "De regels zijn veranderd.

Vanaf nu zullen de Verenigde Staten zich met raad en daad gaan mengen in de internationale drugoorlogen. Wij hebben beter materiaal, beter getrainde mensen, en we zullen ieder land te hulp schieten dat daarom vraagt." De oorlog tegen de drugsbaronnen is geopend. Met *Crime Patrol 2, Drug Wars* kun jij een steentje bijdragen aan het gevecht tegen volksvijand nummer 1.

Rom Helweg

C rime Patrol 2, *Drug Wars* onderscheidt zich niet zoveel van zijn voorganger. Schiet op alles wat een wapen op je richt en zorg dat je er heelhuids uitkomt, is wederom het motto. Snel herladen en blijven opletten waar de boeven tevoorschijn springen. Hoewel het eerste deel nog niet zolang uit is, is het kennelijk zo'n succes dat de tweede versie nog spectaculairder geworden is. Hardere stunts, grotere explosies, mooiere vrouwelijke en mannelijke collega's, kortom, grijp je peacekeeper uit je schouderholster en schieten maar. Tijd om naar de zak chips te grijpen heb je echt niet.

Lopez

Je gevaarlijkste vijand is Lopez. Vanaf de rand van zijn door vrouwelijk schoon bevolkte zwembad laat hij je weten met wie je allemaal te maken hebt, en dat je eigenlijk geen schijn van kans hebt. Phuh, wie denkt hij wel dat hij is? Drie levens verder begrijp ik het. Hij stelt alles in het werk om zijn handel te beschermen. En meester in het delegeren als hij is, kost het even wat tijd om bij hem in de buurt te komen. Daar moet je eerst drie levels flink voor doorschieten.

Wie het kleine niet bezeert

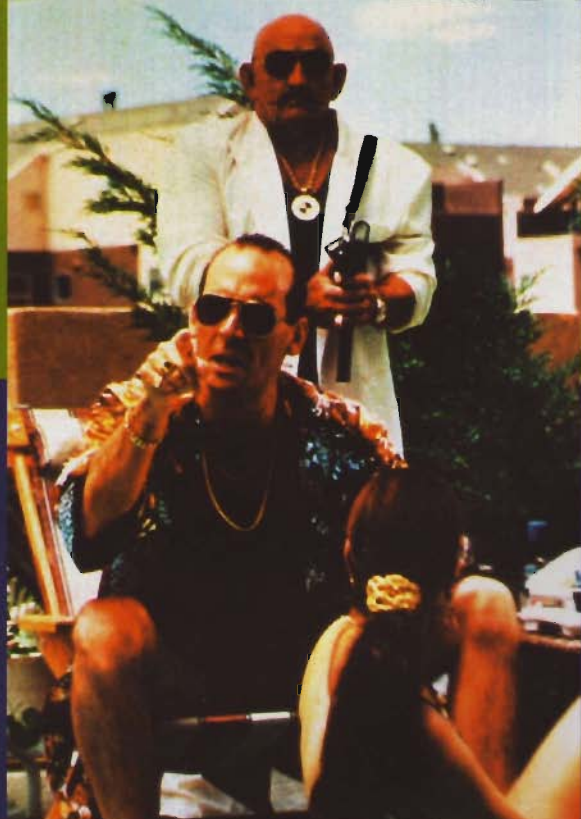
Voor wie bij het grote werk terecht wil komen, geldt de aloude stelregel: klein beginnen. Sierra County is een klein stadje in het Zuiden van de Verenigde Staten waar de criminaliteit hoogtij viert. Je krijgt hier eerst even de kans om wat te oefenen op een paar inferieure boefjes. Vanachter een tafel springen om beurten gewapende bad guys en onschuldige burgers tevoorschijn. Wanneer je deze test hebt gehad, kun je de echte strijd aangaan.

Gewoon knallen

Een klein cafeetje waar drugs verkocht worden heeft een grote schoonmaak nodig. Wulps huppelt je vrouwelijke partner met te kort afgeknipte spijkerbroek voor je uit en weet je aan het eind van

PREVIEWS

draaide Sierra County. De verschillende speelniveaus onderscheiden zich gelukkig niet door het aantal boeven dat je hoeft te doden, maar gewoon hoe snel je bent. En zorg maar dat je je peacekeeper sneller trekt dan je schaduw.

Shoot-em-up!!

Drug Wars is een typische live-action shoot-em-up game. Spectaculair knallen met stereogeluid, waarbij de schoten en de doodskreten angstwekkend dichtbij komen. Echt makkelijk is het spel echter niet. Wanneer je een beetje verwend bent geworden in het laagste spelniveau, krijg je het zwaar te verduren in de twee andere. Je moet steeds preciezer schieten en soms snap je helemaal niet waar je moet mikken om iemand te doden. Naast de tennisarm en de golfelleboog is de peacekeepervinger al een veel voorkomende blessure.

Surprise, you're dead!

Ik heb al eens eerder gezegd, dat ik liever echt sterf dan de venijnige toon aan te horen waarop mijn CD-i-partners me vertellen dat ik dood ben, of dat ik een onschuldige burger van het leven heb beroofd. Werk ik me in het zweet en dan krijg ik de vraag of ik m'n wapenvergunning misschien

de shoot-out te redden. Geen pardon, uitleg of uitgebreide arrestatieprocedures, maar gewoon knallen. In de volgende missie moet je in een wilde achtervolging proberen de boeven uit hun auto te schieten. Wow, wat een ontploffingen en ik mikte nog niet eens op de benzinetank. Wanneer je eindelijk van deze dodenrit bent gekomen, mag je tot slot nog even Sierra County veiligstellen door een drugs-pakhuis op te rollen. De mannen van Lopez zijn echter moeilijk te vinden achter de kleine raampjes en de grote rookwolken.

Home of the mob

Wanneer je de drie missies goed hebt volbracht, word je direct overgeplaatst naar Chicago, Home of the mob, "Where we shoot first and eat lunch later". Zelfde verhaal, maar dan wat moeilijker. Wanneer je eindelijk bij de douane terecht bent gekomen, moet je niet denken dat je bij de suffe paspoortcontrole zit. Nee, boten, vliegtuigen, niets is te gek voor de maffia om hun spullen naar een ander land te brengen. Vanuit de kleinste hoekjes en gaatjes springen de slechteriken tevoorschijn. Maar vergis je niet, ook de in eerste instantie meest onschuldig ogende mannekes blijken ineens goed bewapend te zijn en vastbesloten jou naar de eeuwige jachtvelden te blazen.

Finale

Om in de finale terecht te komen moet je letterlijk van een speciaal kaliber zijn. Maar ja, je hebt maar drie levens en op het makkelijkste level heb ik er toch een uur of zes over gedaan om daar te komen. Gelukkig kun je om de haverklap saven, zodat je niet helemaal terug hoeft naar dat ver-

gens bij een pak Corn Flakes heb gekregen. Geloof me, m'n peacekeeper heeft dan ernstig de neiging per ongeluk af te gaan. Ook bij de opmerking "You're dead! That's not good, is it?", heb ik de neiging me maar bij de boeven aan te sluiten, maar de politieplicht blijft roepen.

Kiljoe!!

Ik ben ervan overtuigd dat een heleboel shoot-em-up fans weer ruimschoots aan hun trekken komen met *Drug Wars*. Tja, hoe jong mogen die fans zijn? Laatst werd ik belaagd door een jongetje van vier die mijn peacekeeper had ontdekt. Met een overtuigd "Bang Bang, Kiljoe" werd mijn lampie uitgeblazen en voordat ik doorhad wat hij bedoelde, hoorde ik zijn moeder al in de lach schieten. "Dat leert-ie nou op school." Volgens mij is dat niet helemaal de bedoeling van ons opvoedingssysteem, maar deze CD-i heeft vooral een hoog A-team-veel-spektakel-geen-bloedgehalte. En wij speelden vroeger cowboytje en indiaantje, dus misschien valt het wel mee met alle veranderingen.

Drug Wars
Engels
f 99,95
Bfr. 1.799
Philips Media

Het is altijd weer een spannende gebeurtenis wanneer er een nieuw spel op m'n bureau belandt.

Zeker als het een testversie is, dus nog zonder inlay, handleiding of zelfs maar een begeleidend schrijven.

Wat zou *Solar Crusade* nou weer zijn? Ons aller hoofdredacteur Sybrand weet te melden dat het om een soort *Chaos Control* gaat.

Nou, daar weten we wel weg mee.

René Janssen

Het vervolg op *Chaos Control*

Solar Crusade

Ongegeneerd schieten

En inderdaad, *Solar Crusade* heeft bijzonder veel weg van *Chaos Control*. In eerste instantie niet trouwens. Het hoofdmenu lijkt in niets op de stripachtige beelden die we kennen van *Chaos Control*. Het lijkt eigenlijk eerder of we met een nogal strategisch ruimtevaartspel te maken hebben. Dat blijkt echter wel mee te vallen, want de bedoeling van *Solar Crusade* is gewoon ongegeneerd schieten op alles wat beweegt. Op het hoofdmenu vinden we onder andere een optie om de intro te bekijken. Als we dat doen, start een tekenfilmpje dat al veel meer lijkt op *Chaos Control*. Sterker nog, het blijkt hier gewoon te gaan om

het vervolg op *Chaos Control*. Via een behoorlijk lange tekenfilm maken we (opnieuw) kennis met majoor Jessica Darkhill. Deze heeft na al haar successen inmiddels een hoge functie gekregen op het hoofdkantoor van de Terraanse gevechtstroepen. De strijd tegen de Kesh Rhan lijkt voorbij, na de geslaagde tegenaanval die onder leiding van Jessica werd uitgevoerd in *Chaos Control*. In de intro zien we hoe Jessica samen met luitenant Hank McBride een bespreking heeft met de Terraanse admiraal. Deze legt net uit dat het hem een wonder lijkt als ook maar één Kesh Rhan-schip heeft weten te ontsnappen aan

de tegenaanval die Jessica uitvoerde in *Chaos Control*. De laatste vluchters werden volgens hem onderschept door majoor Karanov, terwijl ze vluchtten naar de Maan.

Een beetje verliefd

Jessica is echter een stuk minder optimistisch. De laatste rapporten die ze heeft ontvangen uit de Mars-regio suggereren dat niet alle Kesh Rhan het loodje hebben gelegd. Dan wordt plotseling een signaal opgepikt uit de ruimte. Jessica schrikt, want ze verwacht onmiddellijk dat de Kesh Rhan weer op het oorlogspad zijn. Na een scanneridentificatie blijkt het echter niet om een Kesh Rhan-schip te gaan, maar om een civiel schip van de Aarde. Vreemd, want voor privéschepen is de Mars-regio tot verboden gebied ver-

klaard. Het schip reageert echter op geen enkele oproep, waarschijnlijk vanwege een defect in het communicatiesysteem. Luitenant Hank McBride biedt zich als vrijwilliger aan om een bezoek te brengen aan het schip. Niet echt verrassend, want we weten uit *Chaos Control* nog dat Hank een beetje verliefd is op Jessica en er dus alles aan doet om indruk op haar te maken. Hank ontdekt tijdens zijn ruimtewandeling al snel dat het om een zwaar beschadigd vrachtschip gaat. In een van de zijkanten zit een gigantische scheur en er lijkt niemand meer aan boord te zijn. Het wrak moet al een aantal maanden door de ruimte zweven, dat is wel duidelijk. Jessica adviseert Hank op zoek te gaan naar de zwarte doos van het schip. Eenmaal binnen meldt Hank dat er geen lichamen aan boord zijn, maar dan slaakt hij plotseling een kreet. Het besturingspaneel in de cockpit blijkt een flinke klap te hebben gekregen, waarna de klok is blijven stilstaan. Vijf dagen geleden om precies te zijn, en dat betekent dat het vrachtschip beschoten is ruim na het einde van de oorlog. De Kesh Rhan zijn dus dicht in de buurt van het Terraanse hoofdkantoor en de strijd begint weer van voren af aan.

Spervuur van kogels

Aan het eind van de intro zien we hoe Jessica op een verkenningsmissie wordt gestuurd naar Mars. Jij mag als boordschutter met haar mee. Net als in z'n voorganger hoef je in *Solar Crusade* je gevechtsvliegtuig (of wat het ook is waar je in zit) zelf dus niet te sturen. Dat wordt voor je gedaan door Jessica, terwijl jij je vizier op de van alle kanten toeschietende vijanden richt en een spervuur van kogels op ze afvuurt. *Solar Crusade* bestaat uit vijf levels, die op twee niveaus kunnen worden gespeeld (makkelijk en moeilijk). Het is mogelijk om met z'n tweeën te spelen, maar dan wel om en om. In tegenstelling tot *Chaos Control*

hoef je de levels waarschijnlijk niet achter elkaar te spelen in een vaste volgorde. Via het hoofdmenu kan namelijk een van de vijf 'hoofdstukken' worden gekozen: Canyon, The Rift, Mars, Lost City en Titicaca. In ons testexemplaar blijken dit echter geen echte keuzes te zijn, we moeten nog steeds bij het begin beginnen. Misschien zit een dergelijke optie alleen in de definitieve versie, of is het iets dat pas in werking treedt als je alle levels voltooid hebt. Dat laatste lijkt eigenlijk het meest logisch, want anders kun je eerst het laatste level spelen en zien hoe het verhaal afloopt. De filmpjes tussen de levels door hebben dan weinig zin meer.

Meer afwisseling

De spelopzet is dus hetzelfde gebleven, maar *Solar Crusade* lijkt wat meer afwisseling te bieden dan *Chaos Control*. Als we alleen al naar het eerste level kijken, dan worden we niet alleen aangevallen door Kesh Rhan-ruimteschepen, maar ook bestookt vanaf de grond. Als je die grondinstallaties niet snel genoeg uitschakelt, kom je niet ver. Het is dus een kwestie van constant switchen tussen de verschillende soorten vijanden. Om het allemaal nog wat moeilijker te maken, zijn niet alle vijanden even gevaarlijk. Sommige vuren een blauwe laserstraal op je af en dat zijn

WIE ZEGT DAT COMPUTERS NIET LEUK ZIJN

Wij Niet!

Het leukste computerblad van Nederland en België

Het duidelijkste computer-

blad van Nederland en België

Elk nummer is voorzien van een CD-ROM boordevol

programma's

U bespaart per jaar een kleine f 40,-/Bfr. 800 (of f 110,-/Bfr. 2200 in

twee jaar)

U krijgt fantastische welkomstgeschenken

WORD ABONNEE

en betaal voor 1 JAAR

f 139,50 (Bfr. 2790).

Tevens kunt u één
van de volgende
geschenken kiezen:

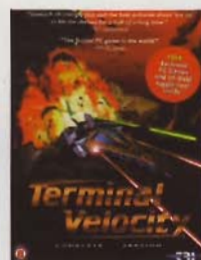

WORD ABONNEE

en betaal voor 2 JAAR

f 249,- (Bfr. 4980).

U ONTVANGT dan:

BETAAL IN TERMIJNEN

Stuur de bon in een enveloppe naar PC Consument, Antwoordnummer 1228, 2000 VG Haarlem

Ja,

ik word abonnee van PC Consument en ontvang PC Consument 10 maal per jaar en bij elk nummer een gratis CD-ROM..Kruis 1 van de volgende geschenken aan: The Unexplained Fly & Drive, PagePlus, Thuisbankier, FunCard drukkerij of Virtuoso*

*Invullen wat gewenst is. Zolang de voorraad strekt.

Ik neem een abonnement op PC Consument en betaal voor **1** jaar (f 139,50 /Bfr. 2790)

of voor **2** jaar (249,-/Bfr. 4980)

Wijze van betaling:

NEDERLAND

Ik heb een giro-/eurocheque bijgesloten.

Machtiging gehele bedrag

Machtiging in 2 gelijke termijnen

banknummer / gironummer:

BELGIË

Ik heb mijn abonnementsgeld overgemaakt op rekeningnummer 230 - 0292065 - 18, t.n.v. de Generale Bank N.V. in Turnhout, t.a.v. PC Consument B.V.

naam _____ m/v _____

adres _____

postcode _____

plaats _____

telefoon _____

handtekening _____

COMPUTERTIJDSCRIFTE VOOR DE HELE FAMILIE

ACTIES EN AANBIEDINGEN

25% Korting op toegang van Emmentaler

De PC Consument: DVD De 1000... FunCard... Thuisbankier... Virtuoso... Terminal Velocity... Tennis... MagnaDrive 2... Super Mario...

meestal de eersten die je moet uitschakelen. Maar er zijn ook vijanden bij die alleen maar een beetje dreigend langsvliegen en die kun je net zo goed met rust laten. Scheelt in ieder geval weer munitie, want die wordt al snel schaars. Verder moet je er rekening mee houden dat je verschillende soorten wapens tot je beschikking hebt. Wat voor soort wapens dat precies zijn, kunnen we nu nog niet vertellen (we hebben tenslotte geen handleiding). Ook schijnen er wapen-upgrades te zijn, maar die zijn we tot nu toe nog niet tegengekomen. Eén ding weten we wel, van sommige wapens is de munitie een stuk schaarser dan van andere. Dat zullen dan wel de dodelijkste wapens zijn, die het beste bewaard kunnen worden tot het einde van het level. Daar wacht namelijk een confrontatie met een soort eindbaas, die meestal flink wat keren geraakt moet worden voordat-ie het onderspit delft.

Conclusie

Zowel grafisch als qua speelbaarheid lijkt *Solar Crusade* tijdens deze eerste kennismaking een verbetering ten opzichte van *Chaos Control*. De vijanden en achtergronden zijn (nog) gevarieerder. Met name het onderwaterlevel (The Rift) is werkelijk fantastisch om te zien. Alleen de ontploffingen zien er nog steeds een beetje onrealistisch uit. De intro en de filmpjes tussen de levels door zijn bijzonder fraai gemaakt, al sla je ze na een paar keer spelen natuurlijk snel over. De begeleidende muziek is per level verschillend, steeds even sfeervol en net zo adrenaline-opwekkend als de rest van het spel.

De hoofdrolspelers

Jessica Darkhill:

Tijdens de eerste strijd tegen de Kesh Rhan luitenant van het 11e squadron van de Orbital Defense Forces. Inmiddels als dank voor bewezen diensten benoemd tot majoor. Jessica wordt algemeen beschouwd als een van de beste piloten van de vloot. Na haar heldhaftige strijd tegen het Kesh Rhan-virus (een van de levels van Chaos Control) werd ze benoemd tot majoor en kreeg ze de leiding bij de massale tegenaanval. Jessica is trouwens de dochter van de Commandant van New Babylon, de Terraanse ruimtebasis op de Maan. Jessica's belangrijkste karaktereigenschappen zijn haar trots, vaderlandsliefde en een totaal gebrek aan angst. Ook een gevoel voor humor ontbreekt echter niet.

Hank McBride:

Avontuurlijke piloot van het 11e squadron. Bovendien een zeer goede vriend en bondgenoot van Jessica Darkhill. Men vermoedt dat hij verliefd is op Jessica, hetgeen vooral tot uiting komt in zijn neiging haar regelmatig te plagen.

Commandant Darkhill:

Jessica's vader en tevens de commandant van de maanbasis New Babylon. Heel trots op zijn dochter, maar ook nogal beschermend ingesteld. Jessica erfde zijn stalen zenuwen en moed, maar hij heeft regelmatig spijt van het feit dat hij haar militaire carrière stimuleerde.

Majoor Karanov:

Deze nogal koel overkomende vrouw schakelde in haar eentje de laatste vluchtende Kesh Rhan-schepen uit.

Morgan Kain:

Jessica's verloofde, die gedood werd bij de strijd om Mars. Morgans dood was een belangrijke drijfveer voor Jessica in het eerste gevecht tegen de Kesh Rhan.

Solar Crusade
Binnenkort
verwacht
Philips Media

Hét klassieke adventure

Het is inmiddels alweer een jaar of drie geleden dat *Myst* werd uitgebracht op de PC. Het grafische adventure was meteen een sensatie. Over de hele wereld braken *Myst*-verslaafden zich het hoofd over de talloze puzzels in dit spel. De fraaie graphics (zeker voor die tijd) werkten natuurlijk ook wel mee aan het succes van *Myst*. Na de PC volgden nog versies voor vrijwel iedere (spel)computer die ooit was gemaakt. Alleen de CD-i moest het tot nu toe zonder doen. Dat dit niet helemaal de bedoeling van CD-i minnend Nederland is, blijkt wel uit de naar de redactie gezonden brieven. Regelmatig komen we daar wanhopige oproepen tegen in de trant van: "Wanneer wordt *Myst* nou eindelijk eens op CD-i uitgebracht?"

René Janssen

W elnu, het is (bijna) zover. De redactie van dit blad mocht al even ruiken aan een versie die weliswaar nog lang niet af is, maar wel al heel indrukwekkend. Zodra de letters *MYST* één voor één in beeld verschijnen, maakt een gevoel van opwinding zich van me meester. Eindelijk kan ik een van mijn favoriete PC-spellen ook op CD-i spelen.

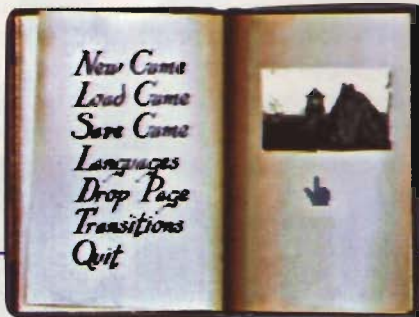
Genot om te spelen

Vooraf was ik wel een beetje sceptisch. Zou de CD-i-versie nu (drie jaar later) nog net zo briljant zijn als de PC-uitvoering? Maar ik moet zeggen, dat valt me honderd procent mee. Grafisch staat CD-i natuurlijk altijd al z'n mannetje in vergelijking met een PC, maar lukt dat ook qua speelbaarheid en snelheid? Om de PC-versie destijds te kunnen spelen in een beetje aanvaardbaar tempo, had je al een behoorlijk snelle computer nodig. Tegenwoordig is dat met al die Pentiums en snelle CD-ROM drives natuurlijk niet zo'n probleem, maar op CD-i kon het wel eens een ander verhaal zijn. Tenslotte heeft die een redelijk bescheiden processor en een relatief trage CD-speler. Maar zodra ik de eerste stappen in de wereld van *Myst* heb gezet, weet ik beter. Dit wordt een genot om te spelen. Prachtige (zij het dan stilstaande) plaatjes laten een bijna fotorealistische omgeving zien met onder andere een haven, een bibliotheek en een observatorium. Al die gebouwen kun je betreden en onderzoeken, waarbij je al klikkend vrij snel op de eerste geheime gangen stuit (hint: in de bibliotheek vind je als je goed zoekt een snellere route naar het observatorium). Ook vind je regelmatig voorwerpen, waar je op kunt klikken om ze te onderzoeken of (in sommige gevallen) op te rapen. Een belangrijke rol is ook weggelegd voor schakelaars, waarvan je er op het eiland een achttal kunt vinden. Overigens blijft het avontuur niet beperkt tot het eiland zelf. Maar meer verklappen we je nog even niet, want dat kun je zelf beter ontdekken.

Ontdekkingsreis

Het is trouwens wel weer even wennen. De laatste keer dat ik *Myst* heb gespeeld, is namelijk toch al weer zo'n twee jaar geleden. Eigenlijk wel zo leuk natuurlijk, want nu ontdek ik steeds weer dingen die ik allang vergeten was. Het begin van het spel is overigens niet zo moeilijk, je wordt als het ware langzaam het avontuur ingetrokken. Verder is het gewoon een kwestie van goed opletten en aanwijzingen zoeken. Aanwijzingen voor wat, zul je je nu afvragen. Ja, dat is lastig om te vertellen, want dan verklappen we misschien de clou van het verhaal. Het leuke van *Myst* is juist altijd geweest dat het een spel was waarin je langzaam doorkreeg wat er aan de hand was. Een uitgebreide handleiding zat er dan ook niet bij en dat zal bij de CD-i-versie ook wel weer het geval zijn. Hoe dan ook, je moet gewoon veel experimenteren, dan kom je er vanzelf achter wat de bedoeling is. Klik dus met de cursor op alles wat er interessant uitziet, druk op alle knopjes die je ziet, ga op zoek naar verborgen deuren, kortom: maak een ontdekkingsreis. Want dat is *Myst* eigen-

lijk, een ontdekkingsreis waarin je steeds weer nieuwe locaties, voorwerpen en puzzels ontdekt. Vaak zal het je niet meteen duidelijk zijn wat je moet doen, maar je komt er altijd wel uit. Hoewel, sommige puzzels zijn een beetje vaag, zoals ik me nog van de PC-versie kan herinneren. Gelukkig zijn er al diverse boeken over *Myst* verschenen, met daarin de complete stap-voor-stap oplossing. Bovendien kun je op Internet een heleboel vinden over het spel.

Het verhaal achter het spel

Myst is ontwikkeld door Cyan Inc., een klein softwarehuis dat eigenlijk bestaat uit twee broers, Rand en Robyn Miller. Hun naam was meteen gevestigd met dit unieke spel. Uniek omdat het niet gaat om leven en dood of winnen en verliezen, zoals bij de meeste adventures. Het gaat er veel meer om vreedzaam en rustig het onbekende te ontdekken en de vele raadsels op te lossen. Een beetje een New Age-spel eigenlijk. Dat deze aanpak aanslaat, blijkt wel uit het feit dat er inmiddels al meer dan 2 miljoen exemplaren zijn verkocht. *Myst* speelt zich af op een vreemd eiland en andere exotische locaties. Bij de start van het spel ontdek je een geheimzinnig boek, met daarop de naam *Myst*. Je hebt geen idee waar het vandaan komt, wie het geschreven heeft en hoe oud het is. Terwijl je aan het lezen bent, leer je steeds meer over het op schitterende wijze beschreven eiland. Totdat je bij de laatste bladzijde van het boek bent aangeland en je hand op de pagina legt. Plotseling wordt alles zwart en als je weer wakker wordt, bevind je je tot je grote schrik op het eiland uit het boek. Handig, zo'n truukje, al ben je er eigenlijk niet zo blij mee. Het boek blijkt te zijn geschreven door ene Atrus, die een manier ontdekte om via geschreven teksten naar fantasiewerelden te reizen. Er is echter iets mis gegaan, want de meeste boeken (op een handvol na) werden vernietigd. Atrus verdenkt een van zijn twee zoons (Sirrus en Achenar), maar heeft jouw hulp nodig om de dader te ontmaskeren. Als je erin slaagt de resterende boeken van Atrus te vinden, ontdek je misschien een aanwijzing. Misschien slaag je er zelfs wel in via die boeken andere werelden (Ages genaamd) te betreden. Je uiteindelijke doel is natuurlijk om *Myst* weer te verlaten en terug te keren naar de normale wereld.

Het doel van *Myst*

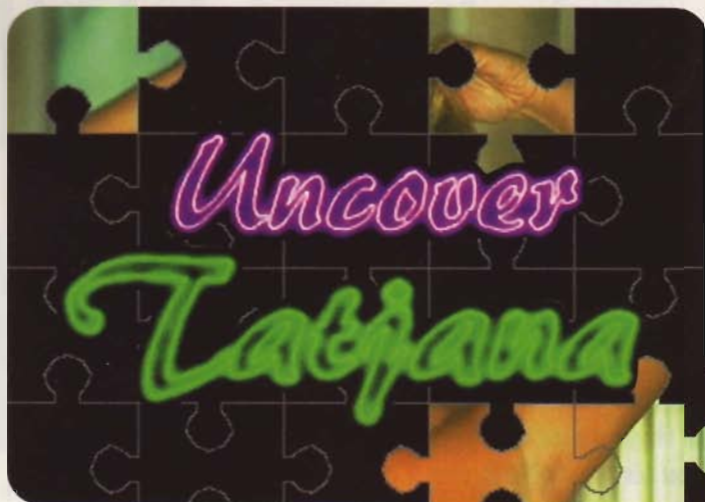
Het enige wat je bij de start van het spel weet is dat je Atrus moet helpen door aanwijzingen te zoeken over zijn magische boeken en degene die er misbruik van maakt. Ongetwijfeld gaat het daarbij om één van zijn twee zoons, maar welke? Als je meer over die zoons wilt weten, moet je een bezoekje brengen aan de bibliotheek van het eiland. Werp daar maar eens een blik in de rode en blauwe boeken die je in de hal ziet. Zodra je weet wie de schuldige is, moet je de onschuldige zoon bevrijden. Dat doe je door hem de rode of blauwe pagina's (afhankelijk van wie jij onschuldig acht) te brengen uit iedere wereld die je bezoekt. Als je echter de verkeerde zoon bevrijdt, moet je voor straf zelf diens plaats innemen.

Myst op Internet

Om m'n geheugen weer een beetje op te frissen, ben ik even op Internet gaan kijken wat er allemaal te vinden is over *Myst*. Dat blijkt nog heel wat te zijn, ondanks het feit dat het om een spel van drie jaar geleden gaat. Kun je nagaan wat een invloed dit spel heeft gehad. Er zijn zelfs zoveel *Myst*-sites, dat de search engine Yahoo er een aparte categorie aan heeft gewijd (<http://search.yahoo.com/bin/search?p=Myst&d=y&g=0&s=a&w=w&n=25>). De makers van *Myst* - het softwarehuis Cyan Inc. - zijn te vinden op <http://www.cyan.com/>. Op de *Myst* Help Plus-pagina (<http://www.voicenet.com/~mmax/myst.html>) is behoorlijk wat informatie over het spel te vinden, waaronder screenshots en een volledige walkthrough. Een andere behulpzame pagina is <http://www.itsnet.com/home/lminer/myst/index.html>, waar behalve tips en een complete oplossing ook informatie te vinden is over onder andere de creatie van *Myst* en de productie van het vervolg *Myst 2*. Ook is er een support-gedeelte, waarin technische tips worden gegeven voor het installeren van *Myst* op de PC. Daar hebben we op de CD-i gelukkig niets mee te maken! Je *Myst* Quotient (hoeveel weet je eigenlijk van *Myst*), kun je testen op <http://www.worldvillage.com/myst.htm>. Lid worden van de Japanse *Myst*-fanclub *Mystique* gaat via <http://www.bekkoame.or.jp/~mystique/>.

Myst

E/F/G/D/Sp/It
Verwacht in
november
Philips Media

Puzzel Tatjana in elkaar

Toen de vroege versie van *Uncover Tatjana* op de redactie binnenkwam stonden de freelancers in lange rijen voor mijn bureau opgesteld om me ervan te overtuigen dat zij de beste keuze waren om dit spel te bespreken. Twee minuten later stonden ze allemaal weer teleurgesteld buiten. Ik mag dan namelijk wat spelletjes betreft twee linkerhanden hebben, een spel met de titel *Uncover Tatjana* gaat natuurlijk allereerst in mijn eigen CD-i-speler. Vanaf november is de disc beschikbaar voor alle CD-i-bezitters.

Foeke Collet

En dat heb ik geweten. Na vele uren zwoegen heb ik pas 3 van de 40 gestolen foto's boven water en de game pad heeft al tientallen keren in de hoek van de kamer gelegen. Normaal blijft-ie daar dan ook, maar laten we eerlijk zijn: we doen dit spel niet voor niets, maar voor uiterst fraaie kiekjes van Tatjana en als dit stukje klaar is ga ik toch maar weer eens een nieuwe poging wagen. Maar laat ik eerst eens vertellen waar *Uncover Tatjana* nu eigenlijk over gaat.

Gestolen foto's

Na het opstarten van de CD-i klimt 'de camera' de donkere trappen op van een pand in een grote Amerikaanse stad. Intussen mompelt een privé-detective met een nasale Humphrey Bogart-stem wat in zichzelf. Hij is duidelijk niet een van de slimsten: "Tatjana Simic. Who could she be, this doll from Amsterdam?" Naïefje, denk ik, wie kent Tatjana nou niet? "I never had a hot babe like that as a client before", gaat Humphrey door, en ik wil hem net volmondig bijvallen als hij begint over "stolen photographs". Die moeten natuurlijk worden teruggevonden, besef ik, voordat deze delicate

plaatjes verkleuren op een of ander donker zolderkamertje. Bovenaan de trap gekomen stuiten we op een elektronisch slot en Humphrey mompelt wat over Columbus en de ontdekking van Amerika. Da's makkelijk, denk ik, en na tien minuten bladeren in de encyclopedie heb ik de vier cijfers van de code. Vervolgens nog m'n privécode intikken en we zijn binnen.

Archiefkast

Het licht van de zaklantaarn glijdt over een overvol bureau, een poster aan de wand (waar we een eerste, veel te korte blik van onze client opvangen), een fles champagne met een glas en gelukkig ook een metalen archiefkast. Zoals elke 'private eye' starten wij hier onze zoektocht en we vinden zes archiefmappen: exit, options, poster, highscores, photobook en game. We zijn net binnen, dus de exit laten we vooralsnog links liggen. Bij options kunnen we de stem van de detective, de muziek en de video in- of uitschakelen, en een spel starten op de plaats waar we vorige keer gebleven zijn. Veel interessanter zijn natuurlijk de poster en het Tatjana fotoalbum. Het blijkt ijdele hoop. De poster bestaat uit een veertigtal puzzelstukjes, die nog helemaal 'leeg' zijn, en in het fotoboek staat zelfs nog geen kiekje van Tatjana in winterjas en wollen muts. Er moet eerst gezocht worden naar de gestolen foto's, dus besluiten we de map game maar open te trekken.

De envelop

De camera zwenkt door de kamer naar het bureau waarop een witte envelop ligt. Hier moeten we wezen, dat is zeker, want toen we eerder bij de deur een beetje treuzelden met de toegangscode

startte al een demo die enkele foto's uit deze envelop onthulde. Leuke kiekjes is beslist een understatement. We moeten de envelop met een soort brievenopener opensnijden. Als 80 procent van het papier is verdwenen verschijnt de volledige foto. Dit moet binnen één minuut gebeuren en we worden daarbij ook nog eens bedreigd door verschillende rondvliegende voorwerpen die ons van onze drie levens willen beroven. Als een foto onthuld is komt-ie in het plakboek terecht en kunnen we hem (via de archiefmap photobook) altijd terugzien. Om de eerder genoemde poster te completeren moeten we ook de rondzwevende puzzelstukjes nog 'insluiten' met onze briefopener. Voor de doorgewinterde spelletjesfreak waarschijnlijk een makkie, maar mijn poster bestaat na al die uren proberen nog steeds uit een stukje elleboog, een stukje haar en twee stukjes achtergrond. Maar die beloven dan ook wat!

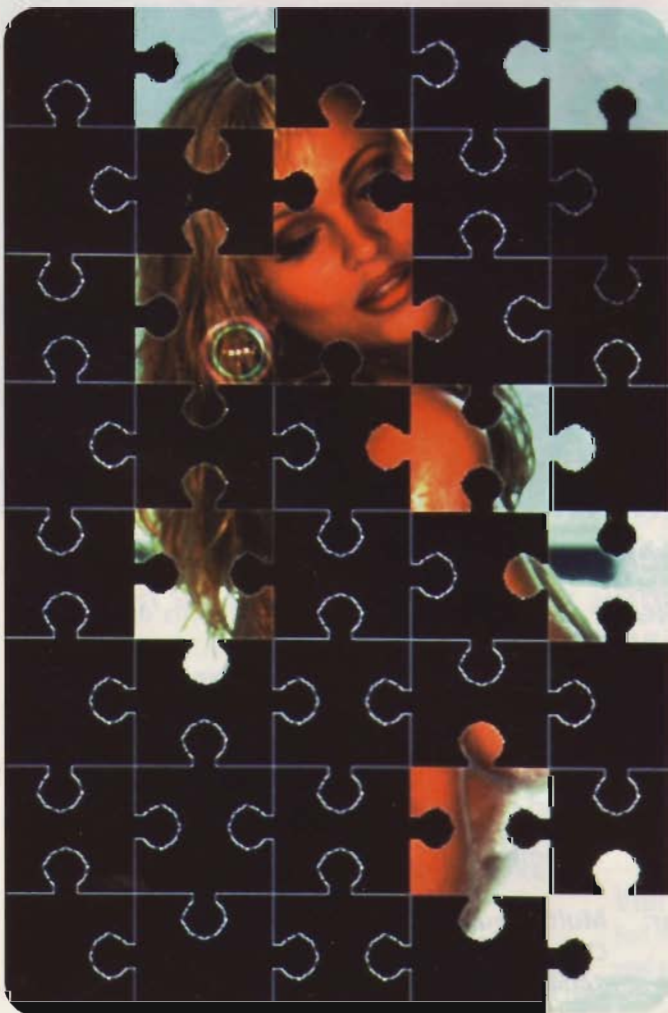

Bonus puzzel

Niemand zal verwachten dat *Uncover Tatjana* een moeilijk of uitgebreid spel is en dat is het dan ook niet. Het gaat er om 40 foto's (levels) en een poster van Tatjana te zien te krijgen en dit wordt leuker als je er iets voor moet doen. Dit wordt begeleidt door Amerikaanse 'showbizz' muziek uit de jaren 60 (tevens afspeelbaar op audio CD), commentaar van onze Humphrey en toepasselijkegeleidjes als Aah, Oeps en Oh oh. Een simpel maar verslavend spel, volgens de makers en dat zal zeker gelden voor de Tatjana-fans. En met door Playboy fotograaf Arny Freytag gemaakte foto's zit het vanzelfsprekend wel snor. Naast een aantal nog nooit gepubliceerde foto's is er nog een reden om het spel uit te spelen. Als je alle foto's 'uncovered' en alle puzzelstukjes van de poster hebt 'gevangen' verschijnt een speciale code. Met deze code kan worden meegedaan aan een speciale prijsvraag. Maar daarover meer als *Uncover Tatjana* in november in de winkels ligt.

Tatjana goes multimedia

Tatjana Simic mag intussen met recht een volleerd multimedia-artiest genoemd worden. Ze poseerde meerdere malen voor Playboy, acteerde in drie *Flodder*-films en de gelijknamige televisieserie, bevolkte met een kalender vele jongenskamers en bestijgt momenteel de hitparades in Japan. In 1993 was ze alle artiesten ver voor met haar CD-i *Secrets of Tatjana* (inmiddels goud!), intussen gevolgd door *Tatjana's Double Deal* en *The Shooting of the Calendar* en binnenkort zal op CD-ROM een *Tatjana Screensaver & Calendar* verkrijgbaar zijn. In het rijtje van foto's, liedjes, videoclipps en interviews miste inderdaad nog een Tatjana-spel en met *Uncover Tatjana* is aan deze behoefte dus ook voldaan. Verplichte kost voor de liefhebbers.

Uncover Tatjana

CD-i en CD-ROM
Engels
Verwacht in
November
Philips Media

Tatjana Screensaver & Calendar

CD-ROM
Engels
Philips Media

De meest complete CD-i catalogoog is nu uit

200 blz.
cd-i nieuwigheden

Het meest complete aanbod CD-i games, muziek, video-cd's en Special Intrest is nu uit. Via de nevenstaande bon kan u deze aanvragen.

JA, stuur mij de CD-i catalogus '96-'97 voor de prijs van f 9.15. Ik betaal nu nog niet maar wacht op uw bericht.

Naam: _____ Voornaam: _____

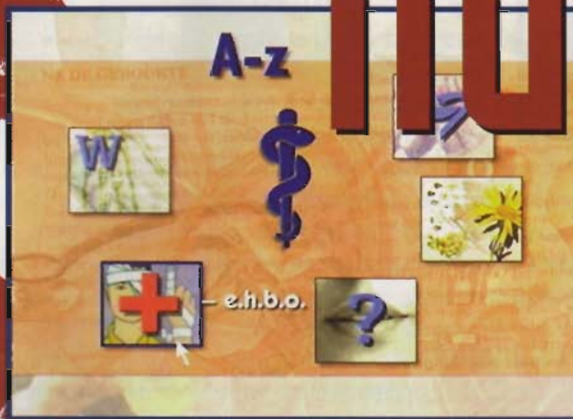
Straat: _____ Nr.: _____ Bus: _____

Postcode: _____ Gemeente: _____

Terugsturen naar: Multi Media Club SPN
Olmenlaan 26
1404 DG Bussum

Philipscdi.com

Zeg eens Aaaa

Deze maand viel een proefversie van de Nederlandstalige Medische Encyclopedie van Philips Media op de deurmat en het is een zeer indrukwekkende CD-i geworden.

Naast de enorme hoeveelheid informatie zijn het de ruim 1500 foto's, illustraties en scans, 40 video-fragmenten, tabellen, microscopische opnames en tienduizenden links die deze disc tot een waar interactief medisch naslagwerk maken. En als je 'm doorbladert' merk je pas hoe plezierig het is om in het Nederlands te worden aangesproken.

Hans Stavleu

In je eigen taal zijn de menukeuzes gemakkelijker te snappen en als er uitleg komt over wat ingewikkelder of technischer onderwerpen, dan kun je jezelf er met minder moeite toe zetten het geheel proberen te begrijpen. Wat dat betreft alle eer aan Philips Media. De Medische Encyclopedie is er zowel op CD-i als CD-ROM. Deze dubbelvorm is bijzonder plezierig. CD-i-gebruikers hebben zo een handzame medische encyclopedie voor het gehele gezin op de TV, terwijl de CD-ROM-versie in het kantoor achter het computerscherm kan worden geraadpleegd, zonder dat er huiskamervredebreuk wordt gepleegd.

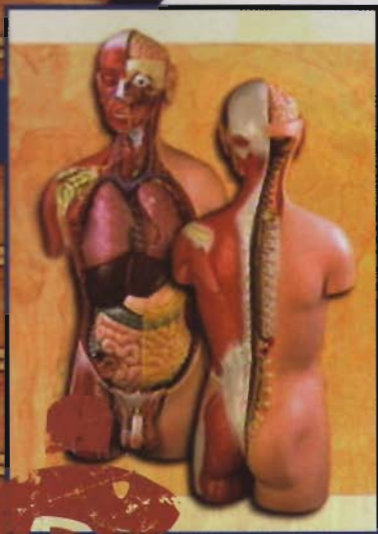
Identiek

Het gebruik van de medische encyclopedie heeft voor beide media dezelfde gebruikers-interface. De bediening is dus zowel met afstandsbediening als muis nagenoeg hetzelfde. Zodra er tekst moet worden ingetikt kan dat in beide versies zowel met het toetsenbord als door het aanklikken van letters, symbolen en besturingsknoppen. Hoewel beide versies geheel identiek zijn en dus geenszins voor elkaar onderdoen, maakt een videoclip op TV door de beeldvullendheid wel meer indruk.

Medische encyclopedieën in boekvorm zijn al jaren razend populair. In bijna alle gezinnen is er wel een of ander medisch boek in huis. Dat is natuurlijk niet zo gek. Er staan nu eenmaal veel medische begrippen in verklaard die je als mens regelmatig tegenkomt. Bovendien kun je datgene dat een collega, buurvrouw, huisarts of specialist over een of ander medische zaak vertelt nog eens op je gemak nalezen. En natuurlijk kan dan een objectief geschreven oordeel nog wel eens wat zaken verduidelijken.

Vier hooftkeuzen

Een medische encyclopedie op CD-i of de computer heeft veel meer te bieden dan een encyclopedie in boekvorm. Nu

kun je immers snel een onderwerp opzoeken en allerlei kruisverbanden naslaan. Bovendien biedt het in tegenstelling tot papier de mogelijkheid van ondersteunende filmpjes, muziek en gesproken tekst. De *Medische Encyclopedie* is opgebouwd uit een groot aantal artikelen die in vier grote onderwerpen zijn onderverdeeld. Uit het hoofdmenu kun je kiezen uit 'Het menselijk lichaam', 'Medische en gezondheidsencyclopedie' en de 'Algemene klachten'. Daarnaast is er het vierde hoofdonderdeel 'A-Z' genoemd. Elk van de vier hoofdonderdelen is zeer uitgebreid vertegenwoordigd. Alleen al het onderdeel 'Het menselijk lichaam'

bevat bijna twintig verdere onderverdelingen. Zo variëren deze onderwerpen van haar tot huid, van gewricht tot geraamte, van lichaam en geest tot zenuwstelsel en van geslachtsorganen tot mens in wording.

Snel doorbladeren

Kies je bijvoorbeeld het onderwerp 'spijsvertering' dan verschijnt er een klein tekstscherm met de verklarende tekst. Doordat de tekst begint met een inhoudsopgave kun je heel snel naar een van de aspecten van de spijsvertering springen, zonder dat je al het voorgaande hoeft door te lezen of zonder dat je gebruik van de schuifbalk hoeft te maken. Wat voor de inhoudsopgave aan het begin van een tekst geldt, geldt ook voor andere tekstonderdelen van een artikel. Veel woorden in een tekst zijn blauw gekleurd. Deze 'links' kun je aanklikken om zodoende snel naar een aanverwant onderwerp te springen. Kom je bijvoorbeeld in het spijsverterings-onderdeel de blauwe woorden 'mond', 'speeksel', of 'zetmeel' tegen dan kun je daarop klikken om supersnel over te schakelen

naar een ander onderwerp dat te maken heeft met je uitgangssituatie. Het gaat op dezelfde manier zoals dat ook met doorverwijzingen in Internet-pagina's gaat. Aan de bovenkant van een tekstscherm staan meestal een aantal pictogrammen weergegeven. Daarmee kun je een videoclip over het onderwerp bekijken, kun je een serie

foto's met begeleidende gesproken tekst opvragen, vraag je een losse foto's aan, of kies je voor een animatie of een scrolling image.

Up to date

Het hoofdonderdeel 'Medische en gezondheidsencyclopedie' zal een veelgebruikt gedeelte zijn. Daar vind je namelijk de meeste 'huis, tuin en keuken'-onderwerpen. Dit onderdeel van de encyclopedie is weer verder onderverdeeld in vijf hoofdcategorieën: gezondheidsrisico's, mens en dokter, gezond zijn en blijven, ziekte en genezing en mens in wording. Kies je bijvoorbeeld voor gezondheids-

risico's dan vind je weer een aantal verdere onderwerpen, zoals alcoholisme, drugs, vergiftigingen, milieuvontreinigingen, geslachtsziekten, kanker, huidaandoeningen en (uiteraard) roken. Nadat je bijvoorbeeld roken hebt gekozen, heb je weer de mogelijkheid om te kiezen voor roken (algemeen) of voor zwangerschap en roken. Het onderwerp roken geeft tevens aan dat de encyclopedie behoorlijk bij de tijd is. Zo wordt er vermeld dat er na een daling tot in de negentiger jaren weer steeds meer wordt gerookt, vooral onder de jongeren. Zolang je in dit gedeelte nog geen artikel leest en dus nog steeds een artikel aan het kiezen bent, kun je door een beeldmenu links in beeld, snel 'zappen' naar een van de vijf hoofdcategorieën.

Uitgebreid

'Algemene klachten' is het gedeelte waarin je nazoekt hoe het met je is gesteld als je links drukt en rechts een pijnlijke voelt. Ook hier kun je kiezen uit een verdere onderverdeling, zoals ruggegraat, aangezicht, enkel, voet, borstkas, arm, knie, achterhoofd, nek en ga zo maar door. 'A-Z' is een van de meest interessante onderdelen van de *Medische Encyclopedie*. Het bestaat uit een zeer uitgebreid woordenboek, een zeer volledige geneesmiddelengids, zelfmedicatie, EHBO en vraag en antwoord. Kies je vraag en antwoord en daarna bijvoorbeeld hartaandoening, dan worden er vier vragen genoemd waar je door erop te klikken het bijbehorende antwoord krijgt. De vragen gaan in dit geval over het verband tussen roken en hartaandoeningen en vaatziekten in allerlei aspecten. Voor diegenen die

bepaalde pagina's willen onthouden is er een soort notitieblok. Daar kun je belangrijke verwijzingen op bewaren. Handig voor bijvoorbeeld scriptieschrijvers.

Conclusie

De *Medische Encyclopedie* van Philips Media is een plezier om in huis te hebben. De inhoud is tot stand gekomen met medewerking van de redactie en hoofdredactie van de *Winkler Prins Medische Encyclopedie* en de *Medical Health Encyclopaedia* en je vind er alle belangrijke onderwerpen goed en zeer uitgebreid in verklaard. Bovendien merk je dat als je er eenmaal mee aan de slag gaat, je bijna niet meer kunt ophouden en bijna voor 'eeuwig' kunt blijven 'bladeren' in deze berg informatie. Dat het om de eerste Nederlandstalige Interactieve Medische Encyclopedie gaat, maakt de aanschaf alleen maar gemakkelijker.

Medische Encyclopedie
Nederlands
CD-i en CD-ROM
Verwacht:
half november

Hoe versla je een T-Rex?

Lost Eden

Het is al weer een tijdje geleden dat we de nodige aandacht schonken aan het grafische adventure *Lost Eden*. We waren destijds behoorlijk onder de indruk van het spel, net als de meeste CD-i-bezitters trouwens. Althans, dat vermoeden we tenminste als we afgaan op de stapels brieven die we op de Tips & Trucs redactie binnenkrijgen. Voor iedereen die *Lost Eden* om wat voor reden ook tot nu toe gemist heeft, of hopeloos vastzit, deze combinatie van recensie en tipsrubriek.

René Janssen

Voorgeschiedenis

Al vele generaties lang gaan de vredesgezinde inwoners van Eden gebukt onder hun vrees voor de tiran Moorkus Rex. Met zijn op bloed beluste troepen van uitzinnig tekeer gaande Tyrannosauriërs heeft Moorkus Rex een campagne van verderf ingezet tegen het menselijke ras en dat van de vreedzaam met hen samenlevende dinosauriërs (die wel groot zijn, maar volstrekt onschuldig). De speler kruipt in dit spel in de huid van Prins Adam van Mo, de troonopvolger van het koninkrijk Mashaar. In tegenstelling tot je vader (die de hoop op een overwinning op Moorkus Rex allang heeft opgegeven), ben je ambitieus en strijdbaar. Vader Gregor is echter een oude man met een sombere toekomstvisie. Om te voorkomen dat Adam sterft in de strijd tegen Moorkus Rex, heeft hij Adam verboden nog langer een voet buiten de Citadel van Mo te zetten. De directe aanleiding daarvoor was de dood van Adams zuster en moeder op de vlakten van Mashaar. De Citadel is een voor de Tyrannosauriërs tot nu toe onneembaar kasteel, dat vele jaren geleden gebouwd is door mensen en dinosauriërs samen. Het geheim van die samenwerking is inmiddels verloren gegaan. Jammer, want Adam begrijpt ook wel dat de oplossing van de strijd tegen Moorkus Rex ligt in het bouwen van meer van die Citadellen.

Hoop voor de toekomst

Lost Eden begint op de dag dat Adam meerderjarig wordt. Het verlangen om de muren van de Citadel achter je te laten en de strijd met Moorkus Rex aan te gaan is nog nooit zo groot geweest als vandaag. In je dromen heb je het einde gezien van de slachting die de Tyrannosauriërs aanrichten. De mensheid en de dinosauriërs moeten dan wel weer verenigd worden en dat gebeurt natuurlijk niet als je veilig binnen de Citadel van Mo op je stoel blijft zitten. Het plan is dus duidelijk. Probeer de Citadel te verlaten zonder dat dit gezien wordt door de bewakers (die trouw zijn aan je vader en zijn opdrachten strikt navolgen). Maak vervolgens contact met de diverse rassen dinosauriërs en probeer een verbond met ze te sluiten. Leg vervolgens een netwerk van Citadellen aan en er is weer hoop voor de toe-

komst. Maar er is één, niet te onderschatten, probleem: het geheim van de Citadellen is zoals gezegd verloren gegaan. Je overgrootvader Priam, ook bekend als de Architect, bouwde ooit de Citadel van Mo. Alle kennis omtrent de bouw ervan werd echter weggevaagd door Vangor, Priams eigen zoon. Deze Vangor was een wreed krijgshoofd en een verrader, die een verbond aanging met Moorkus Rex. Samen brachten ze iedereen ten dood die betrokken was bij de bouw van de Citadel van Mo. Vangor werd later bekend onder de naam Enslaver, omdat hij er een sport van maakte de inwoners van Eden tot zijn persoonlijke slaven te maken.

Je missie kent dus eigenlijk uit verschillende fasen. Ten eerste moet je het grote geheim van de Citadellbouw herontdekken. Vervolgens moet je naar de diverse valleien van Eden reizen. In iedere vallei moet je vervolgens een Citadel bouwen, naar het voorbeeld van de Citadel van Mo. Ook moet je de inwoners van die vallei overhalen om zich bij jou aan te sluiten en samen op te trekken tegen Moorkus Rex en zijn Tyrannosauriërs.

Zeer indrukwekkend

Als je *Lost Eden* voor het eerst ziet, valt je mond waarschijnlijk open van verbazing. Dit spel heeft absoluut de mooiste graphics die je ooit hebt gezien. Vooral de intro is van ongelooflijke schoonheid. De oude dinosauriër Eloi de Boodschapper vertelt het verhaal dat we hierboven samengevat hebben, begeleid door fantastische beelden van vliegende en langzaam rondslokkende dino's. Niet alleen de graphics zijn trouwens bijzonder fraai, hetzelfde geldt voor de betoverende new age muziek. En denk nu

vooral niet dat alleen de intro er prima uitziet en de rest van het spel tegenvalt. Integendeel, ook het spel zelf biedt fraaie graphics (beter dan de meestal toch al niet bepaald tegenvallende CD-i-graphics) en idem geluid. Het spel is bovendien Nederlands ondertiteld, de gesproken teksten zijn wel Engels.

Verschillende acties

Het hoofdscherm van *Lost Eden* bestaat uit diverse onderdelen. Om te beginnen wordt een groot deel van het scherm ingenomen door een gedetailleerde afbeelding van je omgeving. Verder zien we een cursor in de vorm van een rondtuimelende kubus. Deze kan verschillende symbolen bevatten al naar gelang de mogelijke acties. Verder zie je je inventaris, je huidige metgezellen en (zodra je buiten de Citadel bent) een kaart van de valleien. De cursor heeft zoals gezegd diverse functies, waaronder beweging. Door de cursor ergens naar toe te sturen, beweegt de 'camera' mee en beweeg je in een bepaalde richting. Zodra je de cursor bijvoorbeeld naar een rand van het scherm of naar een deur beweegt, verschijnt het symbool voor bewegen (een pijltje). Klik vervolgens op actieknop 1 om die richting in te gaan. Ook kun je met behulp van de cursor voorwerpen bekijken. De cursor verandert in dat geval in een oog. Door te klikken zoom je in op het voorwerp in kwestie. Voorwerpen kunnen ook opgepakt worden, het symbool hiervoor is een hand. Meestal sleep je het gevonden voorwerp naar je inventaris onderin het scherm. Soms wil je het voorwerp echter aan iemand anders geven. In dat geval breng je de cursor naar de ontvanger en klik je. Als je de cursor naar de balk bovenin het scherm brengt (met daarin je metgezellen), zal de cursor

veranderen in een handje. Door te klikken verschijnt een nieuw scherm met je metgezellen. Vervolgens kun je met ze praten en hen voorwerpen overhandigen. Als je in dit scherm op Adam zelf klikt, kun je het spel save of een eerder bewaard spel laden. Ook kun je hier allerlei opties instellen, zoals het geluidsvolume en de ondertiteling in diverse talen (waaronder dus Nederlands). Ook kun je hier eerder gesproken teksten herhalen; de laatste 32 opmerkingen worden steeds bewaard. Handig als je een belangrijke aanwijzing vergeten bent.

Oplossing beginfase

Omdat we gemerkt hebben dat een heleboel mensen nogal wat moeite hebben met de beginfase van het spel (het ontsnappen uit de Citadel van Mo), geven we hieronder een deel van de oplossing. Lees dus niet verder als u het spel net gekocht heeft en het liever zelf wilt oplossen!

Hoe kom ik weg?

Als je het spel start, sta je bij de hoofdingang van de Citadel van Mo. Ga rechtdoor en praat met de bewaker Thugg. Deze deelt je mee dat de koning je verwacht in de troonzaal. Ga naar de "lift" aan je linkerhand. Je ziet nu drie poorten. De linker leidt naar Jabber de Beul, de rechter is de zijingang van de Citadel (die nu nog gesloten is). De middelste poort voert je naar de troonzaal. In de gang waar je je dan in bevindt, zijn drie kanners. De linker is de crypte (waar je de tovenaars Monk vindt), de rechter is je eigen kamer. De middelste is de troonzaal waar je begroet wordt door de boodschapper Eloï en de vader, de koning. Klik na de conversatie op Eloï, die later op bezoek zal komen in je kamer. Ga nu eerst naar Monk en praat met

hem. Hij zal je een geschenk geven (een talisman van moed). Ga naar je kamer, waar Eloï al op je wacht. Praat met hem en hij geeft je een vreemde steen met een encryptie (je bent tenslotte jarig vandaag). Ga terug naar de drie poorten en neem de rechterpoort, waar Dina op je wacht. Je moet met haar mee naar haar vader, buiten de Citadel. Ga de grot binnen en praat met de op sterven liggende Tau. Voordat hij sterft, geeft hij je iets (tja, je bent jarig of niet). Pak het mes van de tafel en ga terug naar Mo.

Eindelijk op weg

Als je weer in de Citadel bent, geef je de talisman van moed aan Dina. Alleen dan volgt ze je namelijk naar Jabber de Beul. Deze geeft je een tand, na een gesprek waarin Dina als tolk fungeert. Ga nu naar de mummies in de crypte bij Monk. Gebruik de tand op de mummie en er verschijnt een geheime deur. Ga naar binnen en loop de trap af. Blijf recht doorlopen en let goed op eventuele geluiden en afbeeldingen. Uiteindelijk kom je bij een skelet. Gebruik opnieuw de tand, ditmaal op het skelet, dat daardoor uit elkaar valt. Kijk naar het gat en er verschijnt een nieuwe doorgang. Ga door het gat en je ziet een grote hoorn. Raap het prisma op van de vloer en kijk naar de muur. Dina geeft je nu een fluit. Ga terug naar Monk en gebruik het prisma op het tablet. Je ziet nu je vijand (Moorkus Rex) en Monk schenkt je het tablet. Hij probeert bovendien de koning te overtuigen om je te laten gaan, dus ga naar de troonzaal. Na een lange discussie laat de koning je eindelijk de valleien intrekken. Maar dat laten we graag aan jullie zelf over!

Lost Eden

Nederlands
ondertiteld
f 99,95 Bfr. 1.799
Philips Media

Tips & TRUCS

We zijn de afgelopen maanden vrij zuinig geweest met onze Tips over *Zelda's Adventure*. Het is immers nog een 'vers' spel. De brieven blijven echter binnenstromen, dus deze maand nemen we *Zelda* flink onder handen.

René Janssen

Dimo's Quest

Niet echt een tip, maar meer een interessante wetenswaardigheid stuurde Sandra Groenescheij uit Alphen a/d Rijn ons over dit spel. Als je het een tijdje niet meer hebt gespeeld, veranderen de codes vanzelf!

Christmas Crisis

Sandra Groenescheij uit Alphen a/d Rijn stuurde ons een e-mail via CompuServe. Na aanleiding van onze eerder gepubliceerde tips over *Christmas Crisis*, heeft zij nog een aantal aanvullingen. Na level 7 of 8 komt er volgens Sandra een bonuslevel als je in het karretje links bovenin het veld springt. Je komt dan vanzelf op het kerstpakket. Vervolgens volgt een slederit, waarbij je alleen maar hoeft te sturen en zo min mogelijk moet botsen. De rest gaat vanzelf. Dit bonuslevel komt ook na level 11. Verder komt er ook nog een bonuslevel na level 16. De code van level 16 is trouwens gelijk aan die van level

15. Heel gemeen vindt Sandra dat, want je kunt dus niet bij level 16 beginnen. Voor level 15 heeft Sandra nog wel de volgende tips. Om alles te pakken te krijgen, moet je OVER-AL blijven springen. Om bovenin te komen, moet je een geheime doorgang vinden. Die vind je links en rechts helemaal onderin. De rechter doorgang kun je zo in, maar voor de linker moet je eerst de bliksemschicht (bijna bovenin) pakken. Dan zo snel mogelijk rechts naar beneden en dan meteen naar links.

Van Irene Suurland kregen we trouwens nog de ontbrekende code van level 17: 26 20 20 25 25 25 moet dat volgens haar zijn. Als tegenprestatie wil zij graag weten waar het achtste rendier verstopt zit (de door haar gevonden rendieren zitten in de levels 3, 6, 13, 15, 16, 19 en 22). Het achtste rendier zit in level 12 verstopt, en wel rechts van de schoorsteen.

Lital Divil

Dennis Wicherts uit Soest is een paar maanden geleden begonnen met het spel *Lital Divil*. Het eerste level is hij zonder grote problemen doorgekomen. Eenmaal aangekomen in het tweede level begon het al moeilijker te worden. De reden dat hij ons schrijft, is dat hij al een tijdje vastzit in het tweede level, in de zogenoemde 'zeepbellenkamer'. De oplossing daarvoor hebben we al in het maandnummer van CD-i gepubliceerd, maar die heeft Dennis blijkbaar gemist. Bij deze dus nogmaals. Je staat in deze kamer op een richel en je ziet een kamer vol zwevende bellen. Af en toe verschijnt er een bel met een hendel erin. Probeer die hendel te pakken te krijgen door over de bellen te springen. Kies daarvoor bij voorkeur grote bellen. Keer vervolgens weer terug naar de linker richel. Zodra Mutt terug is, plaatst hij de hendel in het gat en verschijnt aan de andere zijde een platform. Spring over de bellen naar de andere kant. De kamer zal nu verdwijnen en je levens worden hersteld.

7th Guest

De 'zijderupsen-puzzel' vormt een onoverbrugbaar obstakel voor Soestenaar Dennis Wicherts. Zelfs na het lezen van beide aanwijzingen uit het 'Book of Clues' komt hij er niet uit. Voor de derde keer naar de bibliotheek gaan is een te grote vernedering voor hem, dus of wij hem niet even kunnen helpen. Tuurlijk Dennis, no problem. Dit is de oplossing: plaats rups op 1, beweeg naar 8. Plaats rups op 6, beweeg naar 7. Plaats rups op 5, beweeg naar 6. Plaats rups op 4, beweeg naar 5. Plaats rups op 3, beweeg naar 4. Plaats rups op 2, beweeg naar 3. Plaats rups op 1 en je bent klaar.

Robbie Wijnen uit Arendonk stuurde nog een aantal tips voor dit spel. De oplossing voor de bibliotheekpuzzel bijvoorbeeld (THERE IS NO POSSIBLE WAY) en voor Martine's kamer (THE*SKY*IS*RUDDY*YOUR*FATE*IS*BLOODY!). In de speelkamer plaats je de koninginnen op B1, H2, F3, A4, C5, E6, G7 en D8.

Flashback

Een Engelstalig briefje, dat zien we niet vaak. Afkomstig in dit geval van Piotr Wozniak uit Nieuw Vennepe. U vindt het toch niet erg dat we zijn vragen even in het Engels beantwoorden, he? Piotr, you asked us how to connect the terminal card to the terminal in level 2 of Flashback. Simple, just insert the card in the terminal. The only thing to remember is that you have to be positioned to the right of the centre of the machine to make this work.

Your other question concerned Zelda's Adventure, in which you cannot destroy the keeper of the Shrine of Air (a big bird). You will need the Shrine King Avianna with the Feather Weapon. You have received this Feather weapon in the second region from Waldensop, who stood outside the White Steed Lodge along with two horses. Zelda receives the feather after she goes into and comes out of the lodge.

Merlin's Apprentice

Is er een speciale manier om de ingrediënten te mengen, wil Robbie Wijnen uit Arendonk (België) weten. Hij heeft het spel al wel uitgespeeld, maar zou het graag nog eens willen doen. Alleen het mengen van de ingrediënten in level 2 lukt hem maar niet. Sorry Robbie, volgens ons is er geen speciale manier. Gewoon veel experimenteren met de diverse combinaties. We zijn het met je eens dat het behoorlijk moeilijk is. Maar wie weet, misschien is er een lezer die wel een truc heeft ontdekt?

Tips & Trucs

Zelda's Adventure

De vragen over Zelda's Adventure stromen binnen op de redactie. Logisch, want echt eenvoudig is het niet en bovendien is het een behoorlijk uitgebreid spel. René Lankheet uit Rietmolen zit vast in de eerste tombe, in het Zuiden van Tolemac. Alle tombewachters in deze tombe heeft hij al verslagen, maar de laatste (die de schatkamer bewaakt) wil maar niet lukken. Alle wapens heeft René al geprobeerd, maar niets helpt. Zelfs de groene (jade) ring werkt niet. Het gaat hier om Lort, die bijlen naar Zelda gooit. Zelda's toverstaf is vreemd genoeg de beste keus hier, al werken de andere wapens ook. Het is dus gewoon een kwestie van volhouden, net zolang totdat je Lort verslagen hebt.

Gijs Peskens uit Breda zit vast in de Tombe van illusie (tweede regio). Hij heeft daar een sleutel en een mes gekregen, maar weet niet waar hij nu naar toe moet. En hoe moet hij die ventjes doden die dingen op hem afvuren? Gijs, we vermoeden dat we weten waar je vastzit, maar we beginnen voor de zekerheid een stukje eerder. Op een gegeven moment verschijnen er stenen boven een kloof (die ook weer verdwijnen). Hier moet je overheen lopen, zonder te vallen uiteraard. De Noordoostelijke deur is de enige waar je in kunt. De andere deuren zijn vals. Vervolgens verschijnen inderdaad eerst twee en dan drie Wizzrobes die 'dingen' op je afvuren. Je moet de dolk gebruiken om deze te doden. Je krijgt dan een kompas.

Vervolgens moet je over een smal, glad pad een kloof oversteken. Twee Wizzrobes vuren op Zelda vanuit het Oosten en Westen. In de volgende ruimte wachten drie Patras op je. Alleen de middelste deur is hier toegankelijk, de rest is vals. Dood hierna de vier Patras en je krijgt een Zwarte Orb. De deur naar het Westen is vals. Plaats de Zwarte Orb in het midden van de cel om de Oostelijke deur te openen. Na het doden van twee Goriyas laten deze een mes vallen. En hier zit je waarschijnlijk vast, Gijs. Het mes kun je namelijk gebruiken om een gat te snijden in de Oostzijde van de tent. En vandaar uit kun je dan weer verder!

Ook Krijn Schipper uit Rotterdam heeft een aantal problemen in Zelda's Adventure. Zijn eerste vraag betreft het Plain of Hobel kasteel. Hoe kan hij daar komen? Eerlijk gezegd begrijpen we de vraag niet helemaal, want we zijn in die regio geen kasteel tegengekomen. Tenzij je het natuurlijk over de Shrine of Power hebt. De toegang daarvan (te bereiken via de groeve) wordt inderdaad versperd door een blauwe straal. Die verdwijnt echter pas als je de eerste vijf Shrines hebt gecompleteerd. En uit het vervolg van je brief blijkt dat dit nog niet het geval is. Vraag nummer twee gaat namelijk over de Shrine of Air (regio 3). Die vraag hebben we hiervoor al in het Engels beantwoord voor een andere lezer, maar bij deze nog een keer in het Nederlands. Om de Shrine King Avianna te verslaan, heb je

het Feather-wapen nodig. Die heb je in de tweede regio gekregen van Waldensop, die buiten de White Steed Lodge stond met twee paarden. Zelda krijgt de veer nadat ze naar binnen is gegaan en weer naar buiten is gekomen.

De heer of mevrouw Looye uit Den Helder heeft een hele rij vragen over Zelda's Adventure. Om te beginnen hoe hij (we gaan er maar even van uit dat het meneer Looye is) de derde onderwereld kan vinden. De toegang tot deze Shrine of Air is inderdaad lastig te vinden als je niet weet waar je moet zoeken. Als Zelda de eerste twee Shrines gecompleteerd heeft, vliegt een condor over de toegang tot de derde. Als Zelda deze vogel aanraakt, brengt hij haar in de Shrine. Maar dat is niet het enige wat de heer Looye wil weten. Waar kan hij bijvoorbeeld de hamer vinden? Nou, voorlopig nog niet, want die krijgt u pas in de Shrine of Fire, de allerlaatste tombe. Volgende vraag: hoe kom ik bij het hart en het blauwe kristal? Uh, geen idee, maar misschien weten de lezers het? Met uw volgende vraag kunnen we in ieder geval meer. De pijl en boog vindt u namelijk in regio 6, waar het gewoon ergens rondslingert. De slapende man wakker maken is niet nodig, deze heeft namelijk geen enkele functie in het spel. De luchtheks en haar hond verslaan die de ingang van de onderwereld in het Noordoosten bewaken, is wel van belang. Die vrouw moet een aantal malen aangeraakt worden, net zolang totdat ze het kompas van Shrine 6 aan Zelda geeft. De volgende vraag van de heer Looye gaat over de diamant die je op een gegeven moment krijgt van een smid in het dorp. Volgens ons heeft die geen enkele functie, maar we laten ons graag verbeteren als iemand er een bedoeling voor heeft gevonden. Het doel van de paddestoel is eenvoudig: op die paddestoelen vindt Zelda de hemeltekenen waar het hele spel om draait. Na iedere verslagen tombewachter krijg je zo'n teken. De onderwereldkaarten die in de bovenste balk van het subscherm verschijnen, worden gebruikt om de weg te vinden in de onderwerelden. In iedere tombe bevindt zich een kaart vlak bij de ingang. Als Zelda de Shrine Map heeft, kan MAP geselecteerd worden om een kaart van de complete tombe te kunnen bekijken. Heb je de Shrine Map niet, dan kun je MAP gebruiken om een kaart te krijgen van de gedeelten die je al verkend hebt. En tenslotte de vraag over het nut van de gele laarsjes. Die bieden toegang tot het huis met de bol. Eenmaal daarbinnen krijgt Zelda van Sirram Bew de zogenoemde Vial of Acid. Zo, hopelijk bent u met de bovenstaande antwoorden een beetje opgeschoten. En lezers, hulp bij de nog openstaande vragen in Zelda's Adventure is uiteraard van harte welkom!

De heer of mevrouw Werst uit Vught heeft nogal wat kritiek op Zelda's Adventure. Samengevat komt het er op neer dat het spel veel te makkelijk is. Nu is de schrijver/schrijfster zelf een RPG-fanaat en reeds in het bezit van alle andere Zelda-spellen (op NES, SuperNES en Game Boy). Ook de beide andere Link- en Zelda-spellen op CD-i heeft hij/zij al uitgespeeld. Op zich dus misschien logisch dat Zelda's Adventure niet zoveel uitdaging meer biedt. Toch zijn we het niet met alle kritiek eens. U noemt bijvoorbeeld een aantal voorwerpen die geen enkele functie hebben in het spel. Een aantal daarvan speelt echter wel degelijk een rol. Het flesje gif is inderdaad een afleidingsmanoeuvre, oftewel een red herring (rode haring) zoals ze dat in het Engels noemen. Ook het nut van de hamer die je in de laatste tombe krijgt van Warbane is ons niet helemaal duidelijk. De Red Ribbon zorgt er echter voor dat de Red Knight verschijnt. Vervolgens doe je er inderdaad niets meer mee, maar je hebt dit voorwerp dus wel degelijk nodig om verder te kunnen komen. Hetzelfde geldt voor de gele laarsjes (zie hiervoor). En zonder de ticket kom je bijvoorbeeld niet langs de scherpe punten bij de Oostelijke doorgang (bij het gevecht met de Red Knight). De halsketting wordt gebruikt om Maxus te doden in de laatste tombe. Kortom, vrijwel alle voorwerpen (op een paar rode haringen na, zoals het gif en de bloemen) hebben wel degelijk een bedoeling. Bedankt overigens voor de tip hoe we Ganon moeten verslaan. We zullen het hier nog niet verklappen, tenslotte zijn er gezien de brieven die bij ons binnenkomen nog zat lezers die nog lang niet op dat punt zijn aangeland.

VOOR DE PASSIE VAN EEN CONCERT EN DE EMOTIE VAN EEN BIOSCOOP

UW CD-i WONDER KAN NOG MEER MET HET *Nieuwe* BOSE® LIFESTYLE® 12 AUDIO HOME ENTERTAINMENT SYSTEEM

Levenschte geluidsweergave, eenvoudige bediening en een elegant design

Het vult uw kamer met een levenschte Hi-Fi weergave én een weergave van filmgeluid zoals in een goede bioscoop. Hieronder de vele voordelen van het nieuwe Bose Lifestyle® 12 systeem.

Levenschte weergave

De vijf Direct/Reflecting® kubusluidsprekers en de Acoustimass® Module, die uit het zicht kan worden geplaatst, zorgen voor een geluidsweergave die u volledig omringt.

De Acoustimass® Module kunt u bijna overal een onzichtbare plaats geven.

Alle stemmen en instrumenten klinken natuurlijk en helder met een diepe krachtige lage tonen weergave zonder enige vervorming.

Waar u ook zit, u heeft overal een ruimtelijke Hi-Fi weergave, die rijk en vol blijft, zelfs indien het systeem zacht speelt.

Zo goed als onzichtbaar te plaatsen

Het systeem is zodanig ontworpen dat het in elk interieur past. Het slanke muziekcentrum heeft een radio en CD-speler en extra aansluitingen voor bijvoorbeeld uw televisie, videorecorder, of ander apparaat. De fraaie kubusluidsprekers en de Acoustimass® Module, die uit het zicht kan worden geplaatst, completeren de elegantie van het systeem.

Het Bose Lifestyle® 12 Audio Home Entertainment systeem omringt u met een natuurlijke balans van direct en gereflecteerd geluid.

Eenvoud

Voor een optimaal bedieningsgemak heeft Bose een nieuw soort afstandsbediening ontwikkeld. Met slechts een druk op enkele knoppen kunt u alle functies van het systeem bedienen. U hoeft deze afstandsbediening niet te richten en u kunt hem overal in huis

gebruiken. Hij werkt zelfs door wanden en vloeren heen. Voor meer informatie of het adres van de Bose dealer kunt u bellen, faxen of de bon insturen. Bezoek de dichtstbijzijnde dealer om kennis te maken met het beste voor de Hi-Fi en de Video wereld.

Jawel, ik wil meer weten.

Zend mij meer informatie over het Bose Lifestyle® 12 systeem.

Naam: _____ m/v

Telefoon: _____ overdag

_____ 's avonds

Adres: _____

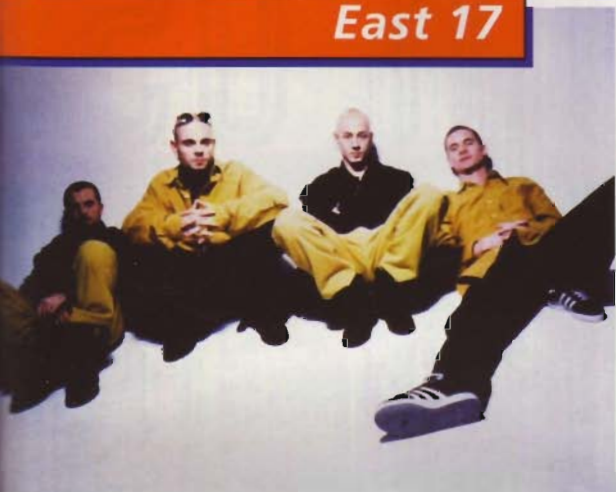
Postcode: _____ xxxx

Plaats: _____

Bose B.V., Nijverheidstraat 8, 1135 GE Edam,
Telefoon 02993-69191, **BOSE**
Fax 02993-68166 *Better sound through research.*

No Place Like Home

East 17

In de tachtiger jaren werd de wereld verrast door een nieuwe trend. Managers met een reclame-achtige instelling hadden een concept verzonnen op het gebied van muziek. Zanggroepen die bestonden uit vier of vijf jongens; goed figuur, aardige stem, kunnen dansen en voor 'elk wat wilds'. Voor iedere peergroup was er wel een idool te vinden. Een ruige motorjekker, een keurig tennisballetje, een Chippendale, noem maar op. En het concept werkte goed.

Gewone jongens

Bands als *New Kids on the Block*, *Two Brothers on the Fourth Floor*, en *Take That* schoten als paddestoelen het podium op. Denk nog maar eens terug aan de Nederlandse sterretjes *Bam To Bam Bam* met Rene Klein. *East 17* mag dan een jong lid van deze familie zijn, hun succes liegt er niet om. Vooral na het verscheiden van *Take That* groeide hun fanclub gestaag. Het bleven vooral de 'gewone jongens', die zelf vinden dat hun mascotte, hun hond Levy, de aantrekkelijkste persoonlijkheid van de band was. Daar houden de meisjes van.

Strijd

East 17 is de Area Code, zeg maar de postcode van de plaats waar zij woonden; Walthamstow in East End Londen. Tony Mortimer is het muzikale brein achter het viertal en Brian Harvey fungeert meer als frontman. Terry Coldwell en John Handy bevinden zich meer op de achtergrond. Toen ze een tournee hielden langs een aantal Engelse scholengemeenschappen, kregen ze de aandacht van de platenmaatschappijen, waarmee ze al snel de ene

***East 17* is de band van vier kwajongens uit het Oosten van Londen, die als laatsten der Mohikanen de traditie van de jongensbands in stand houden. Miljoenen, vooral vrouwelijke, fans over de hele wereld raken telkens weer in extase wanneer zij een bezoek aan hun land brengen. En die kans is groot, want dit viertal danst, zingt en rapt de hele wereld over. Vandaar de titel *No Place Like Home* van hun gloednieuwe Video CD.**

hit na de andere scoorden. Er ontstond zelfs een nieuwe strijd tussen de fans van het softere *Take That* en *East 17* fans, zoals we die kenden van *The Beatles* en *The Stones*.

Wembley

Tijdens hun bezoek aan Nederland was Muziekcentrum Vredenburg volledig uitverkocht. Toen echter de Kuip op het programma stond, bleek het enthousiasme minder groot. Op de Video CD zien we een heel ander tafereel. Maar laten we eerlijk zijn, dat is het Engelse Wembley. Trouwens niet voor het eerst dat een Nederlandse grootheid daar teniet gedaan wordt. Aan het gejoel van het publiek te horen zijn het voornamelijk meisjes (of heel hoog schreeuwende mannen) die hun vier Londense idolen toejuichen.

Power

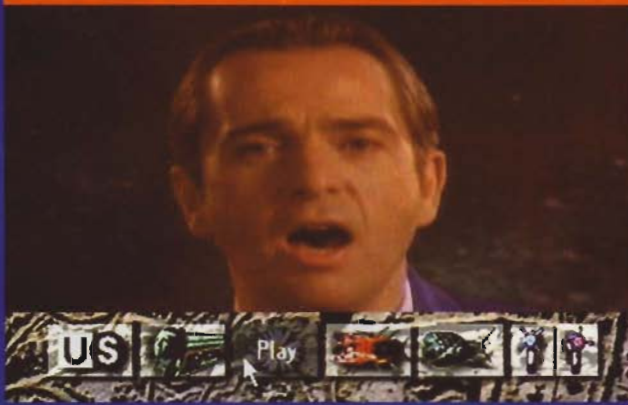
De Video CD is een compilatie van het concert dat *East 17* gaf in Wembley in 1995. Een daverende show met alle facetten van een wereldact. Spetterende danseressen, een gigantische lichtshow, een stampende band en een uitzinnige menigte. Tussen de nummers door zien we de interviews met de leden van de band. Onvoorstelbaar dat deze 'relaxte' boys zo'n power op het podium kunnen zetten. Londen, *No Place Like Home*, en dat is te merken. (RH)

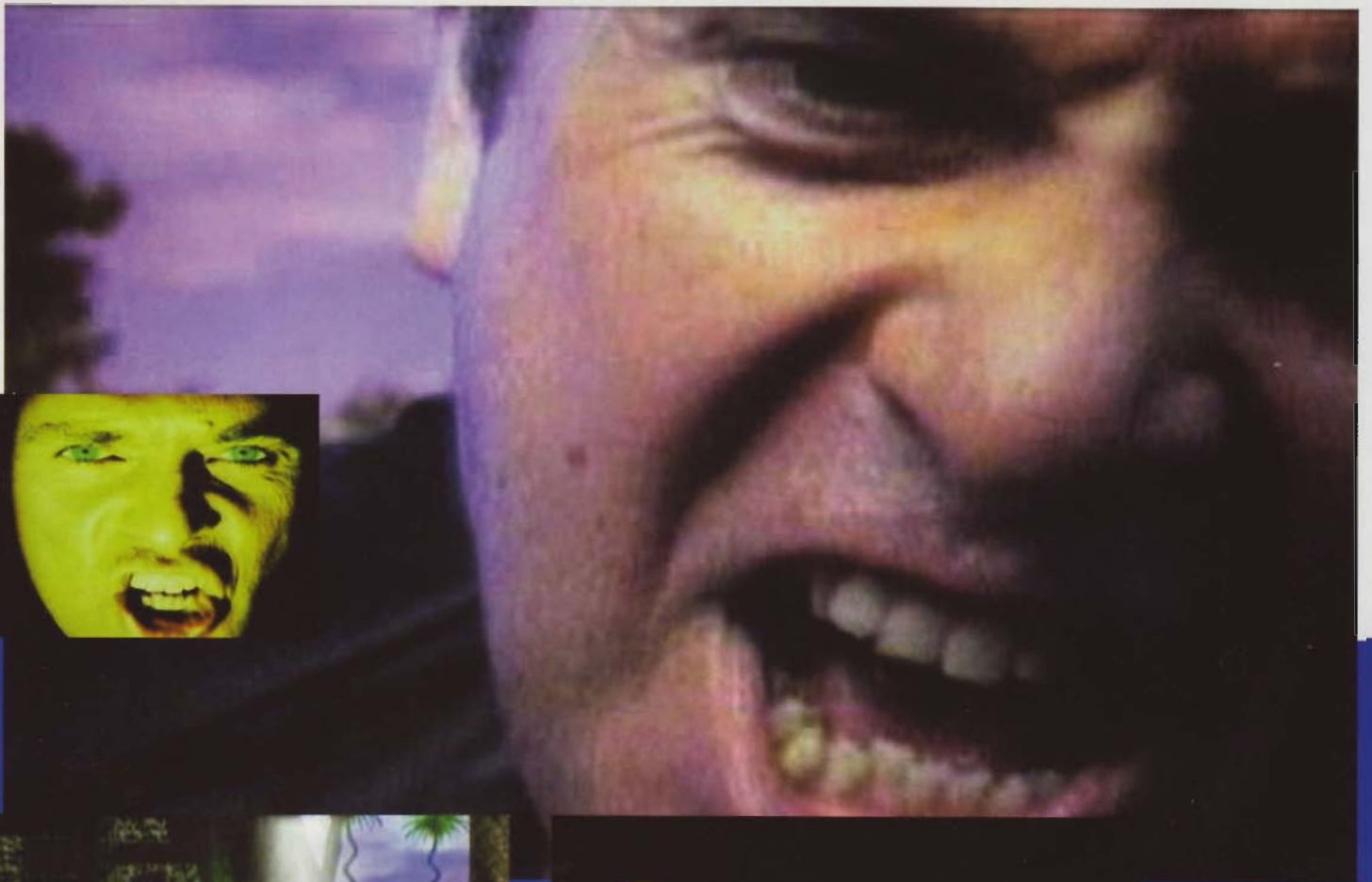
East 17
No Place
Like Home
Engels
Verwacht
half oktober
PolyGram

Peter Gabriel

All About Us

Tja, wat moet je vertellen over de videoclippen en de songs van Peter Gabriel? Dat het stuk voor stuk fantastische, originele en op maat gesneden kunstwerkjes zijn? Dat weet iedereen al. Je moet er dan ook niet over schrijven, vinden wij. Je moet er naar luisteren en kijken. Helaas kunnen wij via CD-i Magazine niets laten horen, en dus kiezen we voor de tweede mogelijkheid: zoveel mogelijk laten zien!

De Video CD All About Us bevat de songs, clips en 'making of' van *Digging in the Dirt*, *Steam*, *Blood of Eden*, *Solsbury Hill*, *Zaar*, *Come Talk To Me* en *Kiss That Frog*.

**Peter Gabriel
All About Us**

Engels
f 59,95
Bfr. 1.199
Philips Media

US

The Best Live

De Platen 10-daagse is een jaarlijks terugkerend festijn waarin de CD-verkoop haar opknopbeurt krijgt. Ieder jaar krijgen de mensen die meer dan f 39,95 aan CD's of CD-bonnen kopen daar dan een geschenk bij. Vroeger was dat een verzamelpelpee van de bekendste artiesten, een soort alle dertien goed, tegenwoordig is dat een CD-i die tevens op de 'oude' CD-speler af te spelen is. *The Best Live* is dit jaar aan de beurt. Een CD-i met een verzameling van de allerbeste live performances van de allergrootste acts. Een geschenk waar je mee aan kunt komen.

Rom Helweg

De Platen 10-daagse stamt nog uit de tijd dat de elpee-verkoop welig tierde. Tegenwoordig heeft bijna iedereen de pick-up ingewisseld voor een CD-speler, met de bijbehorende, maar mijns inziens veel minder romantische, CD's. Ik hou er wel van, zo'n grote schijf vinyl in je handen waarvan je precies weet wanneer je de krassen moet omzeilen.

Met de komst van CD-i werd het voor mij pas echt interessant. Beeld, tekst en geluid bij elkaar. Op dit Platen 10-daagse geschenk komt dat goed van pas. Ze zouden natuurlijk makkelijk een compilatie van wat verschillende live-nummers op een schijfje kunnen knallen, en niemand die daar naar omkijkt. Deze CD-i is heel wat uitgebreider dan dat. Van alle 14 artiesten staat een volledige muziekbioografie en discografie aangegeven. Geen zoete promotie, maar accurate beschrijvingen en gedegen achtergronden van de optredende acts.

Voor de mensen die inmiddels het genot van Internet via de CD-i, het zogenaamde CD Online, hebben ontdekt, zit er een unieke optie op deze schijf. De makers hebben een speciale Internet-site aangelegd waarmee de CD-i-gebruikers direct de digitale snelweg op kunnen om informatie over de artiesten op deze CD-i te krijgen. Via deze Best Live-links is de uitkomst dan ook letterlijk meer dan de som der factoren. Tevens staat er een promoclip op deze disc met de CD-i-titels die dit najaar gaan verschijnen.

Het klinkt een beetje ouderwets wanneer ik zeg dat er voor elk wat wils op de CD-i staat. En toch doe ik het. Niet alleen de jonge generatie, maar ook de oudere popliefhebbers komen ruimschoots aan bod. Om te beginnen met *We Will Rock You*, de hit uit de beste

Het Platen 10-daagse geschenk 1996

periode van Queen. Het eerste nummer waarvan ik de drumpartij snel onder de knie had, en raad eens, ik kan nog steeds niet drummen. Kippenvel, wanneer je hoort hoe de duizenden uitzinnige fans Freddie Mercury verbeteren in zijn melodielijn. Misschien kon Mercury door zijn ziekte de hoge tonen niet meer halen, maar het publiek vult dat naadloos aan.

Misschien ben ik oud aan het worden, maar ik krijg nog steeds de rillingen als ik Elton John het nummer *Your Song* hoor zingen. Een meesterlijke uitvoering, waar opnieuw het publiek niet de minste rol in speelt. Het is ook opvallend om te horen hoe het publiek bij de verschillende live-optredens klinkt tijdens het slot-applaus. Eén grote wolkbreuk van geschreeuw en geklap. Nee, aan het applaus is niet te horen welk nummer gaat klinken. Altijd even hard en enthousiast. Wanneer het nummer begint een klein moment van vertwijfeling, maar na de derde noot zwelt het weer aan tot zo mogelijk nog grotere hoogte. Live-concerten hebben altijd een bepaalde sfeer.

Uit een iets minder grijs verleden komen bands als Toto met het geniale *Africa* en John Hiatt met het prachtige *Have A Little Faith In Me*. Ook Annie Lennox, Gloria Estefan en Eros Ramazzotti bewijzen hierop nog niets aan zeggingskracht te hebben ingeboet. Let vooral eens op het nummer *Get Here* van de zangeres Oleta Adams. Deze dame heeft een carrière achter de rug die begon als achtergrondzangeres bij Tears For Fears, maar ze heeft intussen zonder twijfel bewezen veel beter op een eigen pianokruk te kunnen zitten.

De tol van toen

Op zo'n CD-i is het ook wel aardig om te merken hoe de popmuziek haar tol eiste in de afgelopen twintig jaar. Toto verloor drummer Jeff Porcaro aan een overmatig roemgevoel, Take That onttaarde in onderlinge ruzie (*Take dead*), Freddie Mercury's dood betekende het begin van het einde van Queen en ook Crowded House vierde onlangs het laatste concert. Nee, neem dan de band INXS. Die jongens spelen al meer dan zeventien jaar onafgebroken samen en bestijgen nog steeds alle hitlijsten. De jonge generatie moet het stellen met Oasis en Patrick Bruel. Hoewel, Oasis bouwt op een oud concept een nieuwe rocktempel, en de populariteit van de Franse Rockchansonnier Bruel lijkt grenzeloos. Misschien is het de taal wel. Ook hier een uitstekend tienduizendkoppig achtergrondskoor van uitzinnig publiek.

Excuseer mijn

Live-uitvoeringen geven altijd een extra dimensie aan de muziek. Alles moet in één keer goed, zonder de luxe van een dure studio en dan maar hopen dat het geluid goed is. En dat is het. Het applaus komt rechtstreeks je luie stoel overgedenderd. Hoewel ik een beetje de live-video mis - tijdens de nummers kun je slechts de biografie lezen - is *The Best Live* een heerlijke CD-i om in huis te hebben. Vooral voor mensen met een CD-i-speler natuurlijk, maar ook voor de mensen die die luxe moeten missen, want de CD-i is ook af te spelen op een normale geluidsinstallatie.

ik, mik,

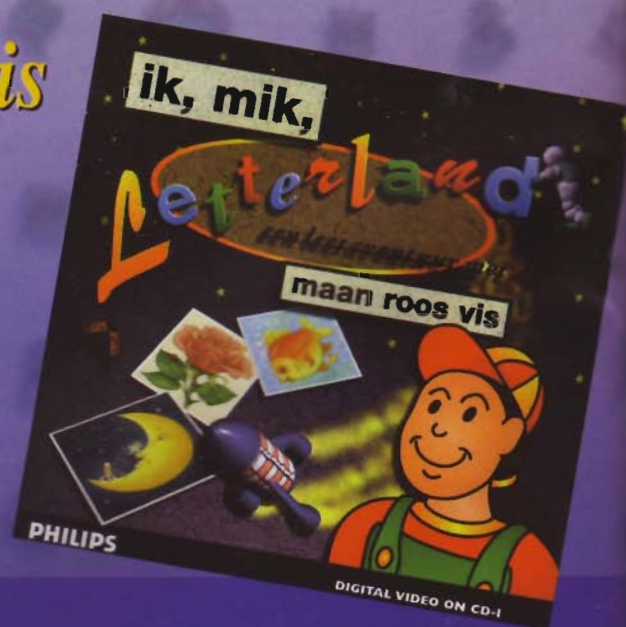
Letterland

Met IK, MIK, LETTERLAND leren kinderen spelendernijs en in hun eigen tempo lezen. Tijdens een spannend interactief avontuur met veel filmpjes, animaties, liedjes en letter- en woordspelletjes leren kinderen van 5 tot 8 jaar verantwoord omgaan met taal.

Gra met het dappere meisje Mik op reis door 8 verschillende werelden waarin het monster Karbonkel alle letters en woorden heeft verstopt. Via oefeningen en activiteiten kun je ze terugvinden en uiteindelijk Karbonkel verslaan.

IK, MIK, LETTERLAND is gebaseerd op de Veilig Leren Lezen-methode (voor de kinderen maan, roos, vis) de meestgebruikte leesmethode op basisscholen in Nederland en Vlaanderen. De CD-i is gemaakt in samenwerking met uitgeverij Zwijsen en de Nederlandse Onderwijs Televisie.

*Een leesavontuur met
maan, roos, vis*

Let's make things better.

PHILIPS

The Best Of The Beautiful South

Paul Heaton en Dave Hemingway is het zingende tweetal dat verantwoordelijk is voor de band *The Beautiful South*. Op het eerste gehoor zei dat mij helemaal niets. Eenmaal de disc bekeken begon me wat te dagen. Song For Whoever was de enige hit die deze vijfmans-en-één-vrouwsband in Nederland had. Bescheiden, maar toch interessant. De Video CD *Carry On Up The Charts, The Best Of The Beautiful South* doet echter vermoeden dat er heel wat meer achter deze band zit.

Engelsen hebben een geheel eigen stijl in het maken van muziek en film. Of het is hilarisch surrealistisch, zoals *Monty Python* en *Not The Nine O' Clock News*, of het is gortdroog, zoals bijvoorbeeld *Everything But The Girl* en *Sade*. Tussenwegen zijn er nauwelijks, op een paar kleine bands na. Neem bijvoorbeeld *Godley & Cream*. Dit producersduo was een voorbeeld voor een aantal bands in Engeland, waaronder *The Beautiful South*.

Housemartins

The Beautiful South werd in 1989 opgericht door Dave Hemingway en Paul Heaton, die tot dan in de veel populairdere band *The Housemartins* speelden. Toen *The Housemartins* uit elkaar gingen, wilde dit tweetal met een geheel nieuw concept komen. Gewoon weer spelen in een band, niet dat computergepriegel. Daarnaast moest het audiovisuele aspect veel aandacht krijgen in de vorm van meesterlijke clips.

Prachtige filmpjes

Dat laatste is erg goed gelukt. Op de Video CD is een aantal prachtige filmpjes te bekijken. Misschien is voor velen de muziek iets te soft in vergelijking tot de vaak prangende teksten, maar het beeld dat erbij wordt gegeven is werkelijk van een hoog niveau. Goede regie en fantastisch camera- en lichtwerk. Het lijkt wel alsof de vormgeving een tekort aan spanning in de muziek moet aanvullen, hetgeen lang niet altijd zo is.

Vier albums

The Beautiful South heeft inmiddels vier albums uitgebracht onder het label Goldiscs. *Welcome* was een debuut waar hoge ogen mee gegoooid werden in Engeland en Canada. Het tweede album *Choke* werd zo genoemd omdat de meeste bands na een spetterend debuut 'Choken' (verstikken). Toen in 1992 het album *0898* verscheen, besloot zangeres Briana Corrigan de band te verlaten, omdat ze vond dat de vrouw vaak als een slachtoffer werd geportretteerd. Nee, aan zelfkritiek heeft *The Beautiful South* geen gebrek, getuige de naam van hun voorlaatste album *Meauw* (kattegejank?)

The Color is Blue

Inmiddels mag *The Beautiful South* zich als een gevestigde band beschouwen. Hun bijdrage aan de soundtrack voor de film *French Kiss* droeg zeker bij aan het succes van deze film met Meg Ryan. Er rijdt een bus rond in Londen die geheel is gewijd aan het nieuwste album van *The Beautiful South*, *The Color is Blue*. Toch bedient het zestal uit het Engelse Hull zich van een onterechte bescheidenheid, die er op het podium mijns inziens iets te veel uitkomt. Maar dat is maar één track op de Video CD. (RH)

The Best Of
The Beautiful South
Engels
Verwacht half
oktober
PolyGram

Ik, Mik, Letterland

Een super spannend leesavontuur

Met de CD-i *Ik, Mik, Letterland* maak je een spannende en leerzame reis naar het land Loria waar de Letterlanders wonen. Zij zijn gek op woorden en letters en kunnen dan ook heel goed lezen en schrijven. Zo goed zelfs, dat het monster Karbonkel jaloers wordt en alle woorden en letters laat verdwijnen. Zo verandert het vrolijke Loria in Loreland. Het dappere meisje Mik besluit de woorden en letters te gaan zoeken en Karbonkel te verslaan.

Lennie Pardoel

Om deze opdracht te voltooien en van Loreland weer Loria te maken, moet je Mik door 8 verschillende werelden leiden: Loria-Loreland, Kratermaan, Huiverhuizen, Doolgaarde, Wildewoud, Weerwater, Kramerije en Loreland-Loria. Hier moet je allerlei taalspelletjes doen waardoor je de verloren letters en woorden kunt terugverdienen. En als je deze allemaal hebt gevonden kun je Karbonkel verslaan.

Drie fasen

Ik, Mik, Letterland is in de eerste plaats een speels hulpmiddel bij het leren lezen. Er wordt gebruikgemaakt van de leesmethode 'maan, roos, vis'. Het leren lezen binnen deze methode is in drie fasen ingedeeld. Heel jonge kinderen herkennen al woorden, niet omdat ze kunnen lezen, maar omdat ze de combinatie van letters herkennen. In de eerste fase wordt daarop voortgebouwd. Door middel van een spel kiest een kind een woord bij een plaatje. De woorden lijken veel op elkaar dus goed opletten is vereist. Ook beginletters en tussenklanken moeten juist aangeklikt worden. Een kenmerkend spel voor deze fase is 'zoek de maan' in een reeks als maan-naam-noom-mien-nom-maam-muun. In de tweede fase is het onder meer de bedoeling dat kinderen spellend lezen, woorden uiteenleggen in letters en woord- en zinsstructuren herkennen. Hierdoor leren ze sneller lezen. Een test hierbij is het woord 'roos' zoeken in 'maanroosokipe'. De derde fase tenslotte is gericht op vloeiend leren lezen. Hierbij worden kleine zinnen gebruikt, zoals 'poes eet een koek'. Deze drie fasen zijn steeds terug te vinden in de verschillende werelden van *Ik, Mik, Letterland*.

Meer dan taal

Maar er is meer te doen dan spelen met taal alleen. Onderweg met Mik kom je grapjes, behendigheidsopdrachten en filmpjes tegen. Als het blauwe klavertje geel oplicht, weet je dat je in de buurt bent van een verrassing. Dit kan bijvoorbeeld een deur zijn die je naar een andere omgeving leidt, zoals een maanlandschap of een kelder met geraamtes. Je kunt er overigens gelukkig ook weer snel weg door op het icoon met de pijl

onderin het beeld te klikken. Toch is het niet altijd makkelijk om Mik voort te bewegen, want Karbonkel kan elk moment opduiken. Zijn griezelige gelach maakt het voor de doelgroep van 5 tot 8 jaar wel heel spannend. Die Karbonkel is een echte dwarsligger en schept er plezier in om Mik de doortocht te belemmeren, zodat ze een andere weg moet zoeken. Maar Mik staat er gelukkig niet alleen voor. Ze wordt geholpen en aangemoedigd door een wijze, oude aap, een poes, een wit konijn en een duif. Zij duiden op in de verschillende werelden en geven Mik aanwijzingen om haar erdoorheen te leiden.

Flink puzzelen

Iedere wereld bestaat uit vier schermen waarover je Mik met de afstandsbediening kunt bewegen. Soms heeft Karbonkel voor obstakels gezorgd en moet Mik een opdracht uitvoeren voor ze verder kan. Hiermee kan ze tevens klavertjes verdienen, die ze nodig heeft voor de eindopdracht. Pas wanneer die opdracht is afgerond, kun je met haar naar de volgende wereld. Je merkt wel dat de CD-i redelijk ingewikkeld in elkaar zit. Het is vaak flink puzzelen wat je allemaal moet doen voordat je verder mag. En dan worden de opdrachten per wereld nog moeilijker ook. Ook weet je niet waar die eindopdracht zich bevindt. Daarom is enige beschrijving van het soort spelletjes dat Mik tegenkomt hier op z'n plaats. Ook al omdat je zo nu en dan echt niet meer weet wat Mik te verwachten heeft. Enig geduld heb je ondanks deze aanwijzingen overigens wel nodig. Mik gaat trappen op en trappen af, scherm in en scherm uit zonder dat je precies weet hoever zij is. Wel kan de score van gevonden letters opgevraagd worden, zodat je een beetje weet of je op de goede weg bent. Ook het bijbehorende boekje vertelt het een en ander over de werelden en de opdrachten, zodat de ouders een handje kunnen helpen.

Welke taalspelletjes?

Animaties van structureerwoorden, woordherkenningspelletjes, letterspelletjes, tekstspelletjes en boekjes; het is een mond vol en gelukkig zullen de kinderen deze woorden niet tegenkomen. Het maakt echter duidelijk dat er goed is nagedacht over deze veilig-leren-lezen-methode, die dan ook wordt toegepast op 85% van de scholen in Nederland! De animaties zijn bedoeld om kinderen vertrouwd te maken met woordbetekenissen. Het zijn simpele en aangename filmpjes om naar te kijken. De woordherkenningspelletjes zijn al wat ingewikkelder. Hierbij is het de bedoeling enkele letters te verwisselen waardoor nieuwe woorden ontstaan. Dus vervang je de 'k' van 'koek' door een 'b' en dan krijg je 'boek'. Met de letterspelletjes moeten ontbrekende letters opgezocht worden. Dit kan door een letter bij een plaatje te zoeken of gewoon losse letters bij elkaar te zetten. De tekstspelletjes verlangen wat meer lees kennis van het kind. Er moeten namelijk korte zinnen gelezen worden. Ook hier zijn de spelletjes verschillend. Je kunt de zin aanklikken die bij het plaatje hoort, of het ontbrekende deel van het plaatje

aanklikken, of anders, het juiste plaatje aanklikken. Tot slot de boekjes. In een paar werelden zul je boekjes aantreffen. Hoe uitgebreid een boekje is, verschilt per wereld, maar er zijn er bij met heel wat pagina's. Je kunt ze zelf lezen of ze je laten voorlezen. Het tempo bepaal je zelf.

Niet genoeg?

Hebben de kinderen er na deze enerverende CD-i nog niet genoeg van? Dan kunnen ze met de serie *Moet je mij zien lezen* verder lezen. Kies hieruit bijvoorbeeld *Een boek vol letters* of het *Maan, roos, vis, voorleesboek* met daarin ook samenleesverhalen. Of *Het grote maan, roos, vis letterspel*, waar bij kinderen bij een plaatje een woord kunnen vormen. Een aapje is de pion en er is op drie niveaus met twee tot vier spelers te spelen. Wie de meeste woorden heeft gevormd wint. Is er naast de CD-i-speler een PC in huis met een CD-ROM-speler dan bestaat er ook nog een CD-ROM getiteld *Spelen met maan, roos, vis*. Deze is echter veel minder uitgebreid dan *Ik, Mik, Letterland*. Met al die boeken, spellen, CD-i's en CD-ROM's kunnen de 5 tot 8-jarigen wel een tijdje voort. Dus als lezen nu nog niet leuk is...

Ik, Mik, Letterland is een CD-i-productie van de uitgeverij *Zwijsen* in samenwerking met *Philips*, leeftijd van 5 tot 8 jaar, f 69,95 Bfr. 1.499

Uit de serie:
Moet je mij zien lezen 5+, van uitgeverij *Zwijsen* zijn ook verkrijgbaar:
Een boek vol letters
Het grote maan, roos, vis letterspel
Spelen met maan, roos, vis
CD-ROM (Windows)

Een multimediale heksenketel

Kwamen vorig jaar de spoken aan bod, dit jaar staat de kinderboekenweek in het teken van de heksen. Het zijn griezelige onderwerpen, uitgewerkt in prachtige boeken. Die boeken nemen tegenwoordig allerlei vormen aan. Ze worden zelfs interactief gemaakt en op CD gezet. In de uitgebreide boekhandel zul je daarom veel meer dan boeken alleen vinden.

Lennie Pardoel

Kinderboekenweek

Met 'heksenketel' wordt het kinderboekenweekthema ingeluid. En wanneer je door al die kindertitels bladert, lijkt het ook een echte heksenketel te worden. Wat zijn er momenteel ontzettend veel kinderboeken. Wat moet je kiezen voor je kind? En kies je dit keer naast een boek ook voor een CD-i, Video CD, audio CD of CD-ROM? Of ga je Internet op wanneer je iets wilt weten. De wereld (en ook de boekhandel) wordt multimediaal, daar ontkomt niemand aan.

Multimediaal leren lezen

Lezen, en in het bijzonder leren lezen, hoeft niet meer alleen met boeken te gebeuren. Zoals de in dit CD-i Magazine besproken CD-i *Ik, Mik, Letterland*, die een uitstekend hulpmiddel voor beginnende lezers is. In de serie *Moet je mij zien* zijn alle 'leesmanieren' verenigd. Je kunt kiezen uit oefenboekjes, letterboeken, spelletjes, CD-i en CD-ROM. Uitgeverij Zwijsen heeft zich momenteel op leesgebied het meest gespecialiseerd in interactieve media.

De CD-i *Hieperdepiep ik lees!* is ook zo'n leuke leren-lees-titel. CD-ROM's die je op aangename manier helpen bij het lezen en spellen zijn bijvoorbeeld *Aladdin* en *De Leeuwenkoning* uit de reeks *Disney's Spellenparadijs*. Bij *Aladdin* kun je letters uit het alfabet aanklikken en de juiste letters bij het juiste plaatje zetten. Met de onlangs verschenen CD-ROM *De Leeuwenkoning* speel je een soort 'galgje'. Je kunt de spelletjes op drie niveaus spelen en er zijn behoorlijk wat woorden te raden. Er is dus steeds meer keus op CD-i en CD-ROM. Filmfragmenten, memoryspellen en puzzels wisselen elkaar zo vaak je maar wilt af en ze zijn allemaal op zeer originele wijze interactief verwerkt.

De ouderen

Er zijn meer toppers. De CD-ROM *De Boerderij van Transposia* is de eerste Nederlandstalige kinderencyclopedie op CD-ROM. Je kunt er zoeken naar dieren en attributen in en om de boerderij en er is een leuk 'leren spellen'-spel te vinden. Ook kun je meedoen aan een quiz met allerlei vragen over de boerderij. Barrabas de Boekenbij geeft steeds uitleg. De CD-ROM's *Freddi Fish* en *Putt-Putt redt de dierentuin* van Transposia hebben dan wel geen taalspelletjes, maar ze behoren in ieder geval tot de toppers en kunnen daarom niet ongenoemd blijven.

Voor de wat oudere kinderen die al kunnen lezen maar beter willen leren spellen, bestaat er zelfs een CD-i die daar geheel aan gewijd is: *De Nationale Spelling Wedstrijd* met als gastheer Ivo Niehe. Deze CD-i is gebaseerd op het gelijknamige televisieprogramma. Een uitdaging voor bollebozen. En voor de nog wat ouderen is er *Lingo* en het nieuwe spel *Lettergreep* op CD-i te spelen. Maar dan loop je toch wel tegen de twaalf jaar eer je hieraan kunt beginnen. Dit is tot nu toe een greep uit de interactieve titels op spellen- en leesgebied. Er zijn echter veel meer producties op de markt verschenen. De kwaliteit ervan verschilt. Over de kwaliteit van de hier genoemde titels bestaat geen twijfel: ze zijn uitstekend.

Multimediale heks

Uitgeverij Sjaloom en VNU Interactive Media hebben elkaar gevonden in de boeken over *Hennie de Heks* en *De Vis Die Kon Wensen*. Van de Afrikaanse tekenaar Korky Paul en auteur Valerie Thomas zijn momenteel twee heksenboeken vertaald, en er is nu ook een CD-ROM over deze grappige heks met haar kat Helmer gemaakt. Hij heet *Hekenspul met Hennie de Heks en de Kat Helmer*. Zo'n CD-ROM zag al eerder het licht, namelijk van het boek *Een Vis Die Anders Is* van Korky Paul en John Bush. De titel van de CD-ROM is omgedoopt in *De Vis Die Kon Wensen*. Het zijn prachtig getekende en vertelde producten, waarbij de CD-ROM's als extra dimensie de toegevoegde spelletjes hebben en natuurlijk de vertelstem. Korky Paul is zelf zeer enthousiast over dit nieuwe medium en waardeert het gemak en de snelheid ervan. In het kader van de hier omgetoverde multimediale heks is het boek *De Computerheks* van de auteur Francine Oomen beslist het vernoemen waard.

Waardevolle toevoegingen

De eerste Nederlandstalige kinder CD-i-titels waren overigens ook afgeleid van boeken, namelijk die van Richard Scarry. Kleuters kunnen met *Richard Scarry's Allerbeste Buurt Disc!* en *Richard Scarry's Allerdrukste Buurt Disc!* vanalles leren over het leven in de stad. Een CD-ROM met eenzelfde inslag is de ongeveer twee jaar later verschenen *Drukke Mensen Van Hamsterland*. De CD's zijn stuk voor stuk voorbeelden van waardevolle toevoegingen aan de boeken, vooral geschikt voor kinderen tussen de vier en acht jaar.

Een leuke tussenvorm tussen boek en CD is nog altijd het pop-up boek. In Haarlem is momenteel in de Vleeshal een tentoonstelling gaande van de pop-up-boeken door de eeuwen heen. Uitgeverij Ploegsma zal in oktober zijn nieuwste pop-boekjes uitbrengen. Lekker griezelen met de *Kriebels-serie* in een luciferdoos. *Simon Spin* schept op met zijn uitschuifbare spierballen. *Doortje Duizendpoot* is naar eigen inzicht aan te kleden voor de disco. En zo is er nog veel meer te griezelen.

Sprookjes op Internet

Multimedia beperkt zich niet tot CD's maar is inmiddels via de telefoon op te roepen. Voor wie op Internet kan, is de *Efteling-site* een echte aanrader. Kinderen kunnen er

zelf in sprookjes spelen. Het is een enorm uitgebreide site waar alle evenementen uit het park genoemd worden, met onder andere sprookjes waar je zelf interactief aan kunt deelnemen. Zo kun je kiezen uit Doornroosje, Hans en Grietje en Roodkapje. Kies je bijvoorbeeld voor Doornroosje dan ben je niet meer overgeleverd aan de prins die na honderd jaar langskomt, maar kun je je eigen prins uitkiezen. Heb je 'm te pakken, dan is er een rode button met een smakzoen. Je kunt daar zo vaak op klikken als je wilt en dan hoor je zo'n heerlijke smakker uit je speakers. En heb je die ontvangen dan kun je tot december zelfs gaan e-mailen met Sinterklaas en zijn Pieten. Dus de *Efteling* gaat helemaal niet dicht dit jaar! Bezoek dus <http://www.efteling.nl>

Er is echter nog veel meer voor kinderen te beleven op Internet. Er zijn speciale kinderpagina's, het jeugdjournaal is er te volgen en ga zo maar door.

CD-i: Richard Scarry's Allerbeste Buurt Disc!; Richard Scarry's Allerdrukste Buurt Disc! Prijs f69,95; Nationale Spelling Wedstrijd, Philips Media, Prijs f59,95. Ook op CD-ROM verkrijgbaar f59,95; Lingo, Philips Media, Prijs f99,95; Lettergreep, Philips Media, Prijs f69,95.

CD-ROM: De Leeuwenkoning en Aladdin uit de serie Disney's Spellenparadijs; De Boerderij, Putt Putt redt de dierentuin, en Freddi Fish van de uitgeverij Transposia; Drukke mensen van Hamsterland, BMG Interactive.

Van Korky Paul e.a. Boeken: *Hennie de Heks*; *Hennie de heks in de sneeuw*; *De vis die anders is*, uitgeverij Sjaloom – CD-ROM's:

Hekenspul met Hennie de heks en de kat Helmer, *De vis die kon wensen*, beide uitgeverij VNU Interactive Media; Francine Oomen, *De computerheks*, Van Holkema & Warendorf.

Pop-up-boeken; *Kriebels-serie*; *Simon Spin*, Karel Kever, *Doortje Duizendpoot*, Rosa Rups, Uitgeverij Ploegsma.

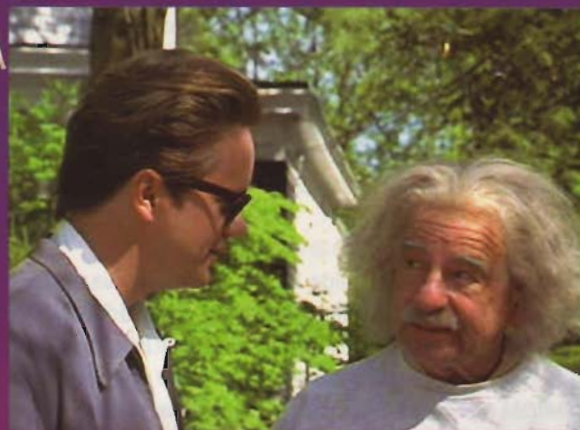
FILMS

Nog maar eens een film van het *When Harry Met Sally*-kaliber. Na *Forget Paris* met Billy Crystal en *French Kiss* met Meg Ryan nu de gloednieuwe film *I.Q.*

Een film waar de wetenschapper van zit te smullen en waar de romanticus de vingers bij aflikt. In de hoofdrollen niemand minder dan Walter Matthau (*Grumpy Old Men*), Meg Ryan en Tim Robbins

(*Bull Durham*, *Shawshank Redemption*, *The Player*) Niet ondertiteld, maar een absolute must.

Rom Helweg

I.Q.

Princeton, New Jersey, vijftiger jaren. Ed Walters (Robbins) is automonteur. Er zijn er maar weinig die een Cadillac zo mooi kunnen ombouwen in een convertible. Wanneer er een auto met pech voorbij de garage rijdt, kan hij aan het geluid vertellen wat voor auto het is, uit welk bouwjaar hij komt en wat er mis is. Wanneer Catherine Boyd echter aankomt, ligt zijn aandacht ergens anders. Dit is de vrouw met wie hij wil trouwen. Jammer echter dat haar verloofde James er nog is.

Mister $E=mc^2$

Wanneer Ed achter Catherine's adres komt en haar opzoekt, komt hij terecht bij niemand minder dan Albert Einstein. Catherine blijkt het nichtje te zijn van Mister $E=mc^2$. Alles is relatief? Welnee. Einstein woont daar samen met niemand minder dan Kurt Godel, Nathan Liebknecht en Boris Podolski. Vier wetenschappers die bij elkaar een hoger intelligentie-quotient hebben dan half Nederland bij elkaar. De vier oudjes brengen de tijd door met filosoferen, een potje badminton en het vraagstuk 'kan koude kernfusie een raket aansturen?'.
Aantrekkingskracht

Aantrekkingskracht

Wanneer Ed Walters echter in hun leven komt, is dat een welkome afwisseling van het wetenschappelijk leven. Dat zo'n aardige jongen nou toch verliefd moet worden op dat lieve nichtje van Albert. Een beetje te vergelijken met de aantrekkingskracht van de aarde op de maan. Toch zien ze meteen de onmogelijkheid van deze liefde in. Catherine valt alleen maar op intellect en denkt daarom gelukkig te worden met James Morland, die psychologische tests uitvoert op apen en andere proefpersonen. "Maar als ik nou eens voor een paar dagen uw hersenen zou mogen lenen?" Een gek idee, maar het zou kunnen...

Einstein en liefde

Geniale automonteur

Met z'n vijven bedenken de heren een plot om Ed een geniale wetenschapper te laten lijken, om zo het hart van Catherine te veroveren. Het moet lijken alsof Ed het bewijs heeft gevonden voor de mogelijkheid van koude fusie als aandrijfkracht. Wat eerst bedoeld is als truuk, loopt iets uit de hand. Ed komt in het nieuws als de geniale automonteur en krijgt de directe aandacht van president Eisenhower. Dit probleem vergt niet alleen intellect, maar ook alle inventiviteit van de vier superdenkers.

A crapgame with the universe

De hamvraag die door de film heen speelt is: Zijn wij hier per ongeluk, of is het allemaal een deel van een groot 'masterplan'? "Was God playing a crapgame with the uni-

verse?" Het is bijna onmogelijk dat dit allemaal per ongeluk is. Daar is het te mooi voor. Maar als het dan niet per ongeluk is, kun je dan de gebeurtenissen beïnvloeden? Kennelijk wel. Wanneer je een beetje valsspeelt kun je zelfs de liefde de goede kant op sturen.

Tijd bestaat niet

I.Q. zit boordevol met dit soort gedachtegangen. Bijvoorbeeld: "Tijd bestaat uit een verleden, een heden en

een toekomst. Wanneer je het over het heden hebt, is het heden alweer verleden en toekomst wordt heden. Daarom bestaat tijd niet." Wanneer Einstein dan ook stervende is, zegt hij terecht: "Ik ga dood, maar pas over een tijdje, en aangezien tijd niet bestaat, gaan we eerst even lol maken."

Matthau als Einstein

Einstein vluchtte in 1933 voor het Naziregime naar de Verenigde Staten, waar hij hoogleraar werd aan de universiteit van Princeton, New Jersey. Of hij werkelijk met Liebkecht, Godel en Podolski heeft samengeleefd is de vraag. Of hij inderdaad familie was van een zekere Boyd naar wie een komeet was vernoemd, is ook de vraag. Het antwoord doet er niet toe. Het is een interessant gegeven. Wat in ieder geval wel klopte, was dat hij een zeer zachtzinnig en humoristisch persoon was. perfect geschikt voor een rol door Walter Matthau.

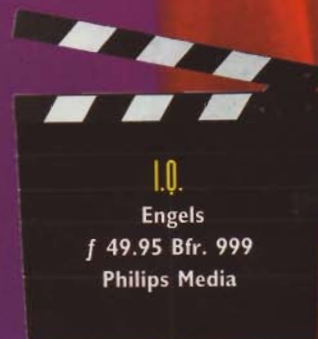

Robbins en Ryan

De afzonderlijke acteurs hebben allemaal reeds hun sporen verdiend. Tim Robbins schitterde al eens in de honkbalfilm *Bull Durham*, maar maakte vooral furore met films als *The Player*, een satire op Hollywood en met een fantastische rol in *The Shawshank Redemption*. Meg Ryan schijnt momenteel bij de tien best betaalde vrouwen van Hollywood te horen, en niet voor niets. Er zijn er maar weinig die dit soort rollen zo overtuigend kunnen spelen. Misschien wel omdat al deze rollen erg dicht bij haar eigen persoon liggen.

Opletten en genieten

Het beeld van de hele film suddert een beetje voort in het New Jersey van de vijftiger jaren. Perfect gemaaid voortuintjes, mooie auto's, het begin van de Rock 'n Roll. De muziek van meestercomponist Jerry Goldstein begint niet voor niets met de Amerikaanse versie van Altijd is Kortjakje ziek. Toch mondt dat uit in een wel heel erg rocky versie. Net als in de film. Toch is het verhaal vanaf het begin onderhoudend, om niet te zeggen buisbindend. Net als een stuk van Miles Davis voel je je opvallend rustig, en zit je je een beetje af te vragen waar je nou eigenlijk zo door geboeid raakt. En toch is het jammer als de film is afgelopen. Opletten geblazen, maar vooral genieten.

Net voor de deadline van CD-i Magazine kregen we te horen dat er in oktober een nieuwe disk uit zal komen voor de abonnees van CD Online. De disk was nog niet binnen en men was bezig er de laatste hand aan te leggen, maar we weten wél al een beetje wat ons te wachten staat. En één ding is zeker: er is veel toegevoegd, veranderd en verbeterd en wij geven alvast een preview.

Léan Seuren

Nieuwe

Vernieuwingen samengevat

•
vernieuwde homepage

•
nieuwsgroepen voor
CD Online-gebruikers:
cd-online.algemeen
en cd-online.games

•
verhoogde functionaliteit
van de browser
en het e-mail-programma

•
meerdere
abonnementsvormen

•
chatpagina

Een van de meest opvallende verbeteringen is dat er bij het programmeren van de browser nieuwere Internet-standaarden zijn aangehouden. Praktisch gezien betekent dit dat een groot aantal Web-sites nog beter op het TV-scherm getoond worden. Daarnaast zal de homepage van CD Online een ander uiterlijk krijgen. In de plaats van een scherm met overwegend tekst komt een grafische pagina. De indeling van de site zal nagenoeg hetzelfde blijven, met informatie voor beginnende Internetters, een rubriek Websurfen, een rubriek Zoek & Surf, de Gold Club-pagina's, een interactief gedeelte (maar daarover straks meer) en een rubriek die The Game heet, waarin je, in een laddercompetitie, een spel tegen andere CD Online-gebruikers kunt spelen.

Interactief

Iets anders wat nieuw is zijn de speciale nieuwsgroepen voor CD Online-abonnees. cd-online.algemeen is bedoeld voor algemene discussie over alles wat met Internet te maken heeft en in de nieuwsgroep cd-online.games kunnen abonnees terecht voor vragen met betrekking tot The Game en spellen die op CD-i zijn verschenen. Naast een uitbreiding van de mogelijkheden van de browser, is ook het e-mail-programma verbeterd. Zo kun je straks een hyperlink aan een e-mail toevoegen. Concreet betekent dat, dat als je een leuke Web-site hebt gevonden en het adres van die pagina in je e-mail opneemt, dit adres automatisch wordt omgezet naar een link. De ontvanger van de e-mail hoeft dan alleen maar in het mailtje op de link te klikken en komt zo op de Web-pagina terecht. Een derde toevoeging is een chatmogelijkheid. 'Chatten' is een Internet-term voor babbelen. CD Online-gebruikers kunnen in de toekomst dus met elkaar babbelen op een speciaal daarvoor ingerichte pagina. Je tikt een bericht in en andere gebruikers, die ook naar de pagina kijken, krijgen jouw bericht op hun scherm. Ze kunnen dan enkele seconden later weer op

CD Online disk

Websurfen
The Game

- ✓ Begrippen
- ✓ Mijn eigen pagina
- ✓ Tip Tien
- ✓ over Internet
- ✓ over CD-Online
- ✓ over CD-i

jouw bericht reageren via de chat-pagina. Uiteraard zijn ook niet-CD Onliners welkom om mee te doen.

Nieuwe abonnementsvormen

Ook bij de abonnementsprijzen verandert er het een en ander. Naast de huidige abonnementsvorm met het *basistarief* (dat ook verlaagd is) komen er twee nieuwe tariefvormen bij. Bij het *tussentarief* betaal je f 15,00 vast per maand, waarvoor je vijf uur gratis toegang krijgt. Elk extra uur kost f 3,50. Er komt ook een *supertarief*, speciaal op verzoek van de huidige abonnees. Je betaalt dan f 35,00 per maand en daarvoor mag je een onbeperkt aantal uren van Internet gebruikmaken! Bovendien krijgen nieuwe klanten bij het basistarief één maand gratis toegang, bij het tussentarief twee maanden gratis toegang en bij het supertarief drie maanden gratis toegang!

Wanneer?

Hoe het een en ander er precies uit zal gaan zien of zal gaan functioneren is nog niet duidelijk. Daarvoor moeten we op de disk zelf wachten. Ondanks dat nog niet alle Internet-mogelijkheden ondersteund worden, is het pakket met sprongen vooruitgeschoten en is Philips bezig om een inhaalslag te maken op de zich snel ontwikkelende Internet-technologie. En daarvoor alle lof. Ook de abonnementsprijs wijkt niet meer af van de prijzen die Internet-aanbieders vragen voor Internet-toegang voor PC-gebruikers. Als je dan bedenkt dat je geen computerkennis nodig hebt om Internet op te gaan, is het voor mensen die zich niet zo interesseren voor PC's zeker een zeer interessante optie. De disk, die een internationale versie zal worden, wordt hoogstwaarschijnlijk in oktober naar de Britse, Belgische en Nederlandse abonnees verzonden. De exacte datum is echter nog niet bekend.

Abonnement

BASIS

f 7,50 per maand,
2 uur gratis en
elk extra uur kost f 3,50
(nieuwe klanten 1 maand
gratis toegang).

TUSSEN

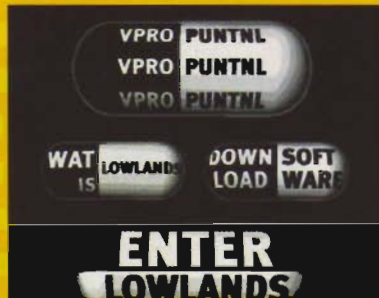
f 15,00 per maand,
5 uur gratis en
elk extra uur kost f 3,50
(nieuwe klanten 2
maanden gratis toegang).

SUPER

f 35,00 per maand,
onbeperkt gebruik
(nieuwe klanten 3
maanden gratis toegang).

Internet via de CDi-speler

Elke maand is Internet weer uitgebreid met nog meer verschillende sites. Een woud van informatie en entertainment waar Léan Seuren zich een weg door baant. De resultaten van haar speurtochten zijn terug te vinden op deze pagina's en, natúúrlijk, op het Net. Juist omdat Internet dag-in dag-uit verandert, kan het soms zijn dat een site niet meer die informatie geeft die wij hier presenteren.

Léan Seuren (lean@hub.nl)

eze keer gaan we in de Internet-rubriek een kijkje nemen op de sites van de TV-stations, die online programmaoverzichten aanbieden. Ook bekijken we de uitgaansagenda's van Nederland en België en maken we iedereen blij die koken als hobby heeft. Tot slot geven we handige tips om informatie te vinden.

Het grootste deel van de TV-stations die in Nederland en België via de kabel te ontvangen zijn, hebben hun eigen WWW-site. De meesten hebben de site het afgelopen half jaar een nieuw uiterlijk gegeven. Vorig jaar zagen de sites van de publieke omroepen in Nederland er allemaal bijna hetzelfde uit (meet de VPRO als gunstige uitzondering), maar inmiddels hebben de sites elk hun eigen karakter en uitstraling en zelf vind ik het wel leuk om te zien dat er aandacht besteed is aan ontwerp en vormgeving. Ook de informatie die je op deze sites tegenkomt heeft een verandering ondergaan: actueler en vooral meer. De site die er toch het meest uitspringt is die van de TROS. Daar hebben ze een eerste poging ondernomen om 'interactie' in te brengen en dan niet alleen in de vorm van een hyperlink naar het e-mail-adres van de redactie van de omroep. Een vreemde eend in de bijt op <http://www.omroep.nl/> vind ik de STER. Ze bieden (hoe kan het ook anders)...reclame. Gelukkig heeft de STER een ster die Loeki heet en die vrolijk de site op met zijn eigen pagina's, los van de reclame. Maar het nut van een dergelijke site ontgaat me, behalve dat potentiële adverteerders er informatie kunnen inwinnen over tarieven.

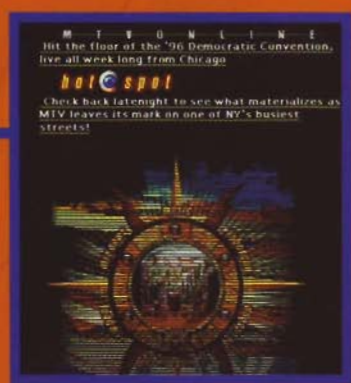
De Belgische omroepen (VTM, Kanaal 2, BRT en RTBF) zijn redelijk kaal. VTM en Kanaal 2 melden op de toegangspagina zelfs dat ze alleen nog maar een programmagids voor de bezoeker kunnen aanbieden. Dat laatste is trouwens wat de meeste omroepen op hun site aanbieden: een programmagids. Wil je weten wat er vandaag of deze week (want verder vooruit lopen de online gidsen niet) op TV

TV zenders op het Net

**WELKOM OP DE
SBS 6
HOMEPAGE!**
't Hart van je Televisie

TV-zenders

NB: de publieke omroepen in Nederland zitten allemaal onder <http://www.omroep.nl/>, maar omwille van de volledigheid staan ze elk apart genoemd.

TV10

<http://www.tv10.nl/>

BRT

<http://www.brtn.be>

RTBF

<http://www.rtbf.be/>

VTM en Kanaal 2

<http://www.vtm.be/>

SBS 6

<http://www.cameo.nl/sbs6/>

VPRO

<http://www.vpro.nl/htbin/scan/www/vprohome.html>

De Evangelische Omroep

<http://www.omroep.nl/eo/>

AVRO

<http://www.omroep.nl/avro/>

IKON

<http://www.omroep.nl/ikon/>

KRO

<http://www.omroep.nl/kro/>

NCRV

<http://www.omroep.nl/ncrv/>

NOS

<http://www.omroep.nl/nos/>

het buitenland. Voorbeelden daarvan zijn de BBC, CNN en MTV. CNN biedt actuele nieuwsberichten aan via de site. Tenslotte zijn ze ook een nieuwszender en is het een kleine moeite om de newsitems op hun site te zetten.

Naast de WWW-sites is er ook een Nederlandse nieuwsgroep, waarin je kunt discussiëren over TV-programma's en omroepen. De nieuwsgroep vind je onder de naam nl.media.tv. Overigens zijn er ook nieuwsgroepen waarin je met opmerkingen over radio en krant terechtkunt, namelijk nl.media.radio en nl.media.tv.

Wat me verbaasde was dat RTL4 en RTL5 niet op het Net aanwezig waren. Het kan zijn dat ik ze niet gevonden heb, dus als iemand het adres van deze zenders is tegengekomen: ik hou me aanbevolen voor de tip!

Uitgaan

Zin om iets te gaan ondernemen maar je weet niet waar je naar toe zou kunnen gaan? Dan zijn er op het Net diverse sites waar je informatie over uitgaansgelegenheden, theater, bioscopen en festiviteiten kunt vinden. De informatie op deze sites wordt dagelijks of wekelijks ververs, dus je hebt altijd de juiste informatie op je scherm. In België is er bijvoorbeeld *DiscoNet*, waar je informatie over openingstijden, concerten en activiteiten van populaire discotheken in België kunt nalezen. Onder de *DiscoNet*-site zit tevens *RestoNet*, dat ongeveer dezelfde informatie geeft, maar dan over restaurants. Ook kun je regelmatig meedoen aan quizzes en spelletjes, waarmee je prijzen

De media versmelten

komt, dan kun je er bij elke omroep de cybergids op na slaan.

Niet alleen Nederlands- en Franstalige omroepen krijgen we via de kabel, maar ook zenders uit

kunt winnen. De Nederlanders hebben een keuze uit verschillende sites, zoals *UITWeb* of de *Uitkrant*. Bij *De Agenda van Nederland* hebben ze iets heel handigs bedacht: je kunt in alle bestanden zoeken op datum, plaats of lokatie. Of je kunt bij-

Uitgaan

DiscoNet

<http://www.disconet.be/>

Belgische bioscopen

<http://WWW.CINEBEL.COM/nl/index2.htm>

CJP Café

<http://www.cjp.nl/ENTREE.html>

De Agenda van Nederland

<http://www.nopapers.nl/agenda/>

RegioDating

<http://www.climax.nl/regiodating/>

Movie - de interactieve filmgids

<http://movie.wirehub.net/>

UITWeb

<http://www.aub.nl/>

UitgaansAgenda van Nederland

<http://agenda.welcome.nl/>

Theater and Concert Online

<http://www.theater.nl/>

Time Out Amsterdam

<http://www.timeout.nl/>

Uit, de Uitgaanswijzer

<http://www.uit.nl/>

Bioscoopagenda Nederland

<http://www.telebyte.nl/bioscoop/>

CD-INTERNET@

voorbeeld alle activiteiten in één bepaalde week opvragen.

Voor film- en bioscoop liefhebbers is er *Movie - de interactieve filmgids (NL)*, *Bioscoopagenda (NL)*

en de site met informatie en programma van de Belgische bioscopen. *Movie* is behoorlijk uitgebreid: recensies van films, een databank met 20.000 filmtitels, interviews, een maandelijks wedstrijd, videonieuws en festivals.

Daarnaast kun je je abonneren op een nieuwsbrief, die je per e-mail elke week in je elektronische postbus krijgt. Diegenen die graag naar het theater of een concert gaan, is *Theater en Concert Online* de 'place to be'. Zijn al je vrienden bezet en zoek je een date? Misschien vind je die dan bij *RegioDating*. Het gaat in eerste instantie anoniem: je vult je persoonsgegevens in en dan krijg je een gebruikersnaam voor de site toegewezen. Die gebruikersnaam, die een andere mag zijn dan je eigen naam, kun je gebruiken als je de eerste contacten met iemand legt. Naderhand kun je alsnog besluiten om je echte naam vrij te geven als je iemand per e-mail wat beter hebt leren kennen.

Voor meer achtergrondinformatie over kunst, musea en concerten kun je ook eens kijken op de site van het CJP. Niet alleen CJP-houders zijn er welkom; ook als je geen pas hebt, kun je daar aan de informatietafels plaatsnemen en de lectuur doorlezen. De site is ingericht als een echt café, met leestafels en een barman, die je op de hoogte houdt van de laatste nieuwtjes. Er is zelfs een toilet!

Pasta Recipes

Well, okay, so they aren't all authentic Italian recipes. But they are the mainstay of many college students.

- Baked Chicken Parmesan
- Beef Lasagna
- Bruschetta
- Caprese Pie
- Eggplant Lasagna
- Eggplant Parmesan
- Herb Gnocchi
- Potato Gnocchi
- Lemon Pasta with Asparagus

Recepten

Thomas' Kookboek

<http://www.cs.ruu.nl/~thomas/kookboek/Kookboek.html>

Het groeiend kookboek

<http://valley.interact.nl/FOOD/COOKBOOK/>

European Gastronomy International

<http://www.westwind.be/gastronomy/>

EDIBILIA: European Cuisines Page

<http://www.ibmpcug.co.uk/~owls/eurocui.htm>

The Vegetarian Society UK - Recipes Index

<http://www.veg.org/veg/Orgs/VegSocUK/Recipes/recindx.html>

Scottish Recipes

<http://www.webit.wintermute.co.uk/webit/recipes.htm>

Pasta Recipes

<http://web.mit.edu/wchuang/www/cooking/Pasta.html>

Weekly recipe

<http://ourworld.compuserve.com/homepages/Food/recipe~1.htm>

Insect Recipes

<http://www.ent.iastate.edu/Misc/InsectsAsFood.html>

Medieval/Renaissance Food

<http://www.pbm.com/~lindahl/food.html>

electronic Gourmet Guide

<http://www.2way.com/food/egg/egg0896/index.html>

Welcome To Cock's Fine Brews

<http://206.159.0.13:80/cocks/>

De nieuwsgroep nl.culinair

Banana Worm Bread

- 1/2 cup shortening
 - 3/4 cup sugar
 - 2 bananas, mashed
 - 2 cups flour
 - 1 teaspoon soda
 - 1 teaspoon salt
 - 1/2 cup chopped nuts
 - 2 eggs
 - 1/4 cup dry-roasted army worms
- Mix together all ingredients. Bake in greased loaf pan at 350 for about 1 hour.

Rootworm Beetle Dip

- 2 cup lowfat cottage cheese
- 1 1/2 teaspoon lemon juice

overrompeld door de grote hoeveelheid informatie die ik terugkreeg. Kennelijk worden er heel wat recepten uitgewisseld over Internet! Omdat er zo'n enorme overvloed is, ben ik, naast de 'gewone' recepten, eens op zoek gegaan naar culinaire hoogstandjes en bijzonderheden. Herinner je je de film *Highlander* nog? En weet je nog dat McLeod werd uitgescholden voor 'haggis'? Welnu, haggis is een Schots recept, en dat recept kun je op het Net terugvinden. Samen met een historische uitleg en grapjes over het gerecht.

Ik kwam de meest vreemdsoortige gerechten tegen. Zoals het recept voor bananenwormbrood (men neme 2 gepureerde bananen, 2 kopjes bloem en 1/4 kopje droog ge-roosterde wormen...). Dat en meer van dergelijke recepten staan op de *Insect Recipes* pagina.

Pagina's die minder luguber, maar wel bijzonder zijn, zijn die van de middeleeuwse gerechten en van het bierbrouwen. Op die laatste site vind je alle tips en recepten om thuis bier te brouwen. Hou je van experimenteren, dan zijn die middeleeuwse gerechten een aardige afwisseling. Uiteraard zijn er ook gewone recepten te vinden op het Net. Sommige sites zijn professioneel of zeer uitgebreid; op andere sites

staan maar een paar recepten. In Nederland staan er twee complete kookboeken op het Net. Eén daarvan is *Het groeiend kookboek*. Ook van die site herinner ik me nog hoe die er bij de start uitzag. Het idee erachter was dat iedereen zijn eigen

recepten kon toevoegen. Vandaar de naam 'groeiend' kookboek. Het kookboek is inderdaad flink in omvang toegenomen en doet de titel 'kookboek' alle eer aan. Voor kookliefhebbers een grote bron voor informatie. Een ander kookboek dat ik vond was

Culinair

Toen ik op het Net begon te zoeken naar recepten, werd ik eerlijk gezegd een beetje

dat van Thomas Arts, die helemaal in zijn eentje een boekwerk bijhoudt. Dit kookboek doet in omvang niet veel onder voor *Het groeiend kookboek*. Naast de Nederlandstalige kookboeken vind je ook nog een aantal Engelstalige. Wel is het een probleem dat alles in Engelse maten wordt opgegeven en dat is nogal lastig. Eén van die internationale sites (*European Cuisines*) is voorzien van een conversietabel, waarin je gemakkelijk kunt opzoeken welke hoeveelheden je moet gebruiken in een gerecht. Kooktijdschriften worden ook via het Net gepubliceerd en doen niet onder voor de papieren tegenhanger. Het leuke is dat je op sommige sites een 'kooktip van de dag' of het 'gerecht van de week' kunt lezen.

zoektocht naar Manga

De hoofdredacteur vroeg me om dit keer eens een voorbeeld te geven van een zoektocht. Waar zoek je, hoe doe je het en hoe selecteer je een link? Hij koos als onderwerp Manga.

Aangezien Manga oorspronkelijk uit Japan komt, leek het me een goed idee om voornamelijk met internationaal georiënteerde zoektools te werken en ik koos Yahoo! en AltaVista uit.

Yahoo! (<http://www.yahoo.com/>)
zoekterm: *manga* op de hele site van Yahoo!
zoektijd: ± 2 minuten
resultaat: 125 adressen

AltaVista (<http://www.altavista.digital.com/>)
zoekterm: "*manga video*" +*information -anime*
zoektijd: ± 2 minuten
resultaat: 51 adressen

De zoekterm die ik bij AltaVista opgaf, behoeft denk ik enige uitleg. Je kunt aan een zoekopdracht namelijk extra opties meegeven, zodat je adressen terugkrijgt die beter

passen bij dat wat je zoekt. Zo heb ik de woorden 'manga' en 'video' tussen aanhalingstekens gezet. De software leest die opdracht als volgt: "Ik moet een adres vinden waarin beide woorden, precies zoals opgegeven en met de spatie ertussen, voorkomen". Zou je bijvoorbeeld deze beide woorden niet tussen aanhalingstekens gezet hebben, dan zou de software de opdracht als volgt gelezen hebben: "Ik moet een adres zoeken waarin beide woorden, één van beide woorden of woorden die er op lijken voorkomen". En dat maakt nogal verschil uit! Ik heb het geprobeerd en op die laatste manier krijg ik meer dan 10.000 adressen terug. Nu maar 51.

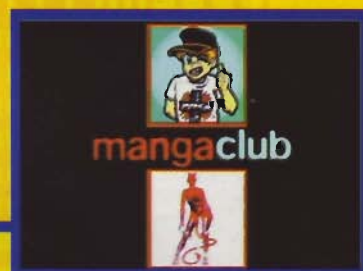
Met het +-teken voor het woord 'information' geef ik aan dat dat woord er per se in MOET staan en met het --teken geef ik aan dat dat woord juist niet in het adres mag voorkomen. Tenslotte was ik niet op zoek naar anime, maar naar manga video's.

Wil je weten welke opties je aan een zoekopdracht kunt toevoegen, lees dan eens de help-pagina's van de zoektool door. Het is even ploegen, maar het kan de zoektijd in veel gevallen enorm beperken. Het loont de moeite om er even tijd aan te besteden en de belangrijkste opties even op te schrijven.

In totaal zijn er op deze manier 176 adressen gevonden en dan is het een kwestie van schiften: de sites die interessant lijken bezoeken en dan de beste selecteren.

Selectiecriteria:
- inhoudelijk interessant
- up to date
- grafisch niet te zwaar zodat je niet te lang moet wachten totdat je de pagina, inclusief afbeeldingen, op je scherm hebt
selectietijd: 45 minuten
resultaat: 12 adressen

Het uiteindelijke resultaat van mijn zoektocht naar Manga video's vind je in een van de kaders. Voor de anime-fans staan er ook enkele links naar strips tussen.

Manga

Manga Entertainment
<http://www.polygram.com/manga/>

Manga Messe Open
<http://www.inter-7.or.jp/g2/manga/home.html>

Cyber Namida!
<http://www.namida.com/>

Recommended anime
<http://www.ghgcorp.com/vision/Lupine/Anime/Recommended.html>

The Library of Comics
<http://www.libraryofcomics.com/>

Manga UK
<http://www.mangavid.co.uk/>

CYBORG 1 COMICS-Anime & Manga Page
http://www.cyborg1.com/anime_manga.html

Mix-Image
<http://www.cohprog.com/mix-image/>

Anime, Manga and Japanimation Videos
<http://www.cybersuperstores.com/japan/cover.html>

FireDog Manga
<http://www.firedogstudio.com/>

De nieuwsgroepen alt.manga en rec.arts.manga

CD-i PROF

Het bedrijfsleven maakt steeds meer gebruik van CD-i. Dit medium leent zich daar uitstekend voor. De professionele toepassingen zijn zeer divers in allerlei verschillende branches. Maandelijks berichten wij in deze rubriek over de nieuwste professionele toepassingen.

Rob Smit

Apotheek Info-Actief

Onlangs is op Farmavisie '96, de beurs voor de farmaceutische industrie, een nieuw informatiesysteem voor apothekers geïntroduceerd: *Apotheek Info-Actief*. Het bestaat uit een zuil met een CD-i-speler, een TV, een bedieningspaneel en een (verborgen) toetsenbord voor tekstinput. De informatie op de CD-i is bedoeld voor bezoekers en passanten van de apotheek en kan zowel via het bedieningspaneel van de zuil als via een magnetisch keuzepaneel op de etalageruit opgevraagd worden. De informatie bestaat gedeeltelijk uit voorlichting voor het publiek, gedeeltelijk uit productinformatie. Onderwerpen die ter sprake komen zijn vakantievoorbereidingen, verkoudheid, huisapotheek, medicijngebruik, etc. Er zal vier maal per jaar een nieuwe CD-i uitkomen, wat de mogelijkheid schept de aangeboden informatie (gedeeltelijk) seizoensgebonden te maken.

Vast en variabel

Technisch gezien bestaat de inhoud van de CD-i uit een vast en een variabel onderdeel; het variabele deel kan door de apotheker uit diverse foto's, videoclips en muziekclips worden samengesteld en via het toetsenbord worden voorzien van eigen teksten. Zelfs kunnen de presentaties centraal, door middel van een modem, aangepast worden. Dat maakt het systeem ook geschikt voor grotere organisaties in andere branches die behoefte hebben aan informatie over consumenten, zoals filiaalbedrijven, franchiseketens, etc. Het systeem wordt aangeboden via een abonnementssysteem, waarin de vier CD-i's, de informatiezuil en de installatie zijn opgenomen; de apotheker hoeft dus geen voorinvestering te plegen.

Beste eigenschappen gecombineerd

Apotheek Info-Actief is ontwikkeld door twee samenwerkende bedrijven: Script Interactive Media Systems uit Deventer en Insight Educational Systems uit Naarden.

"Bij het opzetten van *Apotheek Info-Actief* wilden we een goedkoop en betrouwbaar, maar toch flexibel Point of Information systeem realiseren", aldus Peter Theihzen van Script Interactive Media Systems. "Onze keuze is daarbij uiteindelijk op CD-i gevallen. Aanvankelijk hadden we nog wel onze twijfels, maar door de komst van het toetsenbord is de CD-i-speler een stuk flexibeler geworden. Ik heb er dan ook geen seconde spijt van dat we zijn overgeschakeld."

Overgeschakeld? Heeft Script Interactive Media Systems dan al ervaring met andere systemen?

"Inderdaad. We leveren informatiesystemen en audiovisuele cursussen, waar we eerst de videoband en later de beeldplaat voor hebben gebruikt. Videobanden bleken bij intensief gebruik echter al snel te slijten, terwijl de beeldplaat-speler door de noodzakelijke koppeling met een computer te kostbaar bleek te zijn. De CD-i-speler combineert de beste eigenschappen van beide media (full-screen videobeelden, hifi-stereo geluid en interactiviteit) op een simpele, betrouwbare en goedkope manier. Daarom hebben we CD-i gebruikt in het tele-apotheekssysteem dat we voor het Duitse Bertelsmann concern hebben ontwikkeld, en dat is beide partijen goed bevallen. Het Nederlandse model borduurt dan ook voort op het Duitse."

Buitenkant van de etalage

Zojuist viel het woord magnetische keuzepaneel; wat houdt dat precies in?

"Bij het opzetten van het systeem wilden we dat zowel de klanten in de winkel als toevallige passanten de informatie konden raadplegen. In de winkel was dat niet zo moeilijk te realiseren: de klant kiest met behulp van het bedieningspaneel het onderwerp waarover hij meer wil weten en krijgt vervolgens een korte audiovisuele presentatie te zien. Buiten lag dat echter ingewikkelder, want een bedieningspaneel aan de buitenzijde van de etalage zou vroeg of laat ten prooi vallen aan vandalisme. We vonden de oplossing in de vorm van een magnetisch keuzepaneel dat

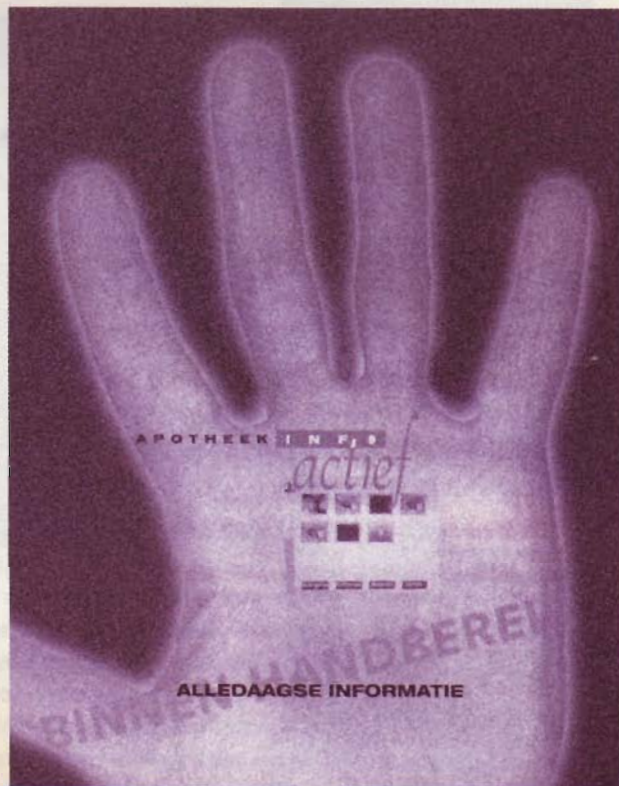

tegen de binnenkant van de ruit geplakt wordt. De voorbijganger die een bepaald onderdeel uit het keuzemenu wil activeren hoeft alleen maar zijn vinger op de bijbehorende 'knop' te leggen en op de monitor in de etalage start het gevraagde programma-onderdeel. Het geluid wordt hoorbaar gemaakt via een resonantiemembraan op de ruit, die daardoor tot op zekere hoogte als luidspreker gaat functioneren."

Gerichte speaker

Dat geeft geen geluidshinder?

"De geluidsoverlast van dat minuscule speakertje op de ruit is minimaal, maar het geluid in de winkel moet goed in de hand gehouden worden – anders wordt de apotheker gek van steeds maar dezelfde audiofragmentjes. Een deels afgeschermd, deels gerichte speaker is vooral nog de beste oplossing. We hebben echter ook met andere middelen geëxperimenteerd, zoals een automatische start van het programma als een klant in de buurt van de zuil komt, het gebruik van een telefoonhoorn of de toepassing van een geluiddempende kap. Zo'n automatisch startstelsel werkt op zich prima, maar bleek in de praktijk een voortdurend schrik-effect bij de apotheker

te veroorzaken. Telefoonhoorn en geluiddempende kappen hadden daarentegen weer een averechts effect op de bezoekers: die bleken zich te afgesloten van de winkel te voelen."

Afleiding en meer

Het informatiesysteem gaat ervan uit dat bezoekers van een apotheek behoefte hebben aan informatie. Maar willen die niet juist zo snel mogelijk weer weg?

"Inderdaad, en om die reden hebben ze – terwijl ze op hun medicijnen staan te wachten – behoefte aan afleiding. Ons informatiesysteem kan niet alleen die afleiding bieden, maar de bezoeker tegelijkertijd nuttige tips geven. Daarnaast speelt er ook een commercieel aspect mee. De apotheker wil tegenwoordig graag meer verkopen dan alleen medicijnen op recept, en via het informatiesysteem kan hij laten weten dat hij ook andere producten op voorraad heeft. Iedere CD-i zal namelijk clips van sponsors bevatten die dergelijke producten

aanbieden. Die sponsors zijn weer nodig om de kosten van het project, en daarmee de abonnementskosten voor de apotheker, zo laag mogelijk te houden."

Strengere regels

Zo'n informatiesysteem is dus eigenlijk een verkapt reclamezuil!

"Nee. Reclame in de farmaceutische industrie is aan strenge regels gebonden. Zo mag er alleen voor een huismiddeltje geadverteerd worden, en niet voor medicijnen op recept. En de algemene informatie die we tonen is gedeeltelijk afkomstig van de KMNP, de Koninklijke Maatschappij Nederlandse Pharmacie. Het andere materiaal, dus zowel de overige informatieve filmpjes als de bijdragen van de sponsors, wordt eerst door de KMNP gescreend. Er gebeuren dus zeker geen onoorbare dingen."

Het lijkt erop dat Script Interactive Media Systems zich in informatiesystemen voor de apotheek specialiseert...

Bedrijf op Schijf

Philipscdi.com

"Niet speciaal. We ontplooiën eigenlijk drie verschillende activiteiten. Allereerst de ontwikkeling van multimedia authoring tools: software waarmee je multimedialprogramma's kunt maken. Dit doen we samen met een Amerikaanse partner, waardoor ons systeem in Europa, Amerika, Singapore en Japan verkrijgbaar is. Daarnaast ontwikkelen we multimediacursussen met partners als ministeries en opleidingsinstituten. Tenslotte verzorgen we de feitelijke productie van CD-i en CD-ROM titels."

Inhoudelijke kennis

Hoe het komt dat er toch zoveel activiteiten in de farmaceutische hoek worden ontplooid wordt uitgelegd door Hans Keijzer van Insight Educational Systems.

"In onze samenwerking verzorgt Peter vooral het technische gedeelte, terwijl ik me meer bezighoud met de acquisitie en het bepalen van de inhoudelijke lijn. Maar omdat ik een medische en farmaceutische achtergrond heb, zijn we vooral in die richting activiteiten gaan ontplooiën. De ervaring leert namelijk dat een opdracht veel makkelijker gegeven wordt aan een producent die naast technische kennis ook inhoudelijke kennis van een bepaald vakgebied bezit. Ook het script komt dan veel sneller tot stand."

In de loop der jaren zijn er uiteenlopende projecten gerealiseerd, vooral in samenwerking met Script Interactive Media Systems: "Een beeldplaatcursus *Farmaceutisch Vakman* bijvoorbeeld, maar ook een CD-i cursus *Natuurkunde & Techniek*. Die laatste werd geïnitieerd door de Stichting VAPRO en enkele grote chemiebedrijven, en is bedoeld om laaggeschoolden kennis bij te brengen over meten en eenheden. Hij stamt uit de begintijd van CD-i, toen er nog geen Digital Video module bestond en er dus uitsluitend stilstaande beelden gebruikt konden worden. Nu zouden we zo'n cursus heel anders ontwerpen. De CD-i *Omgaan met Steriele Medische Hulpmiddelen* die we pas gemaakt hebben komt een heel eind in de goede richting: die is leuk, gemakkelijk toegankelijk en gebruikt full-screen Digital Video, waardoor de informatie snel en effectief overgedragen wordt."

"Het project waar we op dit moment aan werken is een serie farmaceutische CD-ROM's. Die zullen aanvankelijk alleen Franstalig zijn, maar later in meer talen verschijnen – het gaat om een groot, Europees project."

Struikelblok

Is het niet moeilijk om van zulke projecten de financiering rond te krijgen?

"Dat is vrijwel altijd hét grote struikelblok bij het maken van interactieve producties. Ten eerste realiseert een opdrachtgever zich zelden wat er allemaal bij komt kijken, ten tweede ontbreekt er in Nederland een infrastructuur voor de financiering van interactieve producties. Noodgedwongen zijn we dus aangewezen op een combinatie van subsidies en sponsoring door de farmaceutische of medische industrie. De toekenning van subsidies is echter vaak een langdurige zaak, waardoor de productietijd behoorlijk kan oplopen. Als producent kom je dus regelmatig uitstekende kansen tegen, maar je kunt ze niet benutten omdat er geen adequate mogelijkheden tot financiering zijn."

Script Interactive Media Systems,
Deventer, tel. 0570-610655

Insight Educational Systems,
Naarden, tel. 035-6949827

NOB: The Art of Performing

Met ruim 1500 mensen in vaste dienst is het NOB één van de grootste facilitaire bedrijven van Europa. Vanuit het mediapark in Hilversum verstrekt het Nederlands Omroepproductie Bedrijf alle denkbare faciliteiten op het gebied van radio en televisie: van studio's, camera's, straalverbindingen en regiewagens tot compleet ingerichte uitzendstraten. Uiteraard levert men ook de mensen, want zij zijn het die met hun kennis van de apparatuur en hun liefde voor het vak de technische mogelijkheden in praktisch bruikbare toepassingen omzetten.

Mogelijkheden op een rijtje

Om voor klanten en geïnteresseerden nu eens duidelijk op een rijtje te zetten waar het NOB toe in staat is heeft men de CD-i *The Art of Performing* geproduceerd. Daarbij

kwam het natuurlijk goed van pas dat men zelf over een interactieve tak beschikt: NOB Interactive. Het eindresultaat is een programma dat niet alleen als visitekaartje fungeert, maar ook algemeen genoeg van opzet is om bijvoorbeeld op scholen als lesmateriaal of op arbeidsbureaus als introductie tot de audiovisuele branche te dienen.

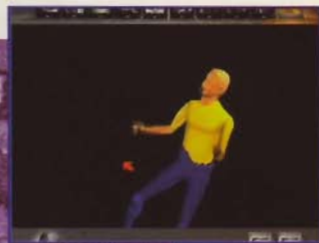
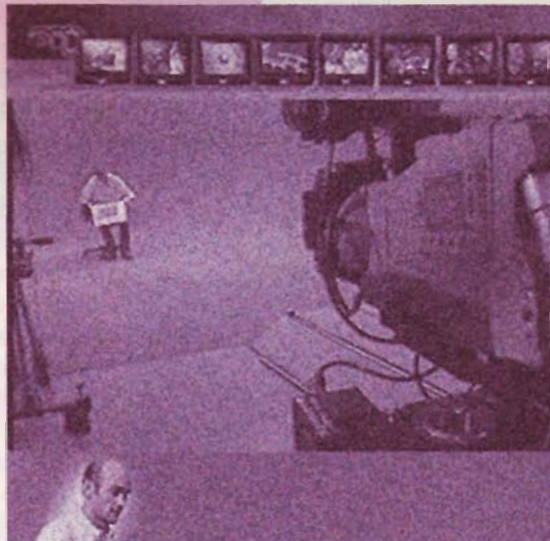
De interface is – hoe kan het ook anders – vormgegeven als regiekamer, compleet met mengpaneel, groot centraal scherm en monitoren. Als het programma een tijdje niet wordt gebruikt springt het op de 'automatische piloot' en worden er op het centrale scherm fragmenten van de verschillende filmpjes getoond. Hierdoor kan de CD-i ook op beurzen gebruikt worden, waar de bewegende beelden de bezoeker als het ware uitnodigen de afstandsbediening op te pakken en het programma te bekijken.

Wordt de aanwijzer van de afstandsbediening op één van de monitoren geplaatst dan activeert dat een tekstvakje met de naam van het onderwerp. Eén keer klikken start vervolgens het betreffende filmpje. Die filmpjes gaan over evenementen, shows, het journaal, drama, documentaires, actualiteiten, sport, film, audio en multimedia. Via een menubalk kan extra informatie worden opgevraagd, zoals een filmpje over een NOB-medewerker die iets over zijn vak vertelt, of een tekst met achtergrondinformatie over een bepaalde dienst van het NOB.

Bedrieglijk simpel

Ik heb nooit geweten dat er zoveel bij komt kijken om een televisieprogramma te maken! Neem nou bijvoorbeeld de jaarlijkse aankomst van Sinterklaas in Nederland. Van tevoren moeten er al overal op de route cameraploegen klaarstaan, terwijl iedereen op onverwachte situaties ingesteld moet zijn. Varende camera's, camera's op hoogwerkers, draadloze verbindingen die door middel van schotelantennes met de hand in stand gehouden moeten worden – dit en nog veel meer komt er bij kijken om een live-programma te maken dat er uiteindelijk bedrieglijk simpel uitziet.

Dat al die verschillende activiteiten zo snel en bekwaam uitgevoerd worden komt door het grote aantal mensen dat er bij het NOB werkt. In de loop der tijd zijn er daarvoor gespecialiseerde ploegen ontstaan: de ene ploeg heeft gevoel voor documentaires ontwikkeld (een genre waarvoor je lange adem moet hebben), de andere juist weer voor live-werk (waarbij er van moment tot moment geïmproviseerd moet worden). Waar ik ook van stond te

kijken was de hoeveelheid décorstukken en props waarover het NOB beschikt: wandjes, meubilair, schilderijtjes, lampjes – de raarste dingen liggen er rek na rek in reusachtige magazijnen te wachten om gebruikt te worden.

Paradepaartje

In het kader van dit blad is NOB Interactive natuurlijk extra interessant. Dit bedrijfs onderdeel houdt zich bezig met het maken van CD-i's, CD-ROM's en Websites, niet alleen voor Nederlandse opdrachtgevers maar ook voor klanten uit landen zo ver als Japan. Het paradepaardje van NOB Interactive is de Virtuele Studio. Deze bestaat uitsluitend binnen de computer, de presentator zit slechts voor een egale blauwe achtergrond. Het is de computer die de studio, de presentator en de bewegingen van de camera zodanig integreert dat de kijker geen seconde in de gaten heeft dat hij het slachtoffer is van een door de computer gecreëerde optische illusie.

NOB Interactive,
Hilversum, tel. 035-6774000

Bedrijf op Schijf

Philipscdi.com

DVD-i-speler. Datzelfde geldt voor Video CD's; die zullen op de volgend jaar verkrijgbare DVD-Video-spelers gewoon af te spelen zijn.

En CD-i? Blijft dat bestaan?

De vrees dat producenten de komende tijd minder aandacht besteden aan het ontwikkelen van CD-i- en Video CD-titels is begrijpelijk maar niet geheel terecht. CD-i blijft gewoon bestaan, er komen nog elke maand leuke nieuwe spelletjes en interactieve titels uit. En zeker wat Video CD betreft, denken wij dat er nog veel meer titels zullen uitkomen omdat tegenwoordig de meeste PC's worden uitgerust met een MPEG-kaart of -software en daarmee is het mogelijk om Video CD's te bekijken op de computer. De computer en de CD-i-speler komen steeds dicht bij elkaar. Wij horen u denken, "MPEG, PC's, DVD-ROM, waar hebben jullie het over?" Terecht dat u dat denkt, het zijn verwarrende tijden. Maar wij nemen er de tijd voor om het u uit te leggen.

Conclusie

Conclusies over DVD moet je met de nodige omzichtigheid trekken. Onze inschatting is dat DVD-Video-spelers pas medio 1997 op de markt komen en dat dan nog weinig DVD-Video's verkrijgbaar zullen zijn. Allereerst wordt in Japan en de Verenigde Staten DVD-Video geïntroduceerd. Daarna zal Europa aan de beurt zijn. Van prijzen durven wij geen schatting te maken. DVD-ROM zal ook volgend jaar langzaam maar zeker zijn intrede doen, maar de verwachting is dat dat in eerste instantie alleen voor bedrijven interessant zal zijn. De belofte van Philips CD-i te transformeren naar DVD en het feit dat de huidige Video CD's afspeelbaar zijn op de nieuwe apparatuur (DVD-Video) zijn van groot belang. Je zou zelfs kunnen zeggen dat CD-i- en Video CD-bezitters een voorsprong hebben: zij hebben al titels in huis die afspeelbaar zijn op nog niet bestaande spelers.

Bericht van het front

In de wandelgangen van het DVD-Forum in Brussel konden wij Frans van Empel tot een kort interview bewegen. Hij zit in het Philips DVD-team en dientengevolge zeer dicht bij het vuur. Een leeg tafeltje in de perskamer is snel gevonden.

CD-i Magazine: DVD, hoe staat het ervoor?

Frans van Empel: De DVD-specificatie (de volledige technische omschrijving van de apparaten en de schijfjes, SFdV) is nog niet af, niet helemaal althans. We zijn de afgelopen week een stuk verder gekomen. De financiële overeenkomst is nu duidelijk en we zijn overeengekomen dat de wereld in zes regio's wordt verdeeld. Europa wordt één regio, gelukkig. Daar kan de filmindustrie mee uit de voeten. (Voor nieuwe speelfilms op DVD-Video betekent dat dat buiten de regio gekochte schijfjes NIET afspeelbaar zijn, dit om te voorkomen dat nog niet in de bioscoop uitgebrachte films al thuis te zien zijn, SFdV)

Hoe zit het met de Copy Protection, het systeem dat ervoor moet zorgen dat de DVD-schijven niet kopieerbaar zijn?

Daar werken we op dit moment nog hard aan. Onze houding is steeds geweest dat wij er alles aan willen doen om ervoor te zorgen dat het eigendomsrecht van de filmindustrie gerespecteerd wordt. Daar is de Copy Protection voor en we nemen de tijd om daar goede afspraken over te maken.

Waarom duurt het zo lang?

Er zijn veel partijen bij betrokken met eigen belangen, met verschillende meningen; er is ontzettend veel geld mee gemoeid; geen enkel bedrijf wil dat dit een flop wordt. Daar krijg je open, maar lange discussies door. Wetgeving is een ander aspect waar veel tijd in is gestoken; hoe het zit met de rechten over digitale informatie.

Komt DVD dit jaar al op de markt, zoals een aantal Japanse bedrijven aankondigen?

Dat moet je die bedrijven vragen. Ik zei al dat er veel belangen mee gemoeid zijn. Sterker nog, er is nog nooit zoveel belang gemoeid met de introductie van een nieuw consumentenproduct. Daarom worden er soms zaken beweerd die niet te controleren zijn, of simpelweg niet waar, maar ja, dat is politiek.

Zijn de meeste aankondigingen politiek gekleurd?

Ik denk van wel. Laat ik voorstellen dat Philips in zijn uitingen voorzichtig te werk gaat. Wij willen een apparaat op de markt brengen dat aan een wereldwijde, geaccepteerde standaard voldoet. Wij zijn klaar om snel de markt te betreden maar het zou het vertrouwen van consumenten schaden als er DVD-machines of -schijfjes op de markt komen die niet voldoen aan standaarden. Ik denk dat wij er dan ook verstandig aandoen om controleerbare en niet overtrokken afspraken te doen.

Zijn die andere bedrijven dan niet 'verstandig'?

Nee, dat zeg ik zeker niet. Elk bedrijf zal zijn redenen hebben om een aankondiging te maken. Vraag het hen, zou ik zeggen.

Is dat niet raar, dat bedrijven samenwerken aan een product waaraan ieder voor zich zo veel mogelijk wil verdienen?

Ja, het motto is: van consortium tot concurrentie. Hier slaan we elkaar op de schouder dat het goed gaat en straks op de markt gaan we elkaar te lijf. Het zij zo.

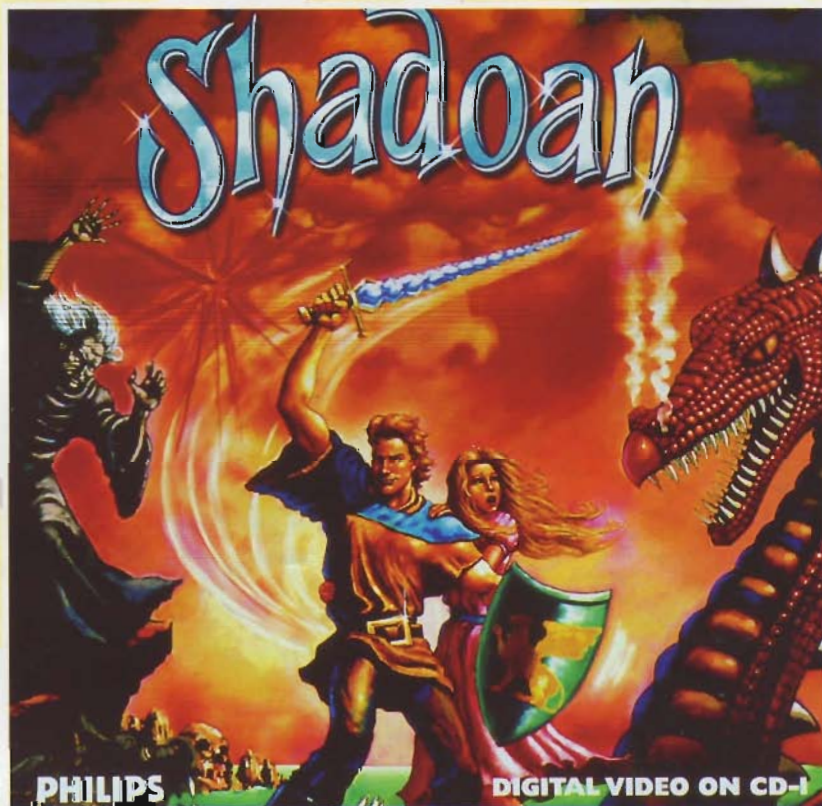
**Voor deel 2 van DVD
zie volgende maand**

CD-i

Kingdom II: Shadoan

het vervolg op Kingdom I

Het koninkrijk is in handen van de boze Torlok. Om Torlok te kunnen verslaan heeft de jonge tovenaarsleerling Lathan de magische amulet nodig. Maar deze amulet bestaat uit 5 delen die allemaal in een ander koninkrijk verstopt zijn. Tijdens zijn reis ontmoet Lathan allerlei mensen, moet hij puzzels oplossen en voorwerpen verzamelen. Zijn moed en vindingrijkheid worden danig op de proef gesteld.

Kingdom II: Shadoan is een adventure game voor kinderen en volwassenen. De graphics zijn bijzonder mooi. Geen wonder, want 300 animatiespecialisten werkten hier meer dan 9 maanden aan. Ook de muziek is meer dan de moeite waard, deze is namelijk geschreven door de personen die ook verantwoordelijk waren voor de muziek van 'Beauty and the Beast' en 'Pocahontas'.

Let's make things better.

PHILIPS

Philipscdi.com

• janet jackson Design of a decade

Janet Jackson bewijst al 10 jaar

tot de absolute top in de muziek te

behoren. De Video CD DESIGN OF

A DECADE bevat alle megahits en

de mooiste clips uit een decennium

Janet Jackson. Met als uniek

extraatje een interview en een

kijkje achter de schermen tijdens

het maken van de indrukwekkende

videoclip bij de wereldhit Runaway.

Love Will Never Do (Without You)

Black Cat

The Pleasure Principle

Whoops Now

Nasty

Runaway

When I Think Of You

Alright

Escapade

Come Back To Me

Control

That's The Way Love Goes

Miss You Much

Let's Wait Awhile

Rhythm Nation

What Have You Done For Me Lately?

1986/1996

PolyGram Video

Philipscdi.com